

Program Rewitalizacji  
Gminy Żelechlinek na  
lata 2017-2020

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Spis treści:

<b>Wstęp</b> .....	<b>3</b>
<b>1. Kierunki rozwoju Gminy istotne z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych</b> .....	<b>13</b>
<b>2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych</b> .....	<b>13</b>
2.1. Diagnoza zjawisk społecznych.....	13
2.2. Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej.....	34
2.3. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej.....	43
2.4. Uwarunkowania przestrzenno-środowiskowe.....	50
2.5. Diagnoza w sferze przestrzenno-funkcjonalnej .....	52
2.6. Diagnoza zjawisk w sferze technicznej.....	59
<b>3. Obszary zdegradowane i obszary do rewitalizacji</b> .....	<b>66</b>
3.1. Obszary zdegradowane.....	66
3.2. Obszar rewitalizacji .....	82
<b>4. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji</b> .....	<b>83</b>
<b>5. Cele rewitalizacji i kierunki działań</b> .....	<b>84</b>
<b>6. Lista planowanych projektów rewitalizacyjnych</b> .....	<b>86</b>
<b>7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności</b> .....	<b>87</b>
<b>8. Indykatywne ramy finansowe</b> .....	<b>90</b>
<b>9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych grup i podmiotów aktywnych w procesie rewitalizacji</b> .....	<b>91</b>
<b>10. System realizacji programu rewitalizacji</b> .....	<b>93</b>
<b>11. Monitoring</b> .....	<b>94</b>
<b>12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko</b> .....	<b>96</b>
<b>Spis tabel:</b> .....	<b>97</b>
<b>Spis rysunków:</b> .....	<b>98</b>
<b>Załączniki</b> .....	<b>100</b>

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Wstęp

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony kompleksowo, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki. Działania te są skoncentrowane terytorialnie co oznacza, że dotyczą wybranego, niewielkiego obszaru gminy.

Rewitalizacją nie są pojedyncze inwestycje lub działania, takie jak remont drogi, przebudowa budynku, otwarcie nowego przedsiębiorstwa. Podstawą wszystkich działań rewitalizacyjnych jest odpowiedź na problemy społeczne, zaś działania w sferze planistycznej, technicznej, środowiskowej lub gospodarczej mają charakter uzupełniający.

Procesu rewitalizacji nie prowadzi wyłącznie Gmina – udział w niej biorą interesariusze. Interesariuszami rewitalizacji są w szczególności:

1. mieszkańcy obszaru rewitalizacji oraz właściciele, użytkownicy wieczysti nieruchomości i podmioty zarządzające nieruchomościami znajdującymi się na tym obszarze, w tym spółdzielnie mieszkaniowe, wspólnoty mieszkaniowe i towarzystwa budownictwa społecznego;
2. mieszkańcy gminy inni niż wymienieni powyżej;
3. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność gospodarczą;
4. podmioty prowadzące lub zamierzające prowadzić na obszarze gminy działalność społeczną, w tym organizacje pozarządowe i grupy nieformalne;
5. jednostki samorządu terytorialnego i ich jednostki organizacyjne;
6. organy władzy publicznej;
7. podmioty, inne niż wymienione w pkt. 6, realizujące na obszarze rewitalizacji uprawnienia Skarbu Państwa.

Rolą Gminy jest koordynacja i odpowiednie zaprogramowanie tego procesu.

Partycypacyjny charakter rewitalizacji polega na tym, że proces ten programuje się, prowadzi i ocenia przy zapewnieniu aktywnego udziału interesariuszy. Służą temu m.in. konsultacje społeczne oraz powoływany Komitet Rewitalizacji.

Zgodnie „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (Warszawa, 02.08.2016 r.) rewitalizacja prowadzona jest na podstawie programu rewitalizacji (PR), który stanowi wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Gmina przed uchwaleniem PR wyznacza dwa obszary. Obszar zdegradowany to fragment jej terytorium, na którym kumulują się problemy społeczne, a także przestrzenne, techniczne, środowiskowe i gospodarcze. Ta część obszaru zdegradowanego, który gmina zamierza rewitalizować, wyznacza się jako obszar rewitalizacji.

Rewitalizacja jest procesem ciągłym – oceniając i aktualizując PR Gmina może dojść do wniosku, że działań rewitalizacyjnych wymaga inny fragment obszaru zdegradowanego. Wówczas proces dla tego obszaru rozpoczyna się od uchwalenia dla niego PR.

W dokumencie przedstawiono analizę sytuacji społeczno-gospodarczej Gminy w stosunku do nadrzędnych jednostek administracyjnych tj. powiatu, województwa oraz kraju.

W celu wyznaczenia obszaru zdegradowanego, dokonano diagnozy społeczno-gospodarczej Gminy z podziałem całego jej terytorium na 63 obszary tj.: 39 miejscowości i 24 ulice miejscowości Gminnej Żelechlinek. Posłużono się wskaźnikami sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, funkcjonalno-przestrzennej i środowiskowej. Oprócz wskaźników ilościowych posłużono się również wskaźnikami jakościowymi (np. dotyczącymi sfery ochrony środowiska). Powstałe w wyniku obliczeń i opisu sytuacji wskaźniki podzielono na:

- bardzo korzystne – wartości wskaźników wskazujące na zdecydowanie pozytywną sytuację społeczno-gospodarczą danego obszaru,
- neutralne – wartości wskaźników wskazujące na neutralną sytuację społeczno-gospodarczą danego obszaru,
- niekorzystne – wartości wskaźników wskazujące na poniżej przeciętnej sytuację społeczno-gospodarczą danego obszaru,
- bardzo niekorzystne – wartości wskaźników wskazujące na zdecydowanie złą sytuację społeczno-gospodarczą danego obszaru.

## Analizie poddano następujące wskaźniki ilościowe:

1. Wskaźnik procentowego udziału mieszkańców na poszczególnych obszarach w ogólnej liczby ludności,
2. Wskaźnik liczby bezrobotnych do ogólnej liczby mieszkańców zamieszkujących na danym obszarze,
3. Wskaźnik udziału długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych dla danego obszaru,
4. Wskaźnik udziału bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze,
5. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek okresowy do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru,
6. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek celowy do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru,

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

7. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek na dożywianie do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru,
8. Wskaźnik przestępczości na 1000 mieszkańców,
9. Wskaźnik wykroczeń na 1000 mieszkańców,
10. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców,
11. Wskaźnik podmiotów wykreślonych z rejestru działalności gospodarczej na 1000 mieszkańców,
12. Wskaźnik podmiotów zawieszających działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców,

Wskaźniki jakościowe:

1. Stan środowiska naturalnego (dostępność do terenów zielonych i obszarów chronionych)

## **Program rewitalizacji realizowany na poziomie gminy wpisuje się w szereg założeń krajowych dokumentów strategicznych:**

### **Strategia Rozwoju Kraju 2020**

Strategia Rozwoju Kraju 2020 (SRK) to główna strategia rozwojowa Polski do 2020 r. Wskazuje najważniejsze zadania państwa, które należy zrealizować w najbliższych latach, by przyspieszyć rozwój Polski, orientacyjny harmonogram oraz sposób finansowania zaplanowanych działań. Stanowi bazę dla 9 strategii zintegrowanych, które realizują założone w niej cele i uszczegóławiają ją. SRK jest też zgodna z unijną Strategią Europa 2020.

Strategia proponuje podejście dwukierunkowe, polegające na usuwaniu barier i słabości polskiej gospodarki oraz wykorzystaniu jej mocnych stron. SRK wyznacza trzy obszary, na których powinny zostać skoncentrowane fundusze na politykę rozwoju:

- Konkurencyjna gospodarka,
- Spójność społeczna i terytorialna,
- Sprawne i efektywne państwo.

### **Obszar strategiczny II. Konkurencyjna gospodarka**

Cel II.4. Rozwój kapitału ludzkiego

- II. 4.1. Zwiększanie aktywności zawodowej
- II. 4.2. Poprawa jakości kapitału ludzkiego

### **Obszar strategiczny III. Spójność społeczna i terytorialna**

Cel III.1. Integracja społeczna

- III.1.1. Zwiększenie aktywności osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem społecznym
- III.1.2. Zmniejszenie ubóstwa w grupach najbardziej nim zagrożonych

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Cel III.3. Wzmocnienie mechanizmów terytorialnego równoważenia rozwoju oraz integracja przestrzenna dla rozwijania i pełnego wykorzystania potencjałów regionalnych

III.3.3. Tworzenie warunków dla rozwoju ośrodków regionalnych, subregionalnych i lokalnych oraz wzmocnienia potencjału obszarów wiejskich.

Wspieranie rozwoju ośrodków o znaczeniu lokalnym w zakresie działań rewitalizacyjnych, rozbudowy infrastruktury, zwłaszcza komunikacyjnej, a także poprawy usług użyteczności publicznej i innych funkcji niezbędnych dla inicjowania procesów rozwojowych na poziomie lokalnym.

## **Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki „Dynamiczna Polska 2020”**

Dokument jest ściśle powiązany z krajowymi i unijnymi programami o charakterze strategicznym, takimi jak: „Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju” (DSRK), „Strategia Rozwoju Kraju 2020, aktywne społeczeństwo, konkurencyjna gospodarka, sprawne państwo” (SRK 2020), „Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030” (KPZK), „Narodowa Strategia Spójności”, „Krajowy Program Reform” (KPR) oraz strategia „Europa 2020”. Taka spójność celów gwarantuje właściwą realizację polityki gospodarczej w dążeniu do osiągnięcia założonej wizji.

„Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki” bezpośrednio wpisuje się w priorytet unijnej strategii rozwoju „Europa 2020”, którym jest inteligentny i zrównoważony rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu. Poszczególne działania ujęte w strategii przyczynią się bezpośrednio do realizacji celów „Europy 2020”.

Cel główny strategii to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy. Przez gospodarkę konkurencyjną należy rozumieć taką gospodarkę, która w relacji do innych krajów (UE, OECD) utrzyma lub osiągnie wyższą dynamikę wzrostu gospodarczego i zatrudnienia oraz doprowadzi do szybkiego zwiększenia poziomu życia obywateli. Należy pamiętać, że na konkurencyjność gospodarki składają się m.in.: zdolność przedsiębiorstw do konkurowania na rynku krajowym oraz zagranicznym, równowaga makroekonomiczna, sprawność aparatu państwowego oraz efektywność jego wsparcia dla gospodarki oraz przedsiębiorców, przedsiębiorczość obywateli, innowacyjność oraz efektywna alokacja czynników produkcji. Z punktu widzenia celów niniejszej strategii szczególne znaczenie będzie mieć innowacyjność i efektywność gospodarki.

### **Kierunki interwencji strategii podporządkowane są realizacji czterech celów szczegółowych:**

#### **1. Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb działalności innowacyjnej:**

- dostosowanie systemu regulacji gospodarczych do potrzeb efektywnej i innowacyjnej gospodarki;
- koncentracja wydatków publicznych na działaniach prorozwojowych i innowacyjnych;
- uproszczenie i zapewnienie spójności i przejrzystości systemu danin publicznych mające na względzie potrzeby efektywnej i innowacyjnej gospodarki;

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- ułatwienie przedsiębiorstwom dostępu do kapitału we wszystkich fazach ich rozwoju, ze szczególnym uwzględnieniem kapitału wysokiego ryzyka i sektora MŚP.

## **2. Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy:**

- podniesienie poziomu i efektywności nauki w Polsce, wzmocnienie powiązań z gospodarką oraz wzrost jej międzynarodowej konkurencyjności;
- budowa ram dla prowadzenia efektywnej polityki innowacyjności;
- wspieranie współpracy w tworzeniu i wdrażaniu innowacji;
- kształtowanie kultury innowacyjnej oraz szersze włączenie społeczeństwa w proces myślenia kreatywnego i tworzenia innowacji;
- wspieranie rozwoju kadr dla innowacyjnej i efektywnej gospodarki;
- stworzenie wysokiej jakości infrastruktury informacyjno-komunikacyjnej i rozwój gospodarki elektronicznej.

## **3. Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców:**

- transformacja systemu społeczno-gospodarczego na tzw. „bardziej zieloną ścieżkę”, zwłaszcza ograniczanie energo- i materiałochłonności gospodarki;
- wspieranie rozwoju zrównoważonego budownictwa na etapie planowania, projektowania, wznoszenia budynków oraz zarządzania nimi przez cały cykl życia.

## **4. Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki:**

- wspieranie polskiego eksportu oraz polskich inwestycji za granicą;
- wspieranie napływu innowacyjnych oraz odpowiedzialnych inwestycji, w tym inwestycji zagranicznych;
- promowanie gospodarki polskiej, polskich przedsiębiorstw oraz wizerunku Polski na arenie międzynarodowej.

### **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020**

Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020 (SRKL) została przyjęta przez Radę Ministrów (uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r. w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020). SRKL jest jedną z dziewięciu strategii sektorowych stanowiących „inne strategie rozwoju” w rozumieniu ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.), realizujących średnio- i długookresową strategię rozwoju kraju.

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia;

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych;
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym;
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej;
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

Realizacja celu głównego oraz celów szczegółowych SRKL odbywać się będzie poprzez działania podejmowane na różnych etapach życia: od wczesnego dzieciństwa, poprzez edukację szkolną, edukację na poziomie wyższym, okres aktywności zawodowej i rodzicielstwa, do starości.

## Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020

To pierwszy dokument rządowy, który w sposób systematyczny podejmuje problematykę budowy wzajemnego zaufania między obywatelami oraz między obywatelami a państwem i jego instytucjami. Cztery cele szczegółowe strategii obejmują:

- wspieranie budowy postaw kooperacji, kreatywności i komunikacji poprzez nowe metody i zmiany w systemie edukacji, zarówno formalnej, jak i pozaformalnej,
- wzmacnianie dialogu obywatelskiego oraz rozwój instrumentów ekonomii społecznej,
- polepszanie dostępności do wysokiej jakości programów mediów publicznych, a także zasobów kultury,
- wzmacnianie sektora kultury i przemysłów kreatywnych, w tym działań na rzecz szkolnictwa artystycznego, nowoczesnych instytucji kultury oraz promocji polskiej kultury za granicą.

## Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko perspektywa do 2020 r.

Strategia Bezpieczeństwo Energetyczne i Środowisko (BEiŚ) obejmuje dwa istotne obszary: energetykę i środowisko oraz określa kluczowe reformy i niezbędne działania, które powinny zostać podjęte w perspektywie do 2020 r.

Głównym celem strategii jest zapewnienie wysokiej jakości życia obecnym i przyszłym pokoleniom z uwzględnieniem ochrony środowiska oraz stworzenie warunków do zrównoważonego rozwoju nowoczesnego sektora energetycznego, zdolnego zapewnić Polsce bezpieczeństwo energetyczne oraz konkurencyjną i efektywną gospodarkę.

Cele szczegółowe i kierunki Strategii to:

### 1. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska

Będzie ono realizowane przez działania obejmujące: racjonalne i efektywne gospodarowanie zasobami kopalin, gospodarowanie wodami dla ochrony przed powodzią, suszą i deficytem wody, zachowanie bogactwa i różnorodności biologicznej, w tym wielofunkcyjnej gospodarki leśnej, uporządkowanie zarządzania przestrzenią.



# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## 2. Zapewnienie gospodarce krajowej bezpiecznego i konkurencyjnego zaopatrzenia w energię

Realizacja tego celu obejmuje: lepsze wykorzystanie krajowych zasobów energii i poprawę efektywności energetycznej, zapewnienie bezpieczeństwa dostaw importowanych surowców energetycznych, modernizację sektora elektroenergetyki zawodowej, w tym przygotowania do energetyki jądrowej, rozwój konkurencji na rynkach paliw i energii oraz umacnianie pozycji odbiorcy, wzrost znaczenia rozproszonych, odnawialnych źródeł energii, rozwój energetyczny obszarów podmiejskich i wiejskich.

## 3. Poprawa stanu środowiska

Cel ten będzie realizowany przez: zapewnienie społeczeństwu i gospodarce dostępu do czystej wody, racjonalne gospodarowanie odpadami, ochronę powietrza, w tym ograniczenia oddziaływania energetyki, wspieranie nowych i promocję polskich technologii energetycznych, promocję zachowań ekologicznych i tworzenie „zielonych” miejsc pracy.

### Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020: Regiony, Miasta, Obszary wiejskie (KSRR) to rządowa wizja rozwoju polskich regionów do 2020 r. Określa najważniejsze wyzwania, założenia i cele polityki regionalnej państwa. Wyznacza też zasady i mechanizmy współpracy pomiędzy rządem a samorządami wojewódzkimi oraz koordynacji działań obu szczebli.

Formalnie KSRR jest jedną z 9 strategii zintegrowanych, która realizuje cele rozwoju kraju nakreślone w Strategii Rozwoju Kraju 2020. Najważniejszym celem KSRR jest wykorzystanie specyficznych atutów (tzw. potencjałów rozwojowych), które ma każdy obszar Polski, dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu, zatrudnienia i spójności.

KSRR wyznacza też trzy cele szczegółowe. Dotyczą one:

- **wzrostu konkurencyjności regionów** (chodzi o rozwijanie potencjałów największych miast i otaczających je gmin oraz tworzenie warunków do korzystania z tego rozwoju przez pozostałe obszary. To w miastach powstaje najwięcej nowych miejsc pracy, innowacyjnych firm, w nich zlokalizowane są szkoły wyższe, instytucje kultury),
- **niwelowania różnic w rozwoju poszczególnych obszarów kraju** (chodzi szczególnie o obszary wiejskie o najniższym poziomie dostępu mieszkańców do dóbr i usług, miasta, które tracą dotychczasowe funkcje społeczno-gospodarcze, np. niektóre były stolice województw, obszary przygraniczne czy te części Polski, które nie mają nowoczesnej sieci drogowej czy kolejowej),
- **sprawnego zarządzania polityką rozwoju** (m.in. większa rola województw w prowadzeniu polityki rozwoju, nowe narzędzia polityki regionalnej – kontrakty terytorialne, obserwatoria terytorialne, krajowe i regionalne fora terytorialne).

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030

Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Celem strategicznym KPZK 2030 jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia ogólnych celów rozwojowych – konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. Aby zrealizować cel strategiczny, sformułowano sześć celów operacyjnych:

- podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej (chodzi o ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego, która sprzyja spójności);
- poprawa spójności wewnętrznej kraju (przez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków do rozwoju oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów);
- poprawa dostępności terytorialnej kraju (przez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej);
- kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski;
- zwiększenie odporności struktury przestrzennej na zagrożenia naturalne i utratę bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa;
- przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego, jako ważnego elementu warunkującego rozwój kraju.

## Narodowy Plan Rewitalizacji

Cel główny: poprawa warunków rozwoju obszarów zdegradowanych w wymiarze przestrzennym, społecznym, kulturowym i gospodarczym. Realizacji tego celu służyć będzie tworzenie korzystnych warunków dla prowadzenia rewitalizacji w Polsce i położenie nacisku na holistyczne, zintegrowane podejście do prowadzenia takich działań.

## Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020

Uchwała Nr XXXIII/644/13 Sejmiku Województwa Łódzkiego z dnia 26 lutego 2016 w sprawie uchwalenia zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2020 i zmiany jej nazwy na Strategię Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020, zakładała koncentrację działań w 14 obszarach priorytetowych, zgrupowanych w trzech sferach: społecznej, ekonomicznej i funkcjonalno-przestrzennej. Wypracowana w SRWL 2020 wizja zakładała osiągnięcie w 2020 roku spójności terytorialnej i wizerunkowej, wzrost kreatywności i konkurencyjności oraz polepszenie dostępności komunikacyjnej dla uczynienia województwa łódzkiego atrakcyjnym dla inwestycji i wyróżniającym się wysoką jakością życia. SRWL 2020 zakładała działania strategiczne i operacyjne w ujęciu horyzontalnym oraz przestrzennym.

str. 10

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Polityka horyzontalna województwa łódzkiego opiera się na filarach:

1) gospodarczym, opisanym celami operacyjnymi:

- zaawansowana gospodarka wiedzy i innowacji - m.in.: wspieranie specjalizacji i kluczowych przemysłów regionu, rozwój sektora usług i przemysłów kreatywnych oraz wdrażanie niskoemisyjnych o energooszczędnych technologii i upowszechnianie OZE,
- nowoczesny kapitał ludzki i rynek pracy - m.in.: rozwój szkolnictwa zawodowego, kształtowanie proinnowacyjnych postaw przedsiębiorców,
- zintegrowanie środowisko przedsiębiorczości dla rozwoju gospodarki - m.in.: współpraca między przedsiębiorcami, samorządami i sferą B+R, prowadzenie kompleksowej polityki przyciągania inwestorów, rozwój instytucji otoczenia biznesu, poprawa konkurencyjności MSP;

2) społecznym, opisanym celami:

- wysoki poziom kapitału społecznego i silne społeczeństwo obywatelskie - m.in.: rozwój sektora organizacji pozarządowych, kształtowanie świadomości regionalnej i lokalnej opartej na historycznej i kulturowej różnorodności,
- wysoki standard i dostęp do usług publicznych - m.in.: rozwój bazy żłóbków i przedszkoli, podniesienie standardu placówek edukacyjnych oraz rozwój kompetencji i technik cyfrowych w procesie edukacji na wszystkich etapach kształcenia, rozwój i racjonalizacja bazy ochrony zdrowia, pomocy społecznej oraz pieczy zastępczej, rozwój bazy i usług kultury, sportu, turystyki i rekreacji, rozwój e- administracji i upowszechnianie elektronicznej obsługi ludności oraz interaktywne narzędzia komunikacji samorządu z mieszkańcami,
- integracja społeczna grup wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem - m.in.: przeciwdziałanie bezradności, wspieranie dzieci i młodzieży z rodzin w trudnej sytuacji ekonomicznej, rozwój i upowszechnianie ekonomii społecznej;

3) przestrzennym, opisanym celami:

- wysoka jakość i dostępność infrastruktury transportowej i technicznej - m.in.: rozwój drogowych, kolejowych i lotniczych powiązań zewnętrznych i wewnętrznych, rozwój proekologicznego taboru pasażerskiego i transportu rowerowego, poprawa dostępu do sieci informatycznych i usług teleinformatycznych, zapewnienie bezpieczeństwa energetycznego, w tym ciepłownictwo, rozwój systemów wodno-kanalizacyjnych i racjonalizacja gospodarki odpadami,
- wysoka jakość środowiska przyrodniczego - m.in.: utrzymanie bioróżnorodności

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

biologicznej, zwiększenie retencji wód,

- zrównoważony system osadniczy - m.in.: włączanie obszarów miejskich w system powiązań funkcjonalnych, rewitalizacja zdegradowanych obszarów mieszkaniowych i przemysłowych, w tym rewaloryzacja zabytkowych układów przestrzennych oraz obiektów zabytkowych, kształtowanie krajobrazu kulturowego, w tym zapewnienie wysokiej jakości przestrzeni publicznych.

## Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim

Plan Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim 2020, przyjęty Uchwałą nr 1127/15 Zarządu Województwa Łódzkiego z dnia 12 października 2015 roku opracowany został jako element przeciwdziałania „zmianom demograficznym i ich skutkom, jakich doświadcza i doświadczać będzie region łódzki”. Samorządy lokalne wszystkich poziomów zobowiązane są do „stworzenie warunków do aktywnego i wysokiej jakości życia w dobrym zdrowiu, w których zapewnia się ludziom optymalne i bezpieczne możliwości uczestnictwa w życiu gospodarczym (rozumianym także jako zaangażowanie na rynku pracy), społecznym, edukacyjnym, kulturalnym i obywatelskim, bez istnienia przejawów dyskryminacji, pozwalające na czerpanie satysfakcji z niezależności przejawiającej się dobrym stanem zdrowia”.

Cele szczegółowe planu koncentrują się na obszarach:

- 1) zdrowie i możliwości funkcjonalne mieszkańców regionu,
- 2) bezpieczeństwo,
- 3) aktywność na rynku pracy,
- 4) aktywność edukacyjna
- 5) aktywność społeczna i obywatelska,
- 6) aktywność kulturalna,
- 7) polityka niedyskryminacyjna,
- 8) technologie informacyjno-komunikacyjne,
- 9) sektor srebrnej gospodarki.

Plan Przeciwdziałania Depopulacji nie wskazuje bezpośrednio żadnego miasta czy obszaru do objęcia szczególnym rodzajem działań, podkreśla natomiast rolę instytucji publicznych, w tym samorządów, w osiągnięciu założonych celów.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

1. Kierunki rozwoju Gminy istotne z punktu widzenia działań rewitalizacyjnych
2. Diagnoza czynników i zjawisk kryzysowych oraz skala i charakter potrzeb rewitalizacyjnych

## 2.1. Diagnoza zjawisk społecznych

Gmina Żelechlinek pod względem geograficznym położona jest na pograniczu dwóch jednostek morfologicznych: Wysoczyzny Rawskiej i Równiny Piotrkowskiej, należących do pasa Niziny Środkowopolskiej. Administracyjnie jest jedną z dziesięciu gmin Powiatu Tomaszowskiego i graniczy:

- od północnego i północnego- zachodu - z gminami Jeżów w powiecie brzezińskim i gminą Kolutzki położoną w powiecie wschodnio – łódzkim,
- od północy z gminą Głuchów położoną w powiecie skierniewickim,
- od północnego wschodu z gminą Rawa Mazowiecka położoną w powiecie rawskim,
- od południa i południowego wschodu i południowego zachodu -z gminami Czerniewice, Lubochnia i Budziszewice położonymi w powiecie tomaszowskim.

Gmina Żelechlinek zajmuje obszar o powierzchni 92 km<sup>2</sup>, co stanowi ok. 9% powierzchni całego powiatu.



Rysunek 1. Położenie Gminy Żelechlinek

Żelechlinek jest gminą o charakterze wiejskim, w skład której wchodzi łącznie 39 miejscowości, w tym 19 sołectw.

Tabela 1. Gęstość zaludnienia

Obszar	Liczba ludności	Powierzchnia w ha	Gęstość zaludnienia w osoba/ ha
Brenik	12	137	0,09

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

<b>Budki Łochowskie</b>	26	65,5	0,40
<b>Bukowiec</b>	130	391,5	0,33
<b>Chociszew</b>	56	163,5	0,34
<b>Czechowice</b>	114	202,1	0,56
<b>Czerwonka</b>	209	597,8	0,35
<b>Dzielnica</b>	19	165,5	0,11
<b>Feliksów</b>	23	170,5	0,13
<b>Gawerków</b>	26	129,2	0,20
<b>Gutkowice</b>	120	477,7	0,25
<b>Gutkowice Nowiny</b>	23	150,2	0,15
<b>Ignatów</b>	27	40,8	0,66
<b>Janów</b>	27	188,3	0,14
<b>Julianów</b>	17	90,2	0,19
<b>Józefin</b>	37	262,7	0,14
<b>Karolinów</b>	132	320,1	0,41
<b>kopiec</b>	67	251,4	0,27
<b>Lesisko</b>	125	503,1	0,25
<b>Lucjanów</b>	5	41,8	0,12
<b>Łochów</b>	47	415,7	0,24
<b>Łochów Nowy</b>	54		
<b>Modrzewek</b>	77	128,1	0,60
<b>Naropna</b>	105	288,9	0,36
<b>Nowe Byliny</b>	51	318,7	0,16
<b>Nowiny</b>	71	185,5	0,38
<b>Petrynów</b>	55	98,1	0,56
<b>Radwanka</b>	169	302	0,56
<b>Sabinów</b>	37	226	0,16
<b>Sokolówka</b>	57	256,6	0,22
<b>Stanisławów</b>	162	325,1	0,50
<b>Staropole</b>	26	207,8	0,13
<b>Świniokierz Dworski</b>	48	142,8	0,34
<b>Świniokierz Włociański</b>	69	380,2	0,18
<b>Teklin</b>	36	179,9	0,20
<b>Władysławów</b>	23	110,6	0,21
<b>Wola Naropińska</b>	64	262,7	0,24
<b>Wolica</b>	34	107,7	0,32
<b>Żelechlin</b>	451	649,6	0,69
<b>Żelechlinek</b>	550	551,7	1,00

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

---

Największe zagęszczenie ludności występuje w miejscowościach Żelechlinek 1- osoba/ hektar, Żelechlin 0,69 osób/ ha, Modrzewek 0,6 osoby/ha, oraz Radwanka, Petrynow, Czechowice 0,56 osoby/ ha.

Wg danych GUS w roku 2014 teren gminy zamieszkiwało 3372 osoby w tym 1729 kobiet i 1643 mężczyzn. W roku 2015 liczba ludności wynosiła 3367 osób.

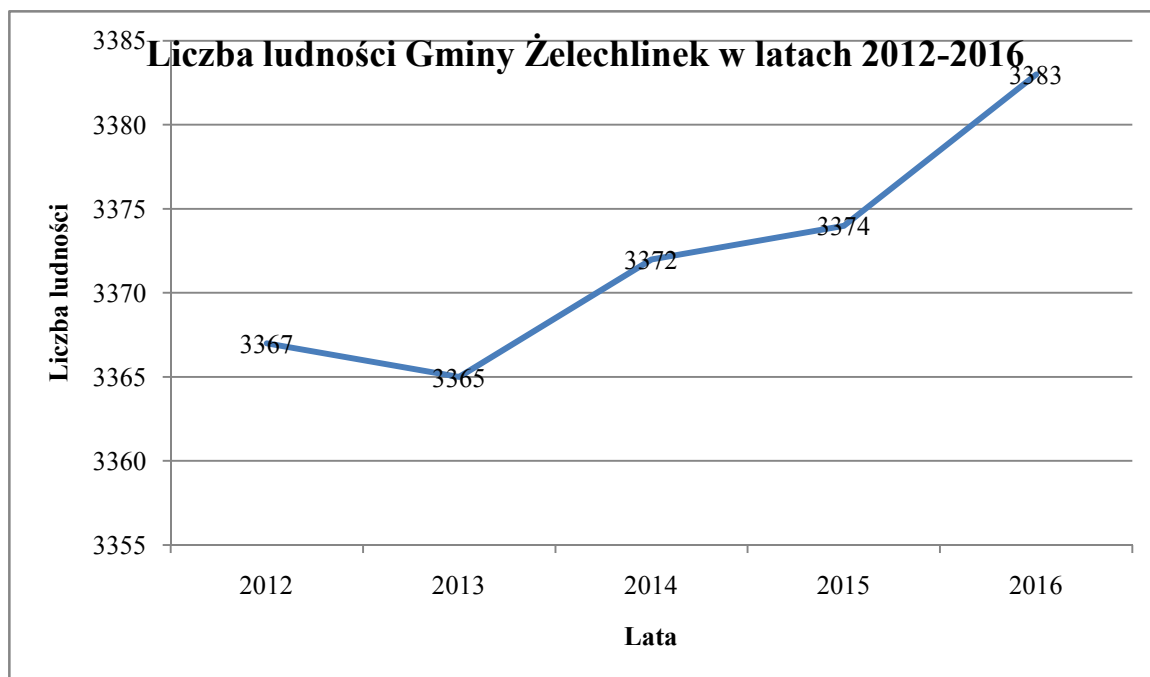
Okolo 30% ludności Gminy zamieszkuje w miejscowościach Żelechlinek okolo 16,3% mieszkańców Gminy oraz Żelechlin 11,5% mieszkańców Gminy. Wskaźnik feminizacji wynosi 104 kobiet na 100 mężczyzn.

Ogólna powierzchnia Gminy to: 9235 ha, z czego 7765 ha (84,1 %) gminy zajmują użytki rolne, 1227 ha (13,48 %) ha to grunty leśne, 5 ha to grunty pod wodami, 169 ha (1,84%) to grunty zurbanizowane i zabudowane, 69 ha (0,75%) to nieużytki.

Wg danych GUS, w roku 2014 teren gminy zamieszkiwało 3372 osób w tym 1724 kobiet i 1643 mężczyzn. W roku 2015 liczba ludności wynosiła 3374 osób. W roku 2016 Gminę zamieszkiwało 3383 osoby. Ogólnie na terenie Gminy obserwuje się nieznaczną tendencję wzrostową jeżeli chodzi o liczbę mieszkańców.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Rysunek 2. Liczba ludności na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2012-2016



W analizowanym okresie liczba ludności wzrosła o 0,5%. Wśród sołectw o największej liczbie ludności są:

- Żelechlinek,
- Żelechlin,
- Radwanka,
- Stanisławów,
- Czerwonka.

Gęstość zaludnienia Gminy Żelechlinek w roku 2015 wynosiła 37 osób na km<sup>2</sup> i była mniejsza niż dla województwa łódzkiego – 137 osób na km<sup>2</sup> i dla powiatu tomaszowskiego - 116 osób na km<sup>2</sup>.

Tabela 2. Ludność na 1 km<sup>2</sup> w latach 2011-2015

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	123	123	123	123	123
Województwo łódzkie	139	139	138	137	137
Powiat tomaszowski	118	117	117	116	116
Gmina Żelechlinek	37	36	36	37	37

Źródło: Bank Danych Lokalnych



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Kobiety na terenie Gminy stanowią 51,1% mieszkańców i jest to odsetek niższy niż w przypadku powiatu, gdzie odsetek kobiet wynosi 51,9% oraz dla województwa łódzkiego– 52,3% i dla kraju 52%.

**Tabela 3. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	52%	52%	52%	52%	52%
Województwo łódzkie	52%	52%	52%	52%	52%
Powiat tomaszowski	51,9%	51,9%	52,0%	51,9%	52,0%
Gmina Żelechlinek	51,3%	51,1%	51,2%	51,1%	51,1%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W roku 2015 wskaźnik feminizacji na terenie Gminy wynosił 104 kobiety na 100 mężczyzn i był to wskaźnik zdecydowanie niższy i korzystniejszy od powiatowego, który wynosił 108 kobiet na 100 mężczyzn oraz od wojewódzkiego 110 kobiet na 100 mężczyzn i krajowego 107 kobiet na 100 mężczyzn. Wskaźnik feminizacji dla Gminy wahał się w granicach 104 kobiet na 100 mężczyzn w roku 2012 i 2015, do 105 w roku 2011,2013,2014.

**Tabela 4. Wskaźnik feminizacji w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	107	107	107	107	107
Województwo łódzkie	110	110	110	110	110
Powiat tomaszowski	108	108	108	108	108
Gmina Żelechlinek	105	104	105	105	104

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gmina charakteryzująca się spadkiem udziału ludności w wieku przedprodukcyjnym w stosunku do liczby osób w wieku poprodukcyjnym.

Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. udział ludności w wieku przedprodukcyjnym na terenie Gminy wynosił 20,4%, podczas gdy w roku 2015 wskaźnik ten był o 0,4% wyższy i wynosił 20,8%. Jest to mimo wszystko wskaźnik bardziej korzystny od wskaźnika krajowego, który na dzień 31.12.2015 r. wynosił 18% oraz wskaźnika dla województwa łódzkiego– 16,8%. Na terenie Gminy Żelechlinek obserwuje się również korzystniejszą niż na terenie pozostałych jednostek wartość długookresowego wskaźnika ludności w wieku przedprodukcyjnym.

**Tabela 5. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2011-2015**

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	18,5%	18,3%	18,2%	18,0%	18,0%
Województwo łódzkie	17,3%	17,1%	17,0%	16,9%	16,8%
Powiat tomaszowski	18,6%	18,5%	18,2%	18,1%	18,0%
Gmina Żelechlinek	20,1%	20,0%	20,6%	20,8%	20,8%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W latach 2011-2015 na terenie Gminy można było zaobserwować wzrost liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu zamieszkującej ludności. Wskaźnik ten wahał się od 20,5 % do 21,3 %. W roku 2016 nastąpiła poprawa sytuacji demograficznej. Średni wskaźnik liczby osób w wieku poprodukcyjnym w stosunku do ogółu mieszkańców dla Gminy odnotował rekordowo niską wartość i wynosił 20,2 %. Jest to sytuacja mniej korzystna niż w przypadku sytuacji krajowej, gdzie wskaźnik udziału osób w wieku poprodukcyjnym wynosił w roku 2015 – 19,6% oraz sytuacji powiatu tomaszowskiego, gdzie wskaźnik osób w wieku poprodukcyjnym był jedynie o 0,1% niższy niż na terenie Gminy. Wskaźnik gminny jest jednak bardziej korzystny niż dla województwa łódzkiego, który wynosi aż 21,8% i z roku na rok wzrasta.

**Tabela 6. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	17,3%	17,8%	18,4%	19,0%	19,6%
Województwo łódzkie	19,4%	20,0%	20,6%	21,2%	21,8%
Powiat tomaszowski	18,7%	19,4%	20,0%	20,6%	21,2%
Gmina Żelechlinek	20,6%	20,7%	20,5%	20,8%	21,3%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Pozostali mieszkańcy są to osoby w wieku produkcyjnym. W roku 2016 średni wskaźnik ludności w wieku produkcyjnym w stosunku do ogółu zamieszkujących dany obszar, dla Gminy wynosił 59,4% i był wyższy w stosunku do roku 2015 aż o 1,5%. Wartość wskaźnika w latach 2011-2015 wykazywała tendencje malejącą od 59,3 % w roku 2011 do 57,9% w roku 2015.

**Tabela 7. Procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym w ogóle ludności w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	64,2%	63,9%	63,4%	63,0%	62,4%

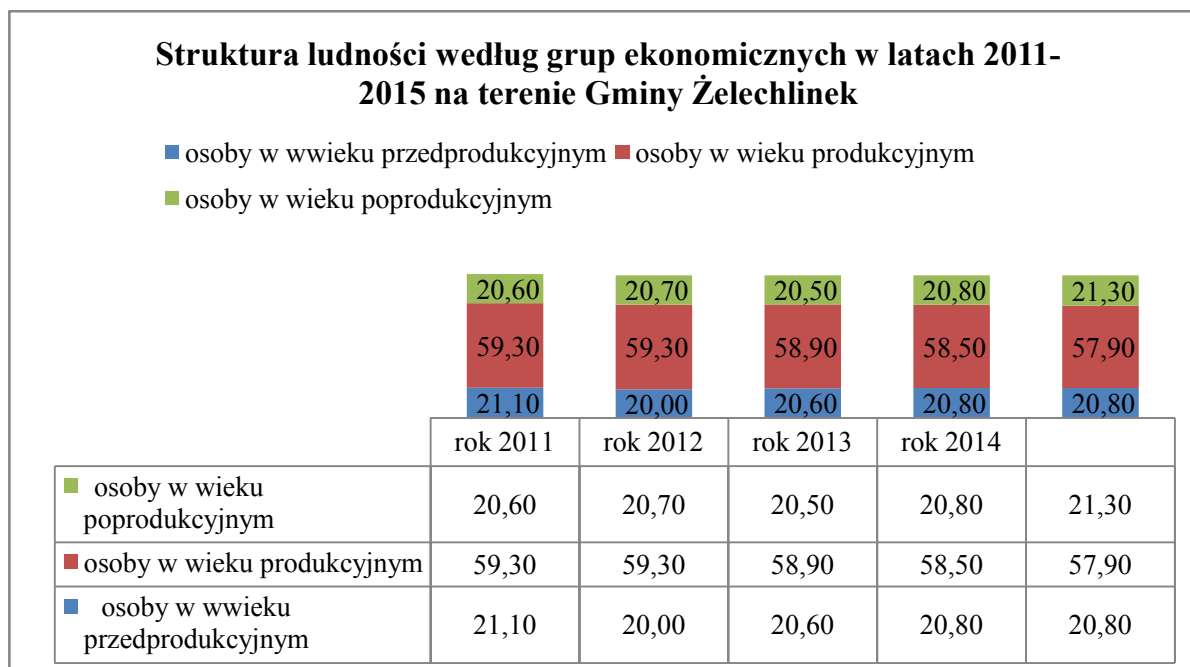
str. 18

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Województwo łódzkie	63,3%	62,9%	62,4%	61,9%	61,4%
Powiat tomaszowski	62,7%	62,2%	61,7%	61,3%	60,8%
Gmina Żelechlinek	59,3%	59,3%	58,9%	58,5%	57,9%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Rysunek 3. Struktura ludności według grup ekonomicznych w latach 2011-2015 na terenie Gminy Żelechlinek



Analizując sytuację demograficzną Gminy należy wspomnieć o wskaźnikach obciążenia demograficznego. Są to:

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym,
- ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym.

Zgodnie ze stanem 31.12.2015 r. na terenie Gminy na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 72,8 osoby w wieku nieprodukcyjnym (poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym). Niepokojącym jest fakt wzrostu tego wskaźnika, tj. z roku na rok przybywa na terenie Gminy osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W roku 2011 wskaźnik wynosił 68,6, w latach następnych wykazywał tendencje wzrostowe, aż do roku 2015 kiedy wyniósł 72,8. Jest on zdecydowanie mniej korzystny niż krajowy (60,1), wojewódzki (62,9) i powiatowy (64,5).

Wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym na terenie Gminy wykazuje tendencje zmienną.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. wskaźnik ten dla Gminy wynosił 102,7. Najniższą wartość wskaźnik osiągnął w roku 2013, kiedy to wynosiła 99,7 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W roku 2014 wzrósł do 100,0 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W latach 2011 i 2012 wynosił on odpowiednio 102,6 i 103,6 osób w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Są to jednak wartości bardziej korzystne w porównaniu z krajem (105,2), województwem (130,1) i powiatem (118,1)- według stanu na 31.12.2015.

Niekorzystnie przedstawia się wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla Gminy wg stanu na dzień 31.12.2015 r. wynosił on 36,9 i od roku 2011 wykazywał również tendencję wzrostową. W roku 2011 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 34,7 osoby w wieku poprodukcyjnym. Od tego momentu do roku 2015 nastąpił sukcesywny wzrost wskaźnika. Dla porównania na terenie powiatu tomaszowskiego na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 34,9 osoby w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki wojewódzki i krajowy przyjmują wartości odpowiednio - wojewódzki (35,6) i krajowy (31,4) według stanu na 31.12.2015.

**Tabela 8. Wskaźniki obciążenia demograficznego w roku 2015**

Jednostka terytorialna	ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym
<b>Rok 2015</b>			
Polska	60,1	109,1	31,4
Województwo łódzkie	62,9	130,1	35,6
Powiat tomaszowski	64,5	118,1	34,9
Gmina Żelechlinek	72,8	102,7	36,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Analizując powyższe, należy stwierdzić, iż pomimo niekorzystnej sytuacji demograficznej można się spodziewać jej poprawy- świadczy o tym wskaźnik ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. Wskaźnik ten jest zdecydowanie korzystniejszy niż tożsamy dla kraju, województwa i powiatu.

Pozostałe wskaźniki tj.

- ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
  - ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym,
- przyjmują wartości zdecydowanie mniej korzystne niż dla kraju, województwa i powiatu.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

W roku 2015 na terenie Gminy urodziło się 32 dzieci. Wartości urodzeń na przestrzeni lat 2011-2015 wykazywały wartości zmienne. W roku 2011 urodziło się 35 dzieci, w roku 2012 nastąpił nagły wzrost liczby urodzeń do 49 i od roku 2013 sukcesywny spadek urodzeń.

**Tabela 9. Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	10,1	10,0	9,6	9,7	9,6
Województwo łódzkie	9,4	9,4	8,9	9,1	8,9
Powiat tomaszowski	9,8	10,2	8,8	9,5	9,2
Gmina Żelechlinek	10,3	14,4	12,8	11,9	9,5

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższych na terenie Gminy wskaźnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców jest korzystniejszy niż powiatowy, wojewódzki i wynosił wg stanu na 31.12.2015 – 9,5 urodzenia na 1000 mieszkańców. Wskaźniki powiatowy i wojewódzki wynosiły odpowiednio – 9,2 i 8,9 urodzeń na 1000 mieszkańców. Minimalnie lepszy był natomiast wskaźnik krajowy i wynosił 9,6 urodzeń na 1000 mieszkańców.

W tym samym 2015 roku na terenie Gminy zmarły 34 osoby i analizując dane od roku 2011 był to wskaźnik rekordowo niski. Śmiertelność w latach 2011-2014 na terenie Gminy wahała się w przedziale 58 (w roku 2013) do 41 osób (rok 2014). W latach 2011-2012 zmarło na terenie Gminy odpowiednio 55 i 56 osób.

**Tabela 10. Zgony na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	9,75	9,99	10,06	9,78	10,27
Województwo łódzkie	12,14	12,4	12,41	11,85	12,46
Powiat tomaszowski	12,21	12,21	12,34	12,06	12,22
Gmina Żelechlinek	16,19	16,50	17,25	12,16	10,10

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższego wskaźnik umieralności na terenie Gminy jest zdecydowanie wyższy niż dla pozostałych jednostek terytorialnych. Świadczy to o ponad przeciętnym wyludnianiu się Gminy.

Mając powyższe na uwadze w roku 2015 na terenie Gminy odnotowano ujemny przyrost naturalny na 1000 mieszkańców, który wynosił (-) 0,6. W latach ubiegłych wahał się w granicach od (-) 0,3 w roku 2014 do (-) 5,9 w roku 2011. W pozostałych latach wskaźnik ten wykazywał również wartości ujemne.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

**Tabela 11. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	0,3	0,0	-0,5	-0,0	-0,7
Województwo łódzkie	-2,7	-3,0	-3,5	-2,8	-3,6
Powiat tomaszowski	-2,4	-2,0	-3,6	-2,6	-3,0
Gmina Żelechlinek	-5,9	-2,1	-4,5	-0,3	-0,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższych zestawień przyrost naturalny na 1000 mieszkańców przyjmuje wartości korzystniejsze niż średnie dla województwa łódzkiego, powiatu tomaszowskiego i kraju

W roku 2015 na terenie Gminy zawarto 19 małżeństw. W analizowanym okresie lat 2011-2015 ilość zawieranych małżeństw była zmienna i wahała się od 21 w roku 2013 do 15 w roku 2014. Wskaźnik zawierania małżeństw na 1000 osób wahał się od 6,2 w roku 2013 do 4,4 w roku 2014. W roku 2015 wynosił 5,6 małżeństwa na 1000 mieszkańców. Jest to wskaźnik wyższy niż dla powiatu tomaszowskiego, który w roku 2015 przybrał wartość 4,5, województwa łódzkiego (4,6) i kraju (4,9).

**Tabela 12. Wskaźnik zawierania małżeństw na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	5,4	5,3	4,7	4,9	4,9
Województwo łódzkie	5,0	5,0	4,3	4,5	4,6
Powiat tomaszowski	5,3	4,8	4,3	4,5	4,5
Gmina Żelechlinek	5,6	4,7	6,2	4,4	5,6

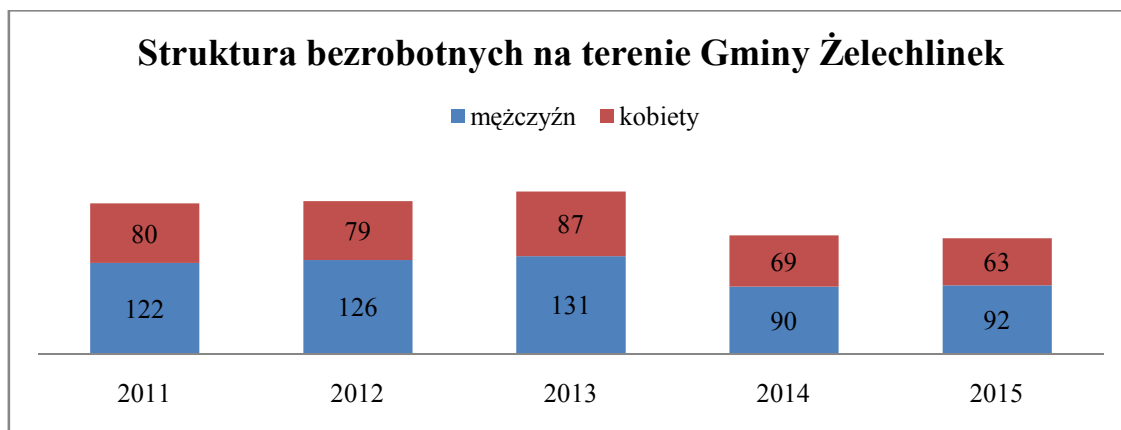
Źródło: Bank Danych Lokalnych

## Bezrobocie

Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. na terenie Gminy, zarejestrowanych było 154 bezrobotnych z czego 63 osoby (40,9%), to kobiety. Liczba osób bezrobotnych w omawianym roku jest najniższa od roku 2011, kiedy to w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tomaszowie Mazowieckim, zarejestrowanych było 202 osoby. Najwyższy poziom bezrobocia na terenie Gminy odnotowano w roku 2013, kiedy, to zarejestrowanych było 218 osób.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Rysunek 4. Struktura płci osób bezrobotnych na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015



W roku 2015 udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 7,9 %.

Najwięcej osób bezrobotnych do ogółu mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze zamieszkuje w:

- Żelechlinku – ulice: Zakątna (14,3%), Brzozowa ( 12,5%), Jarzębinowa ( 11,1%), Gaj (10,5%) mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze;
- Nowinach – 12,7% mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze;
- Modrzewku 11,7 % mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze;

Na terenie Gminy znajdują się również miejscowości w których brak jest osób bezrobotnych. Są to miejscowości:

- Wolica,
- Świniokierz Dworski,
- Lucjanów,
- Gutkowice Nowiny,
- Feliksów,
- Budki Łochowskie,
- Brenik,
- Żelechlinek – ulice: Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Łódzka, Modrzewiowa, Plac 1000 lecia, Rolnicza, Słoneczna, Sosnowa, Świerkowa, Witosza, Wojska Polskiego.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

**Tabela 13. Wskaźnik bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	8,0%	8,7%	8,8%	7,5%	6,5%
Województwo łódzkie	8,6%	9,5%	9,7%	8,1%	7,2%
Powiat tomaszowski	10,7%	11,5%	11,3%	8,6%	7,4%
Gmina Żelechlinek	10,0%	10,3%	11,0%	8,1%	7,9%

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. wśród osób bezrobotnych 68 osób to osoby długotrwale bezrobotne (44,15% ogółu zarejestrowanych).

Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych dla Gminy, wynosi 44,15%. Wskaźnik ten przyjmuje bardzo zróżnicowane wartości od 100 % do 0%. Najwięcej osób długotrwale bezrobotnych zamieszkuje na terenie miejscowości:

- Józefin, Łochów Nowy, Sabinów, Teklin, Władysławów – 100 % udział osób bezrobotnych wśród ogólnej liczby bezrobotnych,
- Żelechlinek – ulice: Jana Susika, Jarzębinowa, Zakątna, Targowa - 100 % udział osób bezrobotnych wśród ogólnej liczby bezrobotnych,
- Nowe Byliny, Radwanka – 66,7% udziału długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych,
- Czechowice – 77,8% udziału długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych,

Na terenie miejscowości: Brenik, Budki Łochowskie, Feliksów, Gawerków, Gutowice Nowiny, Karolinów, Kopiec, Lucjanów, Łochów, Petrynow, Sokołówka, Świniokierz Dworski, Wola Naropińska, Wolica oraz Żelechlinek – ulice: Brzozowa, Jałowcowa, Witolda Skalskiego, Kruczkowskiego, Łąkowa, Rawska, Wyzwolenia, Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Łódzka, Modrzewiowa, Plac 1000 lecia, Rolnicza, Słoneczna, Sosnowa, Świerkowa, Witosa, Wojska Polskiego brak jest osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze.

**Tabela 14. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015

str. 24



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Polska	34,6%	35,4%	38,3%	41,6%	39,7%
Województwo łódzkie	35,1%	37,0%	41,0%	44,4%	42,0%
Powiat tomaszowski	29,4%	29,1%	33,5%	31,9%	33,7%
Gmina Żelechlinek					44,1%

Wśród osób bezrobotnych najbardziej narażone na wykluczenie społeczne są osoby powyżej 50 roku życia i osoby z wykształceniem podstawowym i niższym. Na terenie Gminy zarejestrowanych jest 40 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (25,97% ogółu bezrobotnych).

Najwyższym wskaźnikiem, bo 100% wskaźnikiem udziału bezrobotnych powyżej 50 roku życia w stosunku do ogółu bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze charakteryzują się następujące miejscowości:

- Łochów Nowy, Sabinów, Sokołówka, Teklin, Żelechlinek – ulice: Targowa i Brzozowa.

Również bardzo wysokim wskaźnikiem charakteryzują się następujące obszary:

- Dzielnica, Petrynow, Staropole, Żelechlinek ulica Rawska – 50% udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia w stosunku do ogółu bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze.

Na terenie Gminy są również obszary na których brak jest osób powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych. Są to:

- Brenik, Budki Łochowskie, Chociszew, Feliksów, Gawerków, Gutowice Nowiny, Ignatów, Janów, Karolinów, Kopiec, Lucjanów, Stanisławów, Świniokierz Dworski, Wola Naropińska, Wolica, Władysławów oraz Żelechlinek – ulice: Jałowcowa, Witolda Skalskiego, Kruczkowskiego, Łąkowa, Wyzwolenia, Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Łódzka, Modrzewiowa, Plac 1000 lecia, Rolnicza, Słoneczna, Sosnowa, Świerkowa, Witosa, Wojska Polskiego.

Znaczną grupę wśród osób bezrobotnych stanowiły osoby w wykształceniu gimnazjalnym i poniżej 59 osób (38,3% ogółu bezrobotnych). Jedynie 16,2% bezrobotnych – 25 osób, stanowią ludzie młodzi do 25 roku życia.

### Pomoc społeczna

Na terenie Gminy Żelechlinek w roku 2015 z pomocy społecznej korzystało 145 osób, co stanowi 3,69% ogółu mieszkańców Gminy.

Powodami przyznawania pomocy społecznej były ubóstwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

opiekuńczych, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, opuszczenie zakładu karnego, zdarzenia losowe.

Zgodnie z definicją Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej, zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Średnia wskaźnika osób pobierających zasiłki okresowe w stosunku do osób zamieszkujących na danym obszarze dla Gminy wynosi 1,66%.

Miejscowości o najwyższym wskaźniku osób pobierających zasiłki okresowe w stosunku do liczby osób zamieszkałych na danym obszarze:

- Budki Łochowskie 7,7%,
- Dzielnica- 15,8%,
- Żelechlinek – ulice: Zakątna, Plac 1000-lecia po 14,3 % mieszkańców zamieszkujących dany obszar, Gaj – 10,5%, Targowa – 6,7%, Rawska – 3,1%,
- Władysławów – 8,7%,
- Ignatów – 7,4%.

Obszary na terenie Gminy Żelechlinek wykazujące najmniej korzystną sytuację w zakresie pobierania zasiłków celowych: Żelechlinek – ulice: Zakątna, Plac 1000-lecia, Gaj, Dzielnica, Władysławów.

Wskaźnik osób pobierających zasiłek okresowy na 10 tys. mieszkańców dla Gminy Żelechlinek wynosi 165,7 i jest wyższy niż dla województwa łódzkiego, który wynosi 147,7 i krajowy, który wynosi 122,6 na 10 tys. mieszkańców.

Zgodnie z definicją Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej, zasiłek celowy jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

Wskaźnik osób pobierających zasiłek celowy w stosunku do liczby osób zamieszkałych na danym obszarze dla Gminy Żelechlinek wynosi 1,07%.

Najwyższy wskaźnik beneficjentów pobierających zasiłek celowy w stosunku do liczby osób zamieszkujących na danym obszarze zamieszkuje na terenie miejscowości:

- Brenik – 8,33%,
- Dzielnica- 5,26%,
- Sabinów- 5,41%,
- Staropole – 7,69%
- Żelechlinek – ulice: Plac 1000 – lecia – 14,29%, Rawska- 6,25%, Jałowcowa – 6,67% ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze.

Obszary na terenie Gminy Żelechlinek wykazujące najmniej korzystną sytuację w zakresie pobierania zasiłków celowych: Żelechlinek – ulice: Plac 1000 – lecia, Rawska, Jałowcowa, Brenik.

Wskaźnik osób pobierających zasiłek celowy na 10 tys. mieszkańców dla Gminy Żelechlinek wynosi 106,5 i jest niższy niż dla województwa łódzkiego, który wynosi 252,7 i krajowy, który wynosi 221,8 na 10 tys. mieszkańców.

Jak wynika z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żelechlinku, w roku 2015 z zasiłku na dożywianie skorzystało na terenie Gminy 53 osoby. Wskaźnik osób pobierających zasiłek na dożywianie do ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze dla Gminy wynosi 1,57%.

Największym wskaźnikiem osób pobierających zasiłek na dożywianie w stosunku do ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze zamieszkuje na terenie:

- Dzielnicy – 10,53%,
- Żelechlinka – ulica Zakątna – 14,29%,
- Feliksowa, Gutkowic Nowin, Władysławowa – po 4,35%,
- Staropola – 7,69 %,
- Sabinowa- 5,41%,
- Ignatowa- 3,7%

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze.

## Poziom edukacji

Niezmierznie ważnym elementem sfery społecznej jest poziom edukacji, który w znacznej mierze warunkuje warunki życia w dalszej perspektywie czasowej.

Na terenie Gminy funkcjonuje 1 szkoła podstawowa i 1 szkoła gimnazjalna zlokalizowana w Żelechlinku:

- 1) Szkoła Podstawowa w Żelechlinku wg stanu na dzień 31.12.2015 roku obejmowała 13 oddziałów do których uczęszczało 251 uczniów,

W trakcie przeprowadzonego egzaminu szóstoklasisty uczniowie uzyskali następujące wyniki:

**Tabela 15. Wyniki egzaminu szóstoklasisty na terenie Gminy Żelechlinek w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016**

Rok	Przedmiot	% wskaźnik dla Gminy	% wskaźnik dla powiatu tomaszowskiego
2015	Język polski	70,7	73,0
	Matematyka	61,0	60,0
2016	Język polski	67,3	69,8
	Matematyka	45,7	54,5

Jak wynika z powyższych zestawień wyniki sprawdzianu szóstoklasisty na terenie Gminy Żelechlinek są nieco gorsze niż średnia dla powiatu. Gmina podobnie, jak pozostałe gminy powiatu tomaszowskiego wykazuje tendencje spadkowe w wynikach egzaminu szóstoklasisty zarówno z języka polskiego, jak i matematyki.

## Egzamin gimnazjalny

Na terenie Gminy funkcjonuje 1 gimnazjum w miejscowości Żelechlinek. Według danych na dzień 31.12.2015 roku do szkoły uczęszczało 107 uczniów z terenu Gminy, w podziale na 6 oddziałów.

**Tabela 16. Wyniki egzaminu gimnazjalnego na terenie Gminy Żelechlinek w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016**

Rok	Przedmiot	Średni udział w % dla Gminy	Średni udział w % dla powiatu tomaszowskiego
-----	-----------	-----------------------------	--

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

2014/2015	Język polski	59,8	62,7
	Historia	59,1	63,5
	Matematyka	39,0	47,4
	Przedmioty przyrodnicze	41,5	49,3
	Język angielski PP	61,7	64,0
	Język angielski PR	42,7	44,1
	Język rosyjski PP	63,1	62,6
	Język rosyjski PR	65,0	65,0
2015/2016	Język polski	67,7	69,7
	Historia	61,9	57,2
	Matematyka	48,9	50,2
	Przedmioty przyrodnicze	50,6	51,7
	Język angielski PP	79,3	63,1
	Język angielski PR	61,3	42,8
	Język rosyjski PP	74,6	69,3
	Język rosyjski PR	76,8	76,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższego zestawienia również wyniki egzaminu gimnazjalnego były mniej korzystne dla uczniów Gminy Żelechlinek niż średnia dla powiatu tomaszowskiego. W roku szkolnym 2015/2016 widoczny jest wyraźny wzrost osiągnięć uczniów gimnazjum w Żelechlinku.

### Przestępczość

Zgodnie z prawem za przestępstwo uznaje się: czyn człowieka (zarówno działanie jak i zaniechanie), który jest:

str. 29

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie popełnienia czynu;
- bezprawny, czyli wyczerpujący przesłanki określone w przepisach karnych;
- zawiniony, to znaczy, że sprawca działał umyślnie, a więc z zamiarem jego popełnienia, inaczej mówiąc, chciał go popełnić (zamiar bezpośredni) lub dopuszczał możliwość jego popełnienia (zamiar ewentualny) bądź też nieumyślnie, to znaczy kiedy popełnił czyn na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że popełnienie czynu przewidywał lub mógł przewidzieć;
- społecznie szkodliwy w stopniu większym niż znikomy.

Przestępstwa dzielą się na zbrodnie i występki.

Zbrodnią jest czyn zagrożony karą co najmniej 3 lat pozbawienia wolności.

Występkiem jest natomiast czyn zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc, karą ograniczenia wolności lub karą grzywny powyżej 30 stawek dziennych, to jest kwotą którą ustala sąd, biorąc pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe.

Na terenie Gminy brak jest Komisariatu Policji. Żelechlinek podległy jest Posterunkowi Policji w Czerniewicach.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Komisariacie Policji w Czerniewicach w roku 2015 na terenie Gminy Żelechlinek popełniono 23 przestępstwa. Najczęstszymi przestępstwami były:

- kierowanie pojazdem w stanie nietrzeźwości,
- kradzież linii napowietrznej,
- znęcanie,

Miejscowości na terenie, których dokonano przestępstw przedstawia poniższa tabela.

**Tabela 17. Miejscowości w których dokonano przestępstw w roku 2015**

Obszar	Liczba przestępstw
Chociszew	1
Janów	1
Józefin	2
Łochów	2
Naropna	3
Petrynów	3
Radwanka	1
Sokolówka	1

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

<b>Żelechlin</b>	8
<b>Żelechlinek</b>	
<b>Plac 1000 lecia</b>	1

Na pozostałych obszarach nie popełniono przestępstw.

Gminny wskaźnik przestępczości na 1000 mieszkańców wynosi 6,8 przestępstwa na 1000 mieszkańców.

Obszarami o najwyższym wskaźniku przestępczości na 1000 mieszkańców są:

- Żelechlinek – ulica Plac 1000-lecia - 142,86;
- Petrynow – 54,55;
- Józefów- 54,05;
- Łochów- 42,55;
- Janów- 37,04

przestępstwa na 1000 mieszkańców.

### Wykroczenia

Zgodnie z definicją wykroczenie to czyn szkodliwy społecznie, nie będący przestępstwem, zagrożony karą aresztu, ograniczenia wolności do jednego miesiąca, grzywną lub naganą.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Komisariacie Policji w Czerniewicach w roku 2015 na terenie Gminy Żelechlinek popełniono 16 wykroczeń. Do najczęściej popełnianych wykroczeń na terenie Gminy należą:

- kolizja,
- kradzież,
- uszkodzenie mienia,

Gminny wskaźnik wykroczeń na 1000 mieszkańców wynosi 4,75 wykroczenia na 1000 mieszkańców.

Obszary na których popełniono wykroczenia przedstawia poniższa tabela

**Tabela 18. Obszary na których miały miejsce wykroczenia**

Obszar	Liczba wykroczeń
<b>Czerwonka</b>	2
<b>Lesisków</b>	2
<b>Radwanka</b>	2
<b>Świniokierz Włociański</b>	1

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

<b>Żelechlin</b>	3
<b>Żelechlinek</b>	
<b>Kruczkowskiego</b>	1
<b>Rawska</b>	4
<b>Witosa</b>	1

Jak wynika z powyższego zestawienia obszarami o najwyższym wskaźniku wykroczeń na 1000 mieszkańców są:

- Żelechlinek – ulice: Rawska – 125, Kruczkowskiego – 19,23, Witosa- 16,67;
- Świniokierz Włociański – 14,49;
- Radwanka – 11,83;

wykroczenia na 1000 mieszkańców.

Na pozostałych obszarach nie popełniono wykroczeń.

### Aktywność społeczna

O zainteresowaniu społeczeństwa sferą polityki i życiu politycznym można wnioskować na podstawie danych dotyczących frekwencji wyborczej.

W roku 2015 w wyborach do Sejmu i Senatu wzięło udział 48,43% uprawnionych do głosowania z terenu Gminy Żelechlinek. Są to wyniki nieco niższe niż powiatowe, które wynosiły 49,29%, wojewódzkich 50,26%, krajowych – 50,29% uprawnionych do głosowania.

Na terenie Gminy zarejestrowano następujące okręgi wyborcze

**Tabela 19. Okręgi wyborcze na terenie Gminy Żelechlinek w roku 2015**

Lokal wyborczy	Liczba uprawnionych	Frekwencja
Gminny Dom Kultury w Żelechlinku – Żelechlinek ul. Pl. 1000- lecia 2	839	49,46%
Gminny Dom Kultury w Żelechlinku – Żelechlinek ul. Pl. 1000- lecia 2	848	44,46%
Świetlica Wiejska w Radwance Radwanka 1	291	53,79%
Dom Ludowy w Naropnej Naropna 1	225	47,57%

str. 32



# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

[http://parlament2015.pkw.gov.pl/349\\_wyniki\\_sejm](http://parlament2015.pkw.gov.pl/349_wyniki_sejm)

W porównaniu z wyborami samorządowymi w roku 2011, na terenie Gminy nastąpił wzrost zainteresowania sferą polityki. W roku 2011 w wyborach do Sejmu i Senatu, wzięło udział 45,51% uprawnionych do głosowania. Dla porównania wyniki dla powiatu tomaszowskiego wynosiły 48,04%, dla województwa łódzkiego – 49,21%, dla Polski – 48,92%.

**Tabela 20. Okręgi wyborcze na terenie Gminy Żelechlinek w roku 2011**

Lokal wyborczy	Liczba uprawnionych	Frekwencja
Gminny Dom Kultury w Żelechlinku – Żelechlinek ul. Pl. 1000- lecia 2	1720	44,48%
Świetlica Wiejska w Radwance Radwanka 1	541	54,16%
Dom Ludowy w Naropnej Naropna 1	501	39,72%

Źródło: <http://wybory2011.pkw.gov.pl/att/pl/000000.html#tabs-1>

**Tabela 21. Porównanie wyników frekwencji wyborczej w wyborach do Sejmu i Senatu w latach 2011 i 2015**

Jednostka	2011	2015
Polska	48,92%	47,27%
Województwo łódzkie	49,21%	50,26%
Powiat tomaszowski	48,04%	49,29%
Gmina Żelechlinek	45,51%	48,43%

Zgodnie z informacjami uzyskanymi w Ogólnopolskiej Bazie Organizacji Pozarządowych na terenie Gminy Żelechlinek zarejestrowanych jest 4 organizacje pozarządowe. Organizacje pozarządowe na terenie gminy:

## 1. Ludowy Klub Sportowy „Żelechlinek”

Misja

Popularyzacja kultury fizycznej i sportu.

## 2. Stowarzyszenie Aktywni Dla Gminy Żelechlinek

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## 3. Ochotnicza Straż Pożarna w Żelechlinku

Misja

1. Prowadzenie działalności mającej na celu zapobieganie pożarom oraz współdziałanie w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną, organami samorządowymi i innymi podmiotami.
2. Udział w akcjach ratowniczych przeprowadzanych w czasie pożarów, zagrożeń ekologicznych związanych z ochroną środowiska oraz innych klęsk i zdarzeń.
3. Informowanie ludności o istniejących zagrożeniach pożarowych i ekologicznych oraz sposobach ochrony przed nimi.
4. Rozwijanie wśród członków ochotniczej straży pożarnej kultury fizycznej i sportu oraz prowadzenia działalności kulturalno-oświatowej i rozrywkowej.
5. Wykonywanie innych zadań wynikających z przepisów o ochronie przeciwpożarowej.
6. Działania na rzecz ochrony środowiska.

## 4. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żelechlinku

Władze Gminy Żelechlinek mają także podpisane porozumienia o współpracy z następującymi stowarzyszeniami:

1. LGD Kraina Rawki

### 2.2. Diagnoza zjawisk w sferze gospodarczej

#### Przedsiębiorczość

Według danych Urzędu Gminy w Żelechlinku na terenie Gminy w roku 2014 zarejestrowanych było 122 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, z czego 32,78 % ogółu podmiotów (40 wpisy do ewidencji) zarejestrowanych było w miejscowości gminnej Żelechlinek. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców dla gminy wynosi 36,1.

i jest to wskaźnik niższy niż w roku 2011, który wynosił 37,7. Najniższy wskaźnik udziału podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców zanotowano w następujących miejscowościach:

- Gutkowice, Nowy Łochów po 17 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Karolinów - 15 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Radwanka – 6 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Sokołówka - 18 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Świniokierz Włociański- 14 podmiotów na 1000 mieszkańców,

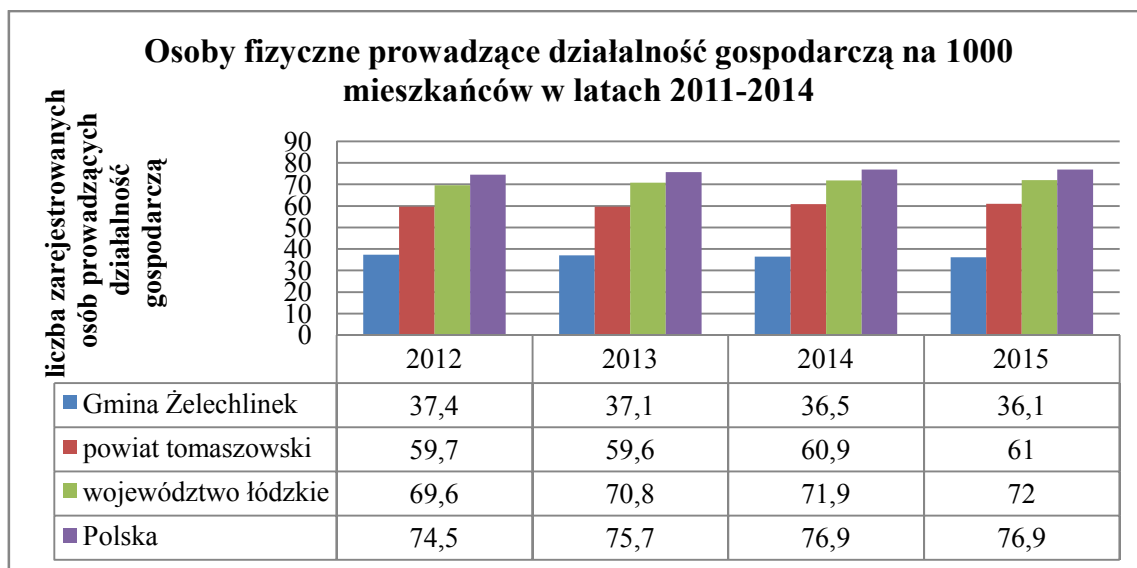
str. 34

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Ponadto na terenie miejscowości gminnej Żelechlinek na ulicach: Świerkowa, Sosnowa, Rolnicza, Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Wyzwolenia, Jarzębinowa, Skalskiego, Jałowcowa oraz w miejscowościach: Brenik, Budki Łochowskie, Feliksów, Gawerków, Gutowice Nowiny, Ignatów, Julianów, Lucjanów, Modrzewek, Petrynow, Władysławów, brak jest wpisów do rejestru działalności gospodarczej.

W latach 2011-2014 liczba osób prowadzących działalność gospodarczą sukcesywnie spada.

**Rysunek 5. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w latach 2011-2014**



W roku 2011 na terenie Gminy Żelechlinek, wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców wynosił 37,4 i sukcesywnie spada aż do poziomu 36,1 w roku 2014. W roku 2014 wskaźnik był niższy niż dla powiatu tomaszowskiego, który był zdecydowanie wyższy i wynosił 61, a w latach 2011-2013 sukcesywnie rósł od wartości 59,7 do 60,9. Jeszcze bardziej korzystne są wskaźniki wojewódzki i krajowy. Wskaźniki dla obu jednostek terytorialnych wykazują tendencje wzrostowe sukcesywnie od roku 2011 kiedy to wskaźnik wojewódzki wynosił 69,6, natomiast krajowy 74,5 do roku 2013 kiedy to wskaźniki wynosiły odpowiednio 72 i 76,9.

Świadczy to o niskiej i sukcesywnie spadającej aktywności ekonomicznej mieszkańców Gminy.

Do największych podmiotów i przedsiębiorstw działających na terenie Gminy należą:

- Zakład Przetwórstwa Mięsnego "Adrian"

Katarzyna Szewczyk

ul. L.Kruczkowskiego 5

Żelechlinek

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- Zakład Przetwórstwa Mięsnego RASKO sp.j.  
ul. W.Witosa 5  
Żelechlinek
- Zakład Przetwórstwa Mięsnego "Trio"  
Żelechlin 105
- Przetwórstwo Mięsne Ryszard Jarecki  
Wola Naropińska 6
- Spółdzielnia Usług Rolniczych  
ul. Targowa 17  
Żelechlinek

Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Żelechlinek wg sektorów własnościowych w latach 2011-2013 przedstawia tabela.

**Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Żelechlinek wg sektorów własnościowych w latach 2011-2014**

Podmioty gospodarcze według własności	Lata			
	2011	2012	2013	2014
<b>podmioty gospodarki narodowej ogółem</b>	151	148	147	146
<b>sektor publiczny - ogółem</b>	9	9	9	8
<b>sektor publiczny - państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego</b>	6	6	6	5
<b>sektor prywatny - ogółem</b>	142	139	138	138
<b>sektor prywatny - osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą</b>	127	125	123	122
<b>sektor prywatny - spółki handlowe</b>	5	5	5	5
<b>sektor prywatny - spółdzielnie</b>	2	2	2	2
<b>sektor prywatny - stowarzyszenia i organizacje społeczne</b>	4	3	3	3

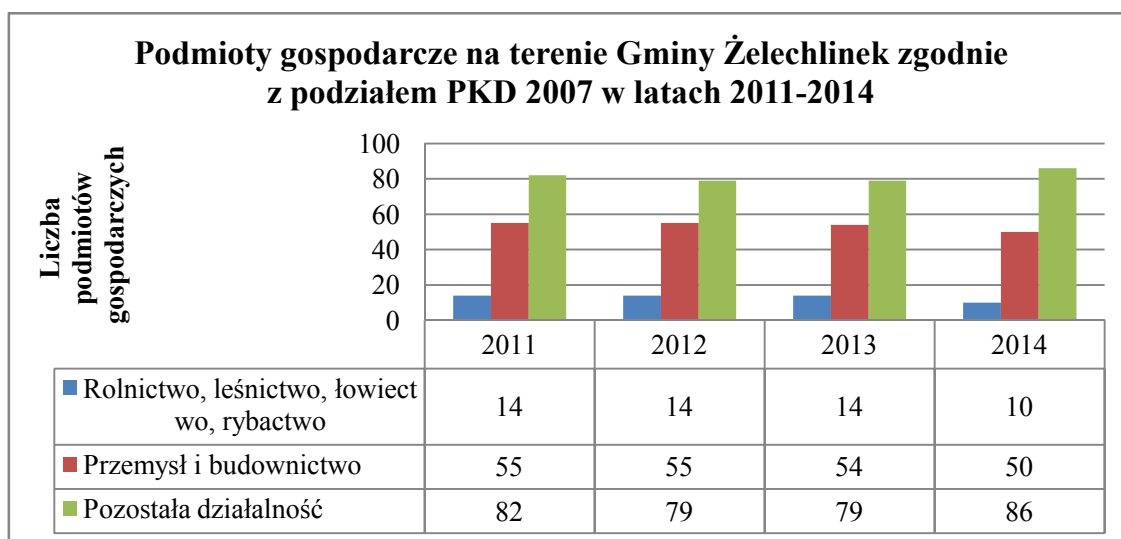
Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższych zestawień spada liczba podmiotów sektora publicznego i prywatnego, a w szczególności osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą. Ogółem w roku 2014 nastąpił spadek liczby podmiotów gospodarki narodowej stosunku do roku 2011 o około 3,4%.

Zgodnie z podziałem PKD w roku 2014 największy odsetek podmiotów gospodarki narodowej stanowiła pozostała działalność (około 86%). Z roku na rok spada liczba podmiotów z grupy rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (spadek o około 29% w stosunku do roku 2014) oraz przemysł i budownictwo (spadek o około 10% w stosunku do roku 2014). W stosunku do roku 2010, nastąpił również niewielki około 4% wzrost podmiotów z grupy pozostała działalność.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Rysunek 6. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Żelechlinek zgodnie z podziałem PKD 2007 w latach 2011-2014



Najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w sekcji G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych włączając motocykle. – 45 podmiotów oraz sekcjach C- przetwórstwo przemysłowe – 28 podmiotów, i F- budownictwo 24 podmioty.

Znaczące spadki liczby podmiotów zarejestrowano w następujących sekcjach:

- J – Informacja i komunikacja (spadek z 2 podmiotów w roku 2011 do 1 w roku 2014 – 50%),
- K- Działalność finansowa i ubezpieczeniowa (spadek z 2 podmiotów w roku 2011 do 0 w roku 2014 – 100%),
- P – Edukacja (spadek z 5 podmiotów w roku 2011 do 4 w roku 2014 – 20%),
- S – pozostała działalność usługowa i T – Gospodarstwa domowe zatrudniające pracowników; gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby – (spadek z 5 podmiotów w roku 2011 do 4 w roku 2014 – 20%),

Największe wzrosty dotyczyły sekcji:

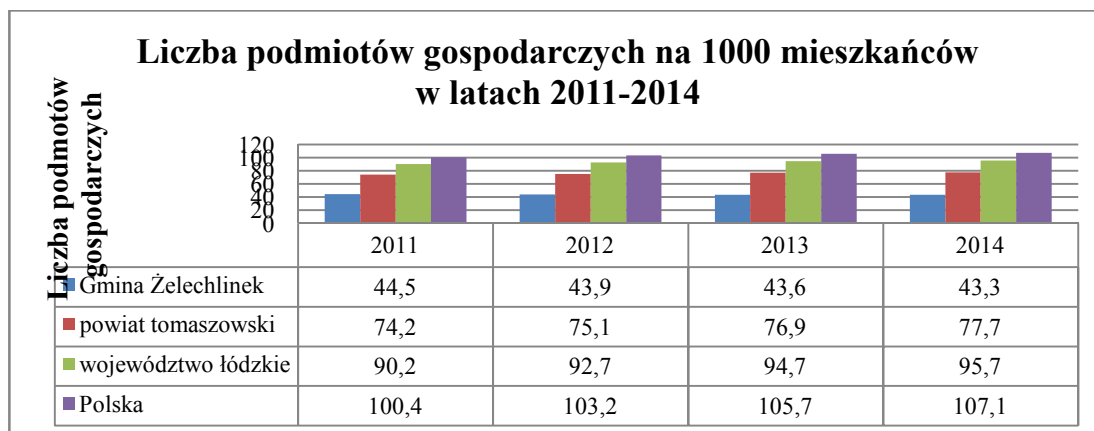
- Q- Opieka zdrowotna i pomoc społeczna - wzrost z 3 podmiotów w roku 2010 do 5 w roku 2014 – 66%,
- N- Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca - wzrost z 1 podmiotu w roku 2010 do 2 w roku 2014 – 66%,

Na terenie Gminy obserwuje się niższy poziom przedsiębiorczości, niż w pozostałych jednostkach administracyjnych. W roku 2014 na terenie Gminy zarejestrowane było 43,2 podmiotu gospodarczego na 1000 mieszkańców. Wielkość ulegała spadkowi od 44,5 podmiotu na 1000 mieszkańców w roku 2011. Dla porównania na terenie powiatu tomaszowskiego w roku 2014 zarejestrowanych było 77,7 podmiotu

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

gospodarczego na 1000 mieszkańców, natomiast wskaźniki dla województwa i kraju wynoszą odpowiednio: 96,5 i 107,0 podmiotów na 1000 mieszkańców.

**Rysunek 7. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w latach 2011-2014**



**Tabela 23. Podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2014**

ogółem	2011	2012	2013	2014
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	12	14	10	12
przemysł i budownictwo	1	1	1	0
pozostała działalność	5	4	2	4
	6	9	7	8

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na przełomie lat 2011-2014 ulegała wahaniom. W roku 2011 zarejestrowano 12 podmiotów, w roku 2012 nastąpił wyraźny wzrost podmiotów wpisanych do rejestru REGON (o około 16%). Następnie w roku 2013 nastąpił gwałtowny spadek liczby podmiotów do 10 (spadek w stosunku do roku 2011 o około 32%), by w roku 2014 przybrać poziom z roku 2011 – czyli 12 nowo zarejestrowanych podmiotów.

W roku 2011 wskaźnik liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w ewidencji REGON na 1000 mieszkańców wynosiła 3,5, w roku 2012 wzrosła do 4,1, w roku 2013 spadła do poziomu 3 nowo zarejestrowanych podmiotów na 1000 mieszkańców, by w roku 2014 osiągnąć poziom 3,6 nowo zarejestrowanego podmiotu na 1000 mieszkańców. Jest to tendencja zbieżna z trendem powiatu i województwa. W powiecie tomaszowskim w roku 2011 zanotowano 7,7 nowo zarejestrowanego podmiotu gospodarczego na 1000 mieszkańców, natomiast w roku wskaźnik ten wynosił jedynie 6,5 (spadek o około 15%). Podobna sytuacja ma miejsce na terenie całego województwa łódzkiego. W roku 2011 zostało nowo

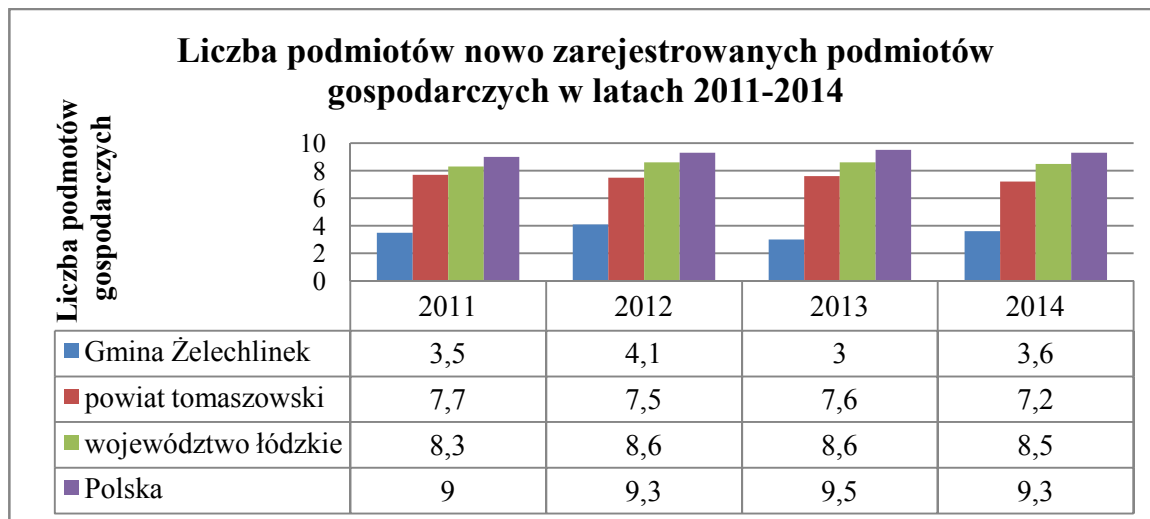
str. 38

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

zarejestrowanych 8,3 podmiotu na 1000 mieszkańców, po wzroście w latach 2012-2013 do poziomu 8,6, nastąpił spadek do poziomu 8,5 w roku 2013 i 8,1 w roku 2014.

Odwrotna sytuacja obserwowana jest na poziomie kraju. Tutaj wskaźnik podmiotów nowo zarejestrowanych na 1000 mieszkańców od roku 2011 wzrósł o około 5,3% (z 90 do 94).

Rysunek 8. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011-2014



O złej kondycji gospodarczej świadczy liczba podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON. Oznacza to, iż dalsze prowadzenie działalności jest nieopłacalne, a właściciel częstokroć staje się osobą bezrobotną pobierającą zasiłek.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy w Żelechlinku w roku 2015 z rejestru REGON wykreślonych zostało 5 podmiotów gospodarczych. Wskaźnik podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON na 1000 mieszkańców dla Gminy wynosi 1,5.

Obszarem o najwyższym wskaźniku podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON jest Żelechlinek ulica:

- Plac 1000 lecia – 142,9;
- Jana Susika – 18,2;

oraz miejscowość Nowiny – 14,1 podmiotu wykreślonego z rejestru REGON na 1000 mieszkańców.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Tabela 24. Podmioty wyrejestrowane wg sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2014

ogółem	2011	2012	2013	2014
	8	15	12	8
przemysł i budownictwo	2	2	2	6
pozostała działalność	6	13	10	2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Jak wynika z powyższych zestawień najczęściej wyrejestrowanych podmiotów należało do sekcji „pozostała działalność” – w roku 2011 - 6 podmiotów (75% ogółu wyrejestrowanych podmiotów), w roku 2012 aż 86,7% w roku 2013- 83,3%. Spadek nastąpił w roku 2014 kiedy to wyrejestrowano jedynie 25% ogółu wyrejestrowanych podmiotów. Pocieszającym jest fakt spadku ogólnej liczby wyrejestrowanych podmiotów.

Gminny wskaźnik podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na 1000 mieszkańców w roku 2011 wynosił 2,4. Po wzroście w latach 2012 i 2013 do poziomu odpowiednio 4,4 i 3,6 w roku 2014 przybrał wartość 2,4 podmiotu wyrejestrowanego na 1000 mieszkańców. Nieco inną sytuację obserwuje się na poziomie województwa, powiatu tomaszowskiego i kraju. Tutaj w latach 2011-2014 następował powolny coroczny spadek liczby podmiotów wykreślonych z rejestru REGON na 1000 mieszkańców.

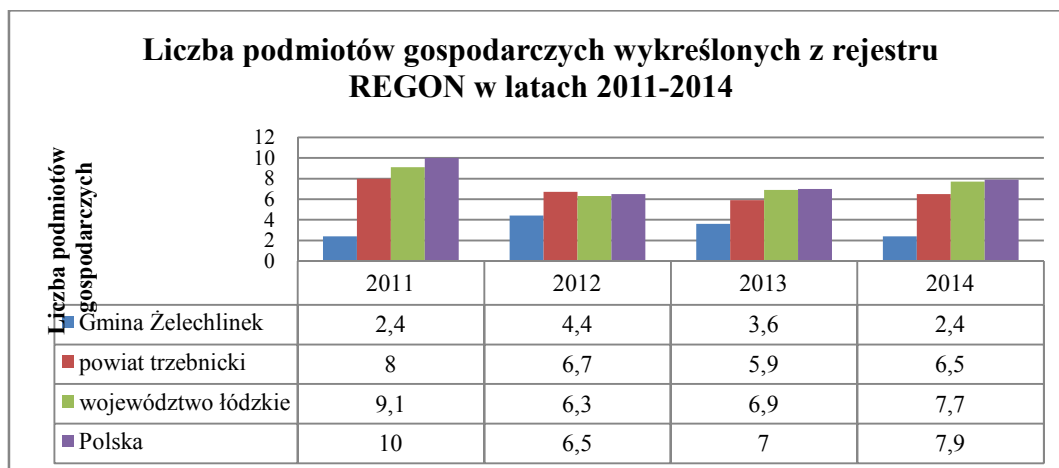
Spadki wykreślonych podmiotów gospodarczych dla pozostałych jednostek administracyjnych:

- powiat tomaszowski - spadek z 8,0 do 5,8 podmiotów na 1000 mieszkańców (około 37% w stosunku do roku 2011),
- województwo łódzkie - spadek z 9,1 do 7,2 podmiotów na 1000 mieszkańców (około 26,4% w stosunku do roku 2011),
- kraj - spadek z 10,0 do 7,6 podmiotów na 1000 mieszkańców (około 31,5 % w stosunku do roku 2011),



# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON w latach 2011-2014



## Podmioty zawieszające działalność

Przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej dają prawo przedsiębiorcy nie zatrudniającemu pracowników (osoby zatrudnione na umowę o pracę) na zawieszenie działalności. Okres zawieszenia wynosi od 30 dni do 24 miesięcy.

Dodatkowo ustawa określa czynności jakie ma prawo wykonywać dany podmiot w okresie zawieszenia:

- ma prawo wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów,
- ma prawo przyjmować należności, ma też obowiązek regulować zobowiązania powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej,
- ma prawo zbywać własne środki trwałe i wyposażenie,
- ma prawo albo obowiązek uczestniczyć w postępowaniach sądowych, postępowaniach podatkowych i administracyjnych związanych z działalnością gospodarczą wykonywaną przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej,
- wykonuje wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa,
- ma prawo osiągać przychody finansowe – także z działalności prowadzonej przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej,
- może zostać poddana kontroli na zasadach przewidzianych dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą.

Zawieszenie działalności ma więc na celu „przeczekanie” złej koniunktury i wznowienie działalności w przypadku poprawy warunków jej prowadzenia.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Jak wynika z informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy w Żelechlinku w roku 2015 działalność zawiesiło 11 podmiotów gospodarczych. Wskaźnik podmiotów zawieszających działalność na 1000 mieszkańców dla Gminy wynosi 3,2.

Obszarami, na którym wskaźnik podmiotów gospodarczych zawieszających działalność na 1000 mieszkańców jest najwyższy są:

- Dzielnica- 52,6;
- Nowiny- 28,2;
- Żelechlinek- ulice: Brzozowa – 62,5, Kruczkowskiego 19,2;
- Sabinów- 27,0

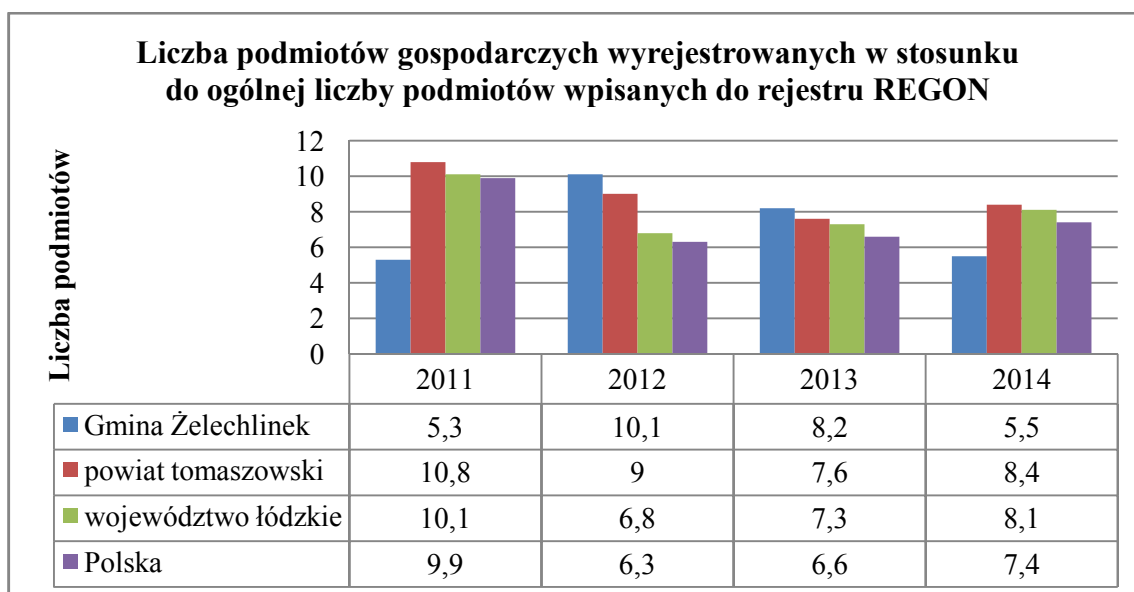
podmiotów zawieszających działalność na 1000 mieszkańców.

Kolejnym niekorzystnym dla Gminy wskaźnikiem jest wskaźnik udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON. W roku 2014 wynosił on 5,5% i w stosunku do roku 2011 wzrósł o 4%. W latach 2012-2013 wskaźnik ten wykazywał jeszcze mniej korzystne wartości. W roku 2012 wynosił 10,1% a w roku 2013 – 8,2% udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

Jeszcze mniej korzystną wartość osiągnął wskaźnik dla powiatu tomaszowskiego – 8,4% ( spadek w stosunku do roku 2011 o 26,3%). Zbliżoną wartość przyjęły wskaźniki wojewódzki – 8,1% (spadek o 20% od roku 2011) i krajowy, który jest nieco korzystniejszy od wojewódzkiego i wynosił 7,4% (wzrost w stosunku do roku 2011 o 25,5%).

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Rysunek 10. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w stosunku do ogólnej liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON



## 2.3. Diagnoza zjawisk w sferze środowiskowej

### Ukształtowanie terenu

Przeważająca część obszaru gminy Żelechlinek położona jest w obrębie Wysoczyzny Rawskiej, stanowiącej wysoczyznę morenową falistą. Południowy fragment gminy leży w zasięgu wysoczyzny morenowej płaskiej, zwanej Równiną Piotrkowską.

Najwyższe kulminacje dochodzą do 224 m npt. na obszarze wzgórza moreny czołowej Bukowiec. Żelechlińskie wzgórza moren czołowych, wyróżniając się w krajobrazie wysokością, stanowią strefę dłuższego postoju lądolodu, przed którego czołem z topniejącej masy lodowej sypane były zwały piasku żwiru i głazów.

Stoki denudacyjne i krawędzie towarzyszą wzgórzom moreny czołowej, jak też peryferiom dolin, a ich kształt i pochylenie zboczy zależy w dużej mierze od intensywności denudacji i bliskości bazy erozyjnej, którą tutaj stanowi koryto Rawki. Wysokie krawędzie doliny wymodelowała rzeka Rawka, natomiast najwyraźniejsza krawędź erozyjna znajduje się wzdłuż cieku spływającego od Żelechlinka do Rawki, po jego zachodniej stronie. Wysokość względna krawędzi sięga niekiedy 20 m. Szerokość stoków denudacyjnych jest mała, nie większa niż 1 km.

Taras akumulacyjne występują w dolinach Rawki i jej dopływów. Wysokość względna tarasu wzdłuż rzeki Rawki wynosi 2 do 3 m nad poziom rzeki, krawędzie są wyraźnie zaznaczone, tak że taras jest zindywidualizowaną jednostką morfologiczną.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

U podnóża krawędzi występują liczne źródła i wysięki związane z poziomem wodonośnym na glinie zwałowej.

Formy pochodzenia rzeczno-glincego to także tarasy zalewowe i dna dolin ciągnące się wzdłuż dolin rzecznych, a ich szerokość w dolinie Rawki jest bardzo różnorodna.

Formy pochodzenia lodowcowego, czyli wysoczyzną morenową płaską, zajmują znaczne obszary w centralnej i południowej części gminy. Formy pochodzenia wodnolodowcowego to: równiny sandrowe i wodnolodowcowe występują niewielkimi płatami w części zachodniej gminy. Formy pochodzenia eolicznego - wydmy i równiny piasków przewianych rozlokowane są sporadycznie w rejonach równin sandrowych.

Wydmy występują pojedynczo lub układają się w ciągi. Ich wysokość względna nie przekracza 3,0 m. Formy antropogeniczne to liczne na obszarze gminy piaskownie i żwirownie.

### **Budowa geologiczna**

Obszar gminy położony jest w obrębie odcinka rawsko-gielniowskiego antyklinorium środkowopolskiego, na południowo-zachodnim obrzeżu lokalnej struktury - antykliny Jeżowa. Antyklina stanowi klasyczną poduszkę solną zbudowaną z utworów mezozoicznych jury środkowej. Poza antyklina podłoże stanowią utwory oksfordu górnego (jura górna). Litologicznie są to mułowce, łupki ilaste i piaskowce, przechodzące poprzez wapienie piaszczyste i margle w silnie zbite wapienie płytowe oolitowe i koralowe oraz margle glaukonitowe. Podłoże nawiercono na głębokości 12 - 60,5 m, a jego powierzchnię określają rzędne 138 - 155 m n.p.m.

Utworów trzeciorzędu nie stwierdzono, a cały nadkład stanowią utwory czwartorzędowe. W budowie geologicznej czwartorzędowej zaznacza się naprzemianległość serii glin zwałowych i piasków wodnolodowcowych, pochodzących z kolejnych zlodowaceń.

Ze zlodowaczeniem środkowopolskim (stadiał mazowiecko-podlaski) związana jest przeważająca część utworów występujących na powierzchni terenu. Są to: piaski i żwiry lodowcowe na glinie zwałowej, glina zwałowa, piaski, żwiry wraz z gładzowiskami moren czołowych, w znacznej części przysypane piaskami i żwirami wodnolodowcowymi.

W dolinach Rawki i jej dopływów sporadycznie odsłaniają się starsze gliny zwałowe stadiału maksymalnego oraz piaski i żwiry rzeczne i wodnolodowcowe interstadiału Pilicy. Powszechniejsze w dolinach są piaski rzeczne zlodowaczenia północnopolskiego. Z obszarami występowania piasków wodnolodowcowych i rzecznych związane są nieliczne płyty piasków eolicznych, uformowanych niekiedy w niewielkie wydmy.

Z dolinami rzeczno-glincego i obniżeniami terenu związane są osady najmłodsze -holoceńskie, reprezentowane przez mulki, piaski i namuły rzeczne oraz torfy, a także sporadycznie piaski eoliczne.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Wody powierzchniowe

Wody powierzchniowe są związane głównie z dolinami rzek i ich obniżeniami tworzącymi podmokłości.

W południowej części gminy, poniżej wsi Lesisko Włościańskie przebiega równoleżnikowo dział wodny II rzędu między dorzecziami Bzury i Pilicy. Niemal cały obszar gminy należy do zlewni chronionej rzeki Rawki, prawobrzeżnego dopływu Bzury. Dopływami Rawki na terenie gminy Żelechlinek są rzeki: Żelechlinianka, Krzemionka i Czerwonka.

Gmina należy do jednolitych części wód powierzchniowych PLRW200017272629, które mają silnie zmienione części wód. Silnie zmienione części wód, to JCWP, których charakter został w znacznym stopniu zmieniony w następstwie fizycznych przeobrażeń, będących wynikiem działalności człowieka

## Wody podziemne

Obszar gminy Żelechlinek - wg Atlasu Hydrogeologicznego Polski (AHP) opracowanego przez Państwowy Instytut Geologiczny, Wa-wa 1995r. pod redakcją naukową B. Paczyńskiego - znajduje się w obrębie makroregionu Centralnego, region VIII kutnowski. Na obszarze tym główny, użytkowy poziom wodonośny znajduje się w utworach czwartorzędu. Według „Strategii ochrony głównych zbiorników wód podziemnych w Polsce” opracowanej w Instytucie Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej AGH-Kraków w 1990 r. pod redakcją prof. A.S. Kleczkowskiego oraz w/w AHP, cały obszar gminy Żelechlinek, prócz jej północnego skrawka, znajduje się w zasięgu głównego zbiornika wód podziemnych (GZWP) Koluszki – Tomaszów Mazowiecki, o bardzo dużych walorach (ponad 12 pkt), w utworach jury górnej, w ośrodku szczelinowo-krasowym. Na północ od Żelechlinka przebiega granica I poziomu wód podziemnych bez izolacji.

## Klimat

Zgodnie z podziałem Polski na dzielnice rolniczo-klimatyczne R. Gumińskiego (1948r.), analizowany obszar należy do dzielnicy łódzkiej, charakteryzującej się typową dla centralnych obszarów Polski przejściowością klimatu. Przeważają w niej zachodnie i południowo-zachodnie kierunki wiatrów, z niewielkim zróżnicowaniem w zależności od pór roku. Rozkład temperatur jest typowy dla całego, nizinnego obszaru Polski. Suma opadów rocznych wynosi około 644 mm, a najwyższe opady przypadają na miesiące letnie. Długość okresu wegetacyjnego (liczba dni z temperaturą pow. 5°C) wynosi około 213. Lokalne warunki klimatu można scharakteryzować następująco:

- doliny rzek Rawki i jej dopływów: Krzemionki i Żelechlinianki posiadają szczególnie niekorzystne warunki klimatyczne (termiczne i wilgotnościowe), w związku z bardzo płytkim zaleganiem wód gruntowych i licznymi podmokłościami. Występuje tu duże prawdopodobieństwo zalegania przy

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

gruntowych przymrozków i mgieł, stagnacja chłodnego i wilgotnego powietrza, niedostateczne przewietrzanie oraz inwersje temperatury. Są to tereny niewskazane dla zabudowy mieszkaniowej, którym należy pozostawić dotychczasowe formy zagospodarowania (trwałe użytki zielone) i nie lokalizować barier utrudniających bądź uniemożliwiających grawitacyjny spływ chłodnego powietrza,

- płaskie wysoczyzny morenowe i równiny sandrowe posiadając dobre warunki solarne, wietrzne i wilgotnościowe są predysponowane dla lokalizacji zabudowy mieszkaniowej,
- kompleksy leśne charakteryzujące się swoistymi warunkami klimatycznymi, niewielkimi wahaniami temperatury, znaczną zaciszą podwyższoną wilgotnością,
- wpływają dodatnio na klimat terenów przyległych, podnosząc ich walory krajobrazowe i zdrowotne.

### Gleby

Gleby na obszarze gminy są pochodzenia polodowcowego. Największą przydatność rolniczą mają gleby brunatne wytworzone na glinach. Występują one na bardzo małym obszarze, w rejonie wsi Żelechlin. Większość gleb w gminie to gleby klasy V i VI. Do klas V i VI zaliczane są grunty piaskowe, najmniej przydatne do uprawy roślin. Uważa się, że grunty orne klasy VI kwalifikują się przede wszystkim do zalesienia, zaś grunty klasy V znajdujące się na pograniczu klasy VI powinny być zalesiane ze względu na małą produktywność i dużą podatność na degradację.

Na piaskach strukturalnych i spiaszczonych glinach wykształciły się gleby bielcowe i pseudobielcowe, występujące w pobliżu wsi Karolinów, Modrzewek, Świniokierz Dworski, Stanisławów, Bukowiec, Staropole, Sokołówka. Na pozostałych obszarach występują gleby najsłabsze, o niskiej klasie bonitacyjnej.

### Kopaliny

Z budowy geologicznej gminy Żelechlinek wynika, iż podstawowe kopaliny użyteczne występujące w strefie powierzchniowej terenu stanowią surowce okruchowe i surowce ilaste. Surowce okruchowe to przede wszystkim piaski i żwiry pochodzenia lodowcowego, w tym piaski i żwiry moren czołowych oraz wodnolodowcowe piaski i piaski ze żwirem, eksploatowane przez mieszkańców gminy na potrzeby lokalne w licznych odkrywkach. Mimo tego, że utwory te pokrywają niemal połowę obszaru gminy, dotychczas udokumentowano tylko jedno złożo kruszywa naturalnego „Czerwonka” ( piasek, piasek ze żwirem ). Przyczyną są niekorzystne geologiczno-złożowe warunki występowania kruszywa. Świadczy to jednoznacznie o nikłych perspektywach na rozwój wydobycia w skali przemysłowej. Nieprzydatność

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

przemysłowa złóż surowców okruchowych, nie dyskwalifikuje ich jako surowca stosowanego lokalnie na cele budowlane.

Surowce ilaste reprezentowane przez gliny zwałowe, powszechnie występujące bezpośrednio na powierzchni lub pod cienką warstwą piasków lodowcowych i wodnolodowcowych, nie stanowiły dotąd przedmiotu eksploatacji.

### Powietrze atmosferyczne

Monitoring jakości powietrza omawianego obszaru przeprowadzany jest przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska. Na terenie Gminy nie były wykonywane badania jakości powietrza atmosferycznego.

### PEM

Wyróżniamy dwa rodzaje źródeł pól elektromagnetycznych w środowisku: naturalne (promieniowanie Ziemi czy Słońca) oraz sztuczne (np. urządzenia elektryczne).

Głównym źródłem sztucznie wytwarzanych pól elektromagnetycznych w środowisku są elektroenergetyczne linie wysokiego napięcia oraz instalacje radiokomunikacyjne, takie jak: stacje bazowe radiokomunikacji ruchomej (w tym telefonii komórkowej) i stacje nadające programy radiowe i telewizyjne.

Linie i stacje elektroenergetyczne są źródłami pól o częstotliwości 50 Hz, natomiast urządzenia radiokomunikacyjne wytwarzają pola o częstotliwościach od około 0,1 MHz do około 100 GHz.

Linie i stacje elektroenergetyczne nie powodują istotnego, negatywnego oddziaływania na środowisko, gdyż natężenia pól elektrycznego i magnetycznego szybko maleją wraz ze wzrostem odległości od linii elektroenergetycznych, a stacje elektroenergetyczne budowane są zwykle na otwartych terenach i poza ogrodzonymi, niedostępnymi dla ludności obszarami stacji, nie występują pola elektromagnetyczne o wartościach zbliżonych do dopuszczalnych.

Najbardziej rozpowszechnionym rodzajem obiektów radiokomunikacyjnych są stacje bazowe telefonii komórkowych. Według wyszukiwarki stacji bazowych telefonii komórkowej GSM i UMTS (btsearch.pl) na terenie Gminy Żelechlinek zlokalizowane są następujące stacje bazowe telefonii komórkowej, sieci:

**Tabela 25. Stacje telefonii komórkowej zlokalizowanych na terenie Gminy Żelechlinek**

Lokalizacja	Operator
Sokolówka, gm. Żelechlinek	T-Mobile, NetWorks, Orange
Żelechlinek, ul. Targowa	T-Mobile, NetWorks, Orange, Plus

Źródło: [www.btsearch.pl](http://www.btsearch.pl)

Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska definiuje pola elektromagnetyczne jako pola elektryczne, magnetyczne oraz elektromagnetyczne o częstotliwościach z zakresu od 0 Hz do

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

300 GHz, a ochrona przed nimi polega na utrzymaniu poziomów tych pól poniżej wartości dopuszczalnych lub co najmniej na tych poziomach, a także zmniejszanie poziomów co najmniej do dopuszczalnych, gdy nie są one dotrzymane.

WIOŚ został ustawowo zobowiązany do okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (art. 123 P.o.ś.) oraz do prowadzenia, aktualizowanego corocznie, rejestru zawierającego informacje o terenach, na których stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (art. 124 P.o.ś.). Rozporządzenie Ministra Środowiska w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2008, Nr 221, poz. 1645), które określiło zakres i sposób prowadzenia przez wojewódzkie inspektoraty ochrony środowiska badań poziomów PEM weszło w życie z dniem 1 stycznia 2008 roku i nałożyło obowiązek wykonywania pomiarów pól elektromagnetycznych na terenie poszczególnych województw w 135 ppk w ciągu 3 lat pomiarowych po 45 w każdym roku. Na terenie Gminy Żelechlinek nie były nigdy wykonywane badania natężenia pól elektromagnetycznych w ramach monitoringu WIOŚ.

### Lasy

Gmina Żelechlinek należy do najmniej zalesionych obszarów w dawnym województwie piotrkowskim, w którym średni stopień lesistości wynosił 27,8%. Występujące tu lasy nie tworzą większych, zwartych kompleksów leśnych i są rozproszone na terenie całej gminy. Lasy północnej części gminy należące do Obszaru Chronionego Krajobrazu, posiadają status lasów ochronnych. Lasy i grunty leśne zajmują 1 080 ha, co stanowi zaledwie 11,7% ogólnej powierzchni gminy, 663 ha tj. 61,4% lasów i gruntów leśnych znajduje się w posiadaniu indywidualnych właścicieli. Lasy administracyjnie należą do:

- Nadleśnictwa Spała - 160,78 ha,
- Nadleśnictwa Brzeziny z/s w Kaletniku - 13,8 ha,
- Nadleśnictwa Skierniewice - 87,94 ha,
- Leśnego Zakładu Doświadczalnego SGGW z/s w Rogowie - 122,1 ha i zajmują razem powierzchnię 384,62 ha.

Najbardziej ograniczony dostęp do obszarów cennych przyrodniczo oraz lasów i terenów zielonych mają mieszkańcy centrum miejscowości gminnej Żelechlinek.

Są to ulice: Zakątna, Słoneczna, Łódzka, Cmentarna, 1000 lecia, Targowa, Rawska, Kruczkowskiego.

### Zasoby przyrodnicze

#### Obszary NATURA 2000

Na terenie Gminy brak jest obszarów NATURA 2000

### Fauna i flora



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Według geobotanicznego podziału Polski dokonanego przez W. Szafera obszar Gminy Żelechlinek zaliczany jest do prowincji Niżowo-Wyżynnej, Środkowoeuropejskiej, działu Bałtyckiego, podpodziału Pasa Wyżyn Środkowych. Zasadniczy zrąb flory tego obszaru tworzą gatunki wielu elementów geograficznych, wśród których dominujący charakter mają rośliny szeroko rozpowszechnione w północnej i środkowej Europie. Wiele jest tu gatunków o charakterze eurosyberyjskim (borówka czarna, siódmaczek leśny inne gatunki runa leśnego lasów sosnowych i mieszanych, z drzew : sosna zwyczajna i jarząb pospolity). Na wilgotnych łąkach, bagnach i torfowiskach spotyka się wiele roślin północnych (skrzyp błotny, turzyca bagienna, kilka gatunków mchów, gwiazdnica długolistna i bagno zwyczajne). Najliczniej jednak reprezentowane są gatunki mające swoje centrum występowania w Europie Środkowej (buk zwyczajny, grab pospolity, dąb szypułkowy, lipa szerokolistna i klon zwyczajny, z roślin zielnych należy wymienić: turzyce palczastą, zawilec gajowy i szczyr trwałe). Świat zwierząt nie jest bogaty. Można tu wymienić gatunki szeroko rozpowszechnione na kontynencie euroazjatyckim (ssaki: zając szarak, kuna leśna, sarna, dzik; z ptaków: sójka, dzwonec, świergotek łąkowy i drzewny, słowik rdzawy, kąskawa, kulczyk

i dzięcioł polny). Występują też gatunki o charakterze południowym, reprezentowane głównie przez bogaty świat owadów, a wśród kręgowców: chomiki i nietoperze.

### Obszary i obiekty prawnie chronione

Na terenie Gminy, poza rezerwatem rzeki Rawki ( przyjęty rozporządzeniem Ministra Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego z dnia 24 listopada 1983 r. – Monitor Polski nr 39, poz. 230 ), nie występują obszary ani obiekty przyrodnicze prawnie chronione,. Rzeka Rawka – rezerwat wodny o pow. 487 ha, obejmujący koryto rzeczne od źródeł do ujścia wraz z dolnymi odcinkami niektórych prawobrzeżnych dopływów. Oprócz koryta rzecznego ochroną objęto pas terenu przylegającego po obydwu stronach rzeki o szerokości 10 m. Celem ochrony jest zachowanie w naturalnym stanie typowej rzeki nizinnej średniej wielkości wraz z krajobrazem jej doliny oraz środowiska życia wielu rzadkich i chronionych roślin i zwierząt: bobra i wydry. Brak wydr na innych rzekach spowodowany był zanieczyszczeniem rzeki Bzury, która stanowi barierę dla rozprzestrzeniania się tego gatunku. Występowanie wydr na rzece Rawce jest zagrożone z powodu izolacji tej populacji.

Północno-wschodnią część Gminy Żelechlinek projektuje się włączyć do tworzonego Obszaru Chronionego Krajobrazu Górnej i Środkowej Rawki, co podyktowane zostało unikalnymi walorami środowiska przyrodniczego oraz koniecznością, ochrony zlewni rzeki Bzury, a południowy fragment gminy – do „Koluszkowsko -Lubochniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu”.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## 2.4. Uwarunkowania przestrzenno-środowiskowe

Żelechlinek jest gminą o charakterze wiejskim, w skład której wchodzi łącznie 39 miejscowości, w tym 19 sołectw.

Ogólna powierzchnia Gminy to: 9235 ha, z czego 7765 ha (84,1 %) gminy zajmują użytki rolne, 1227 ha (13,48 %) ha to grunty leśne, 5 ha to grunty pod wodami, 169 ha (1,84%) to grunty zurbanizowane i zabudowane, 69 ha (0,75%) to nieużytki.

Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmowały w roku 2014 169 ha (1,8 % powierzchni gminy) i jest to wskaźnik niezmienny od roku 2011. Grunty zurbanizowane i zabudowane na terenie powiatu tomaszowskiego stanowiły 4,3 % ogółu terytorium powiatu (wzrost w stosunku do roku 2012 o 0,4%) i jest to wskaźnik niższy od krajowego, który wynosi 5,2% i niższy od wojewódzkiego wynoszącego 5,4%.

**Tabela 26. Grunty zurbanizowane i zabudowane na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2012-2014 (w %)**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-	-	1,8	1,8	1,8
Województwo łódzkie	-	-	3,9	4,0	4,3
Powiat tomaszowski	-	-	5,1	5,2	5,4
Gmina Żelechlinek	-	-	5,0	5,0	5,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

### Tereny mieszkaniowe – udział w terenach zabudowanych i zurbanizowanych

W roku 2014 w Gminie Żelechlinek, udział terenów mieszkaniowych w terenach zabudowanych i zurbanizowanych wynosił 3,6%, czyli 6 ha. W latach 2012-2014 nastąpił wzrost terenów mieszkaniowych w ogólnej powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych o 1 ha, czyli o 16,6% w stosunku do roku 2012. Dla porównania na terenie powiatu tomaszowskiego, tereny mieszkaniowe w ogólnej powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych, stanowiły 15 % w roku 2014 (wzrost w stosunku do roku 2012 o 1 %). Wskaźniki dla województwa i kraju wynoszą odpowiednio 20,1% (wzrost o 0,5% w stosunku do roku 2012) i 19,3% (wzrost o 0,6% w stosunku do roku 2012). Jak wynika z powyższego gminny wskaźnik terenów mieszkaniowych jest zdecydowanie mniej korzystny niż wskaźnik dla pozostałych jednostek administracyjnych.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

**Tabela 27. Procentowy udział terenów mieszkaniowych w terenach zabudowanych i zurbanizowanych w latach 2012-2014**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-	-	18,7	19,0	19,3
Województwo łódzkie	-	-	19,6	19,9	20,1
Powiat tomaszowski	-	-	14,3	14,7	15,4
Gmina Żelechlinek	-	-	3,0	3,0	3,6

Źródło: Bank Danych Lokalnych

### Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe

Zwolennikom aktywnego wypoczynku gmina ma do zaoferowania nowoczesną i kompleksowo wyposażoną halę sportową, siłownię, salę do aerobiku, boisko do piłki ręcznej, siatkowej i koszykówki. Hala sportowa może pomieścić 350 widzów na rozsuwanych trybunach. O wielofunkcyjności i szeroki m przeznaczeniu hali świadczą pomieszczenia, które raz spełniają funkcję sal konferencyjnych, a raz sal do gry w tenisa stołowego.

W miejscowości gminnej- Żelechlinek, wygospodarowano teren pod pełnowymiarowe boisko do gry w piłkę nożną.

Ogólnie tereny rekreacyjno-wypoczynkowe na terenie Gminy zajmowały w latach 2012-2014 1,8% powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych. Wskaźnik powiatowy w roku 2014 wynosił 2,2% terenów zabudowanych i zurbanizowanych. Wskaźniki wojewódzki i krajowy to odpowiednio 3,0 % i 4,0% powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych.

**Tabela 28. Procentowy udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w ogólnej liczbie terenów zabudowanych i zurbanizowanych w latach 2012-2014**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2010	2011	2012	2013	2014
Polska	-	-	4,1	4,0	4,0
Województwo łódzkie	-	-	3,0	3,0	3,0
Powiat tomaszowski	-	-	2,3	2,2	2,2
Gmina Żelechlinek	-	-	1,8	1,8	1,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Jak wynika z powyższego zestawienia wskaźnik udziału terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w ogólnej powierzchni terenów zabudowanych i zurbanizowanych dla Gminy Żelechlinek jest mniej korzystny niż wskaźniki powiatowy, wojewódzki i krajowy.

### 2.5. Diagnoza w sferze przestrzenno-funkcjonalnej

#### Opieka zdrowotna

Bazę ochrony zdrowia w Gminie Żelechlinek stanowi Gminny Ośrodek Zdrowia w Żelechlinku. Wskaźnik liczby przychodni na 10 tys. mieszkańców dla Gminy Żelechlinek wynosił w roku 2014 – 6 i jest to wskaźnik korzystniejszy niż powiatowy, który wynosił 5 przychodni na 10 tys. mieszkańców oraz tożsamy ze wskaźnikiem dla województwa łódzkiego wynoszącym 6 i korzystniejszy niż krajowy wynoszący 5.

**Tabela 29. Liczba przychodni przypadająca na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	4	5	5	5	5
Województwo łódzkie	6	6	6	6	6
Powiat tomaszowski	5	5	6	5	5
Gmina Żelechlinek	6	6	6	6	6

Źródło: Bank Danych Lokalnych

W placówkach medycznych na terenie Gminy w roku 2015 udzielono 12511 porad lekarskich i była to największa liczba porad od roku 2011. Liczba porad lekarskich w latach 2011-2014 ulegała fluktuacjom. Najmniej porad lekarskich udzielono w roku 2011 – 11200, najwięcej w roku 2012 – 23223.

W Gminie działalność prowadzi 1 apteka.

W roku 2015 wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 aptekę wynosił ten wynosił 3374. Dla porównania wskaźnik powiatowy wynosił 2760, natomiast wskaźniki wojewódzki i krajowy wynosiły w roku 2015 odpowiednio: 2734 i 3017.

Jak wynika z powyższego wskaźnik liczby osób przypadających na 1 ogólnodostępną aptekę dla gminy jest nieco mniej korzystny niż dla województwa łódzkiego i kraju i bardziej korzystny niż dla powiatu tomaszowskiego.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

**Tabela 30. Liczba osób przypadających na 1 aptekę w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	3290	3211	3150	3094	3017
Województwo łódzkie	2825	2922	2912	2925	2734
Powiat tomaszowski	2748	2800	2994	3058	2760
Gmina Żelechlinek	3392	3367	3365	3373	3374

Źródło: Bank Danych Lokalnych

### Oświata

W ramach systemu oświaty Gmina Żelechlinek odpowiada za wychowanie przedszkolne, szkolnictwo podstawowe i gimnazjalne. Za szkolnictwo na poziomie ponadgimnazjalnym i szkolnictwo specjalne odpowiada natomiast powiat.

W roku 2015 w Gminie funkcjonowały 3 oddziały przedszkolne z 62 miejscami. Liczba oddziałów spadła w stosunku do roku 2011 o 1 (25%). Liczba dzieci objęta wychowaniem przedszkolnym na przestrzeni lat 2011-2015 ulegała wahaniom w granicach 104 przedszkolaki w roku 2013, 62 w roku 2015. W roku 2015 gminny wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 mieszkańców w wieku 3-5 lat wynosił 443 i był najniższy od roku 2011. Są to wskaźniki mniej korzystne niż dla powiatu tomaszowskiego, który to wskaźnik w roku 2015 wynosił 829 i rok rocznie wzrastał od roku 2011, kiedy to wynosił 664 dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 mieszkańców w wieku 3-5 lat. Wskaźniki wojewódzki i krajowy w roku 2015 wynosiły odpowiednio: 847 i 842 i podobnie jak wskaźnik powiatowy wykazuje tendencje wzrostową od roku 2011.

**Tabela 31. Wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 mieszkańców w wieku 3-5 lat**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	692	697	741	749	842
Województwo łódzkie	705	709	754	808	847
Powiat tomaszowski	664	664	695	769	829
Gmina Żelechlinek	444	436	538	609	443

Źródło: Bank Danych Lokalnych

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Na terenie Gminy funkcjonuje 1 szkoła podstawowa zlokalizowana w Żelechlinku

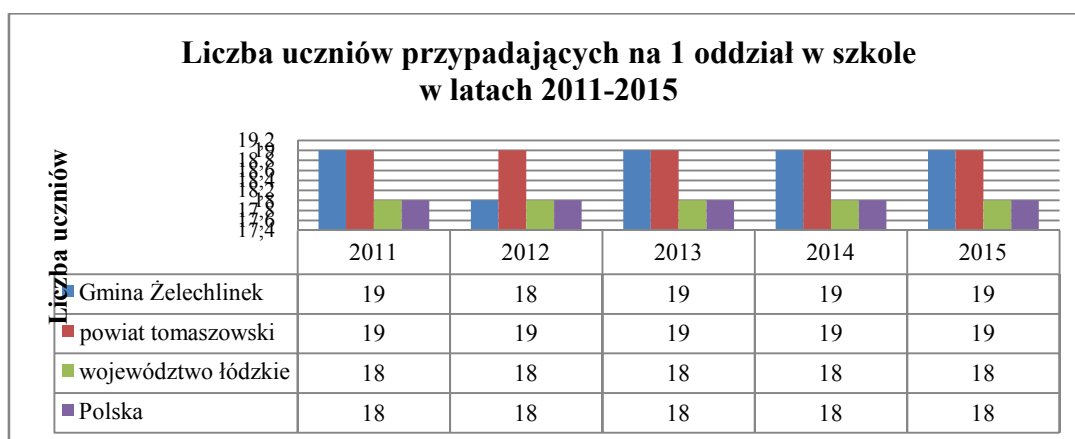
W roku 2015 do szkoły podstawowej uczęszczało 251 uczniów. W stosunku do roku 2011 liczba uczniów wzrosła o 18,7% (w roku 2011 naukę w szkole podstawowej pobierało 204 uczniów). Liczba absolwentów szkoły podstawowej ulega fluktuacjom – w roku 2011 – 30 absolwentów, w roku 2013- 40 absolwentów, a w roku 2015 już tylko 34 (wzrost w stosunku do roku 2011 o około 12%).

**Rysunek 11. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015**



Gminny wskaźnik uczniów przypadających na 1 oddział w szkole od roku 2013 jest niezmienny i wynosi 19. Związane jest to z rosnącą liczną oddziałów w szkole wraz ze wzrostem liczby uczniów. W roku 2011 na terenie Gminy było 11 oddziałów, a w roku 2015 – 13 oddziałów. Średni wskaźnik dla powiatu tomaszowskiego, który w latach 2011-2015 wynosił niezmiennie 19 uczniów przypadających na 1 oddział w szkole. Wskaźniki te są zbliżone z wartościami dla województwa łódzkiego i kraju. W roku 2014 wynosiły odpowiednio: województwo – 18, kraj – 18.

**Rysunek 12. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole w latach 2011-2015**

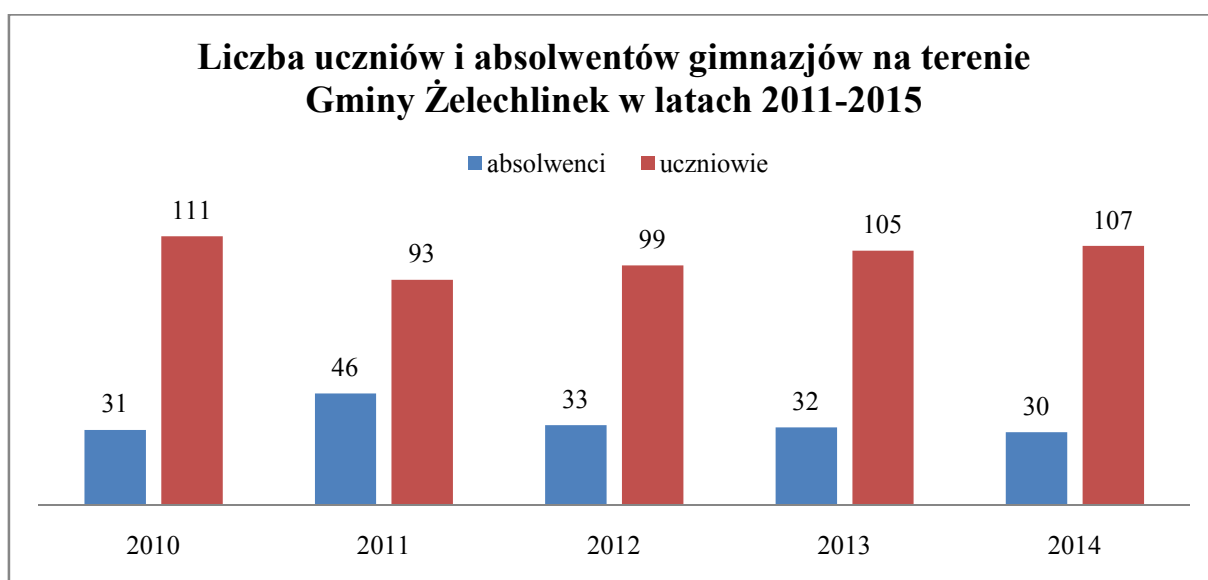


## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Na terenie Gminy funkcjonuje również gimnazjum w Żelechlinku

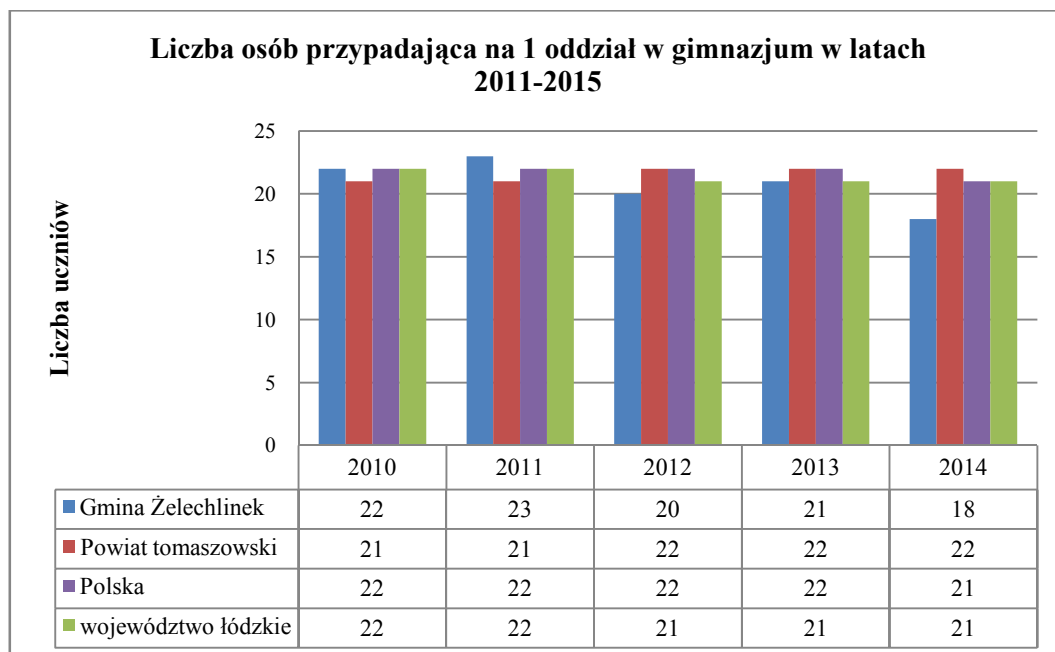
W roku 2015 do gimnazjum na terenie Gminy uczęszczało 107 uczniów. Jest to o 3,7 % mniej niż w roku 2011, kiedy to do gimnazjum uczęszczało 111 uczniów. Liczba dzieci w wieku gimnazjalnym ulega fluktuacjom. W roku 2012 miał miejsce gwałtowny spadek liczby uczniów w wieku gimnazjalnym do 93, po czym w latach następnych liczba ta sukcesywnie wzrastała. Podobny trend można zaobserwować analizując liczbę absolwentów gimnazjum. W roku 2011 gimnazjum ukończyło 31 uczniów, w roku 2012 aż 46, po czym od roku 2013 liczba absolwentów spada, do 30 w roku 2015. Jest to trend zbieżny z powiatem tomaszowskim. W roku 2015 do gimnazjów na terenie powiatu uczęszczało 3401 uczniów i jest to o 13,2% mniej niż w roku 2011 (3851 uczniów). Spada również liczba absolwentów w roku 2011 – 1302 absolwentów, natomiast w roku 2015 już tylko 1173 absolwentów (spadek o 10 %).

**Rysunek 13. Liczba uczniów i absolwentów gimnazjów na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015**



Z roku na rok spada liczba dzieci przypadająca na 1 oddział w szkole gimnazjalnej. W roku 2011 na 1 oddział przypadało 22 uczniów, natomiast w roku 2015 już tylko 18. Jest to trend tożsamy, jak w przypadku powiatu tomaszowskiego. W roku 2015 wskaźnik liczby uczniów przypadających na 1 oddział w gimnazjum wynosił 22 uczniów, natomiast w roku 2011 – 21 uczniów. Wskaźnik dla powiatu jest tożsamy z wskaźnikami dla województwa łódzkiego i kraju i wynosił w roku 2015 – 21 uczniów gimnazjów przypadających na oddział.

Rysunek 14. Liczba osób przypadająca na 1 oddział w gimnazjum w latach 2011-2015



## Kultura spędzania wolnego czasu

W sferze kultury na terenie Gminy Żelechlinek działa Gminna Biblioteka Publiczna w Żelechlinku

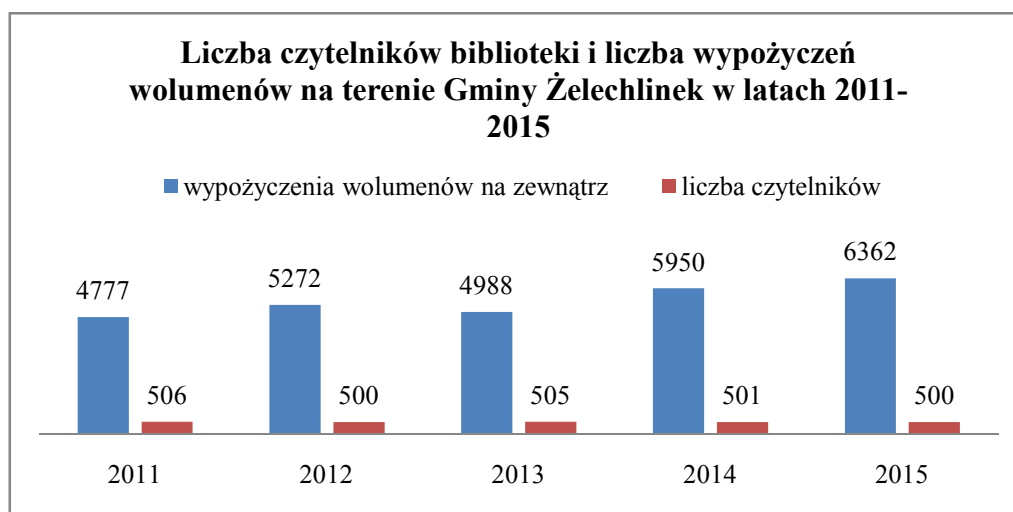
Biblioteka zapewnia pełną obsługę biblioteczną mieszkańcom, służy rozwijaniu i zaspokajaniu potrzeb czytelniczych, edukacyjnych i informacyjnych, upowszechnianiu wiedzy, nauki i rozwojowi kultury. Biblioteka wypożycza książki na zewnątrz, udostępniania zbiory na miejscu i prowadzi działalność informacyjną.

Według stanu na dzień 31.12.2014 r. biblioteka na terenie Gminy Żelechlinek posiadała 17784 wolumeny. W roku 2015 liczba czytelników osiągnęła podobnie jak w roku 2012 najniższy poziom w analizowanym okresie i wynosiła 500. Rekordowo wysoką wartość osiągnęły w roku 2015 wypożyczenia na zewnątrz i wynosiły 6362 wolumeny. Liczba wypożyczeń na zewnątrz na przestrzeni lat wykazywała wartości zmienne.



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Rysunek 15. Liczba czytelników biblioteki i liczba wypożyczeń wolumenów na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015



Wskaźnik liczby ludności przypadającej na 1 bibliotekę na terenie Gminy w roku 2015 wyniósł 3374 i był wyższy niż w roku 2011, kiedy wynosił 3392 (spadek o 0,5%). Podobną tendencję wykazują wskaźniki wojewódzki i krajowy. Na terenie województwa łódzkiego na 1 bibliotekę w roku 2015, przypadało 4226 osób (wzrost w stosunku do roku 2011 o 72,5%), natomiast w Polsce – 4113 osób (wzrost w stosunku do roku 2011 o 3,9%). Wzrost liczby osób przypadających na 1 bibliotekę można zaobserwować na terenie powiatu tomaszowskiego. W roku 2011 na 1 bibliotekę przypadało 4836, natomiast w roku 2015 – 5160 osób.

Tabela 32. Liczba czytelników przypadająca na 1 bibliotekę w latach 2011-2015

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	3990	4072	4103	4100	4113
Województwo łódzkie	4120	4132	4154	4209	4226
Powiat tomaszowski	4836	4815	4790	4771	5160
Gmina Żelechlinek	3392	3367	3365	3373	3374

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Gmina dysponuje niespełna dwukrotnie większym księgozbiorem przypadającym na 1000 czytelników niż powiat tomaszowski. W roku 2015 wskaźnik księgozbioru na 1000 mieszkańców wyniósł 5270,9 wolumenu i był wyższy w porównaniu do roku 2011, kiedy to wyniósł 4950,5. Wskaźnik ten jest zdecydowanie wyższy w stosunku do pozostałych, rozpatrywanych jednostek administracyjnych – powiatu,

str. 57

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

województwa i Polski. Na terenie powiatu tomaszowskiego, wskaźnik liczby wolumenów na 1000 mieszkańców w roku 2015 wynosił 3167,3 wolumenu i w stosunku do roku 2011 spadł o 272,2 wolumenu na 1000 mieszkańców. Wskaźniki wojewódzki i krajowy są nieco wyższe niż powiatowe i wynoszą odpowiednio: 4226 i 3397,6 wolumenu na 1000 mieszkańców w roku 2015.

**Tabela 33. Liczba wolumenów przypadająca na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2010	2011	2012	2013	2015
Polska	3439,0	3415,7	3402,0	3397,6	3379,7
Województwo łódzkie	4120	4132	4154	4209	4226
Powiat tomaszowski	3439,5	3412,0	3365,9	3348,1	3167,3
Gmina Żelechlinek	4950,5	5057,9	5144,7	5263,3	5270,9

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Czytelnictwo na terenie Gminy od roku 2011 wykazuje wartości zmienne. W roku 2011 wskaźnik czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców wynosił 149, podobnie jak w roku 2015 – 149. W latach 2012-2014 wskaźnik ulegał fluktuacjom. Jest to wskaźnik wyższy niż tożsamy dla powiatu tomaszowskiego i nieco niższy niż dla województwa łódzkiego i kraju. W roku 2015 wskaźniki czytelników bibliotek na 1000 mieszkańców wnosili:

- powiat tomaszowski – 120 (w roku 2011 – 117),
- województwo łódzkie – 154 (w roku 2011 – 162),
- Polska – 162 (w roku 2011 – 168)

**Tabela 34. Liczba czytelników bibliotek przypadająca na 1000 mieszkańców**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	168	168	167	164	162
Województwo łódzkie	162	160	158	156	154
Powiat tomaszowski	117	124	127	125	120
Gmina Żelechlinek	149	147	150	149	149

Źródło: Bank Danych Lokalnych

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

W Gminie Żelechlinek, liczba wypożyczeń na 1 czytelnika przyjmuje na przestrzeni lat 2011-2015 wzrasta. W roku 2011 na 1 czytelnika przypadało 9,4 wolumenu, a w roku 2015 już 12,7. Analogiczną tendencję wykazują wskaźniki powiatowy i wojewódzki. W roku 2014 średni wskaźnik dla powiatu wynosił 16,5 wolumenu na 1 czytelnika w stosunku do 20,4 wolumenu w roku 2010. Wskaźnik wojewódzki wynosił natomiast 18,6 w roku 2014 i 19,7 wolumenu na czytelnika w roku 2010. Wskaźnik krajowy od roku 2010 pozostaje praktycznie na stałym poziomie i w roku 2010 wynosił 18,4, natomiast w roku 2014 – 18,3 wolumenu.

Jak wynika z powyższych wskaźnik czytelnictwa na terenie Gminy Żelechlinek jest korzystniejszy w stosunku do wskaźników powiatowego, wojewódzkiego i krajowego.

**Tabela 35. Liczba wypożyczeń wolumenów przypadająca na 1 czytelnika w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	18,6	18,9	18,5	18,3	
Województwo łódzkie	19,8	20,3	20,5	20,4	20,1
Powiat tomaszowski	20,9	20,6	21,1	21,6	22,4
Gmina Żelechlinek	9,4	10,5	9,9	11,9	12,7

Źródło: Bank Danych Lokalnych

### Imprezy na terenie organizowane na terenie Gminy

Na terenie Gminy organizowane są cykliczne imprezy i festyny dla mieszkańców, które związane są z kultywowaniem tradycji i lokalnych obyczajów. Są to:

- Miodobranie – coroczna impreza o zasięgu powiatowym, odbywa się w czerwcu na scenie letniej w Żelechlinku. Impreza na której organizowany jest kulinarny konkurs na najlepszą potrawę z miodem. Jest to najpopularniejsza impreza odbywająca się na terenie Gminy. Udział w niej bierze około 2000 osób.
- Dożynki gminne organizowane co 2 lata. Jest to druga pod względem popularności impreza, którą odwiedza około 1000 mieszkańców Gminy.
- Imprezy okolicznościowe np. Święto Ludowe, Wojewódzkie Święto Pszczelarzy

Pozostałe imprezy cieszą się zdecydowanie mniejszą popularnością i odwiedza je około 500 osób.

### Zabytki

#### Zasoby w rejestrze zabytków

- kościół parafialny rzymsko-katolicki pw. św. Bartłomieja Apostoła

#### Zasoby w ewidencji konserwatorskiej ( ewidencji gminnej ):

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Tabela 36. Zasoby w ewidencji konserwatorskiej ( ewidencji gminnej)

Miejscowość	Ulica/nr	Nazwa	Określenie	Data
Gutkowice	1	młyn	Wodny	1930 r.
Kopiec	24	młyn	Wodny	1917 r.
Żelechlinek	Cmentarna 03	cmentarz rzymsko-katolicki		XVIII
Żelechlinek	-	układ przestrzenny	Wielodrożnica	
Żelechlinek	Tysiąclecia 05	chałupa		Koniec XIX

## 2.6. Diagnoza zjawisk w sferze technicznej

### System drogowy

Układ sieci drogowej na terenie gminy Żelechlinek tworzą: drogi publiczne powiatowe i gminne oraz drogi niepubliczne wewnętrzne, które nie posiadają uregulowanego statusu prawnego.

Drogi powiatowe o łącznej długości 36,650 km.

Tabela 37. Wykaz dróg powiatowych

Nowy nr drogi	Stary nr drogi	Przebieg	Długość km
1303E	30110 30111	Lubochnia - Żelechlinek - Głuchów	11,300
4110E	30112	Żelechlinek – Dziurdzioly	9,000
4331E	30193	Józefin - Łochów - Byliny Stare	5,600
4301E	30109	Stanisławów – Węgrzynowice	2,600
4304E		Żelechlinek - Bukowiec - Czerniewice	6,300
4315E		Chociszew – Lubochnia	0,350
4302E	30113	Wólka Jagielczyńska - Byliny Nowe	1,500

Drogi gminne o łącznej długości 92,000 km

Tabela 38. Wykaz dróg gminnych

Nowy nr drogi	Stary nr drogi	Przebieg
116061E	5108	(Węgrzynowice-Modrzewie) - gr. gm. Budziszewice -Modrzewek-Żelechlin
116501E	5101 5117	Stare Jankowice - gr. gm. Jeżów - Gutkowice - Kupiec -Czechowice Żelechlinek – Gawelków

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

116502E	5109	Żelechlin - Swiniokierz Nowy
116503E	5102	Dzielnica – Gutkowice
116504E	5103	Naropna – Kopiec
116505E	5104	Naropna - Budki Łochowski
116506E	5105	Żelechlinek – Ignatów
116507E	5106	Feliksów - Nowe Byliny
116508E	5107	Feliksów – Radwanka
116509E	5110	Sokołówka – Bukowiec
116510E	5111	droga przez Swiniokierz Włociański
116511E	5112 5113	droga powiatowa nr 1303E Nowiny Nowiny - Lesisko - gr. gm. Czerniewice (Annopol)
116512E	5114 5115	Władysławów – Naropna Naropna – Brenik
116513E	5116	Feliksów – Łochów
116514E	5118	Sokołówka – Staropole
116515E	5119	droga przez Chociszew
116516E	5120	droga przez Bukowiec
116517E	5121	Żelechlinek - Żelechlinek Gaj
116518E	5122 5124	droga przez Żelechlin Mały droga przez Stanisławów
116519E	5123	Radwanka - Czerwonka - gr. gm. Czerniewice (Teodozjów)

Drogi powiatowe w części nie spełniają wymaganych warunków technicznych m.in. co do szerokości pasów drogowych w liniach rozgraniczających, stanu technicznego nawierzchni, szerokości poboczy i odwodnień. Drogi gminne wymagają modernizacji, część z nich wymaga położenia nawierzchni bitumicznej, są to w chwili obecnej drogi o odcinkach tłuczniowych bądź gruntowych.

### Sieć wodociągowa

Sieć wodociągowa Gminy zasilana jest z własnego ujęcia zlokalizowanego na działce nr ew. 257 w Żelechlinku przy ul. Kruczkowskiego 38, składającego się z dwu studni głębinowych, zlokalizowanych także na działce nr ew. 257:

- a) nr 1 (otwór awaryjny) o dopuszczalnej wydajności 1536 m<sup>3</sup>/dobę
- b) nr 2 (otwór zasadniczy) o dopuszczalnej wydajności 2222 m<sup>3</sup>/dobę

Rejon ujęcia wodociągowego w Żelechlinku należy do zlewni rzeki Bzury.

W bezpośrednim sąsiedztwie ujęcia przepływa ciek Żelechlinka, prawobrzeżny dopływ rzeki Rawki, wpadającej do Bzury. Uzdatniana woda nie spełnia wymagań rozporządzenia w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia w zakresie ponadnormatywnych ilości żelaza, manganu, podwyższonej barwy oraz mętności.

Zapotrzebowanie wody na cele bytowo-gospodarcze w gminie Żelechlinek wynosi:

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

-  $Q_{dmax} = 1740,00 \text{ m}^3/\text{d}$

-  $Q_{hmax} = 90 \text{ m}^3/\text{h}$

Zatwierdzone zasoby eksploatacyjne studni wynoszą:

- nr 1 –  $Q_e = 64 \text{ m}^3/\text{h}$

- nr 2 -  $Q_e = 92,6 \text{ m}^3/\text{h}$ .

Według stanu na dzień 31.12.2015 r. długość czynnej rozdzielczej sieci wodociągowej na terenie Gminy Żelechlinek wynosiła 98,7 km i było to o 5,9 km więcej niż w roku 2011. Mimo rozbudowy sieci wodociągowej spadła liczba przyłączy wodociągowych – rok 2015 – 813, rok 2011 – 1137 przyłączy wodociągowych. Ze zbiorczej sieci wodociągowej korzystało 3352 osób, to jest o 24% więcej odbiorców niż w roku 2011.

**Tabela 39. Stan zwodociągowania Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015**

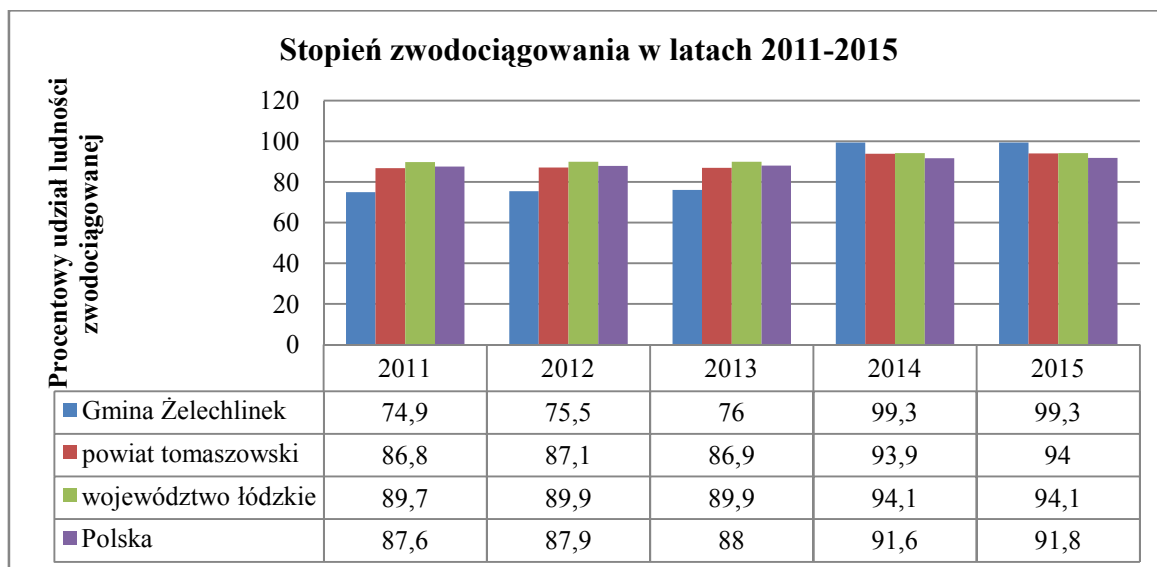
	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
<b>Długość czynnej sieci rozdzielczej w km.</b>	91,9	93,8	93,8	93,8	97,8
<b>Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania</b>	1137	1165	1197	810	813
<b>Ludność korzystająca z sieci wodociągowej</b>	2541	2541	2559	3351	3352

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Dostęp do sieci wodociągowej na terenie Gminy jest powszechny. Ze zbiorczej sieci wodociągowej korzystało na terenie gminy 99,3% mieszkańców, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2011 o 24,4%. Jest to jednak wskaźnik wyższy niż powiatowy, który w roku 2015 wynosił 94%, oraz wojewódzki wynoszący 94,1%. Wskaźnik zwodociągowania dla Gminy Żelechlinek jest wyższy do wskaźnika ogólnopolskiego, wynoszącego 91,8%.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Rysunek 16. Stopień zwodociągowania w latach 2011-2015



Niepokojący jest jednak fakt dużej różnicy w stopniu zwodociągowania i skanalizowania Gminy. Wskaźnik różnicy między stopniem zwodociągowania i skanalizowania Gminy wynosi 77% i jest ponad dwukrotnie wyższy niż wskaźnik powiatowy, który wynosi 35,3%, w tym dla terenów wiejskich 65,1%.

## Sieć kanalizacyjna

Mechaniczno-biologiczna oczyszczalnia ścieków dla gminy o przepustowości 120 m<sup>3</sup>/d. zlokalizowana jest w Żelechlinku przy ul. Wojska Polskiego 14. Obciążenie oczyszczalni wyrażone równoważną liczbą mieszkańców 1046. Ścieki oczyszczone odprowadzane są do rzeki Żelechlinianki. Stężenia ścieków nie przekraczają warunków dopuszczalnych, jakie należy spełniać przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Według stanu na dzień 31.12.2015 r. długość czynnej rozdzielczej sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy Żelechlinek wynosiła 18,3 km i było to o 8,2 km więcej niż w roku 2011. Wraz z rozbudową sieci kanalizacyjnej wzrosła liczba przyłączy kanalizacyjnych – rok 2015 – 211, rok 2011 – 164 przyłączy kanalizacyjnych. Ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej korzystało 753 osoby, to jest o 28,2% więcej mieszkańców niż w roku 2011.

Tabela 40. Stan skanalizowania Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015

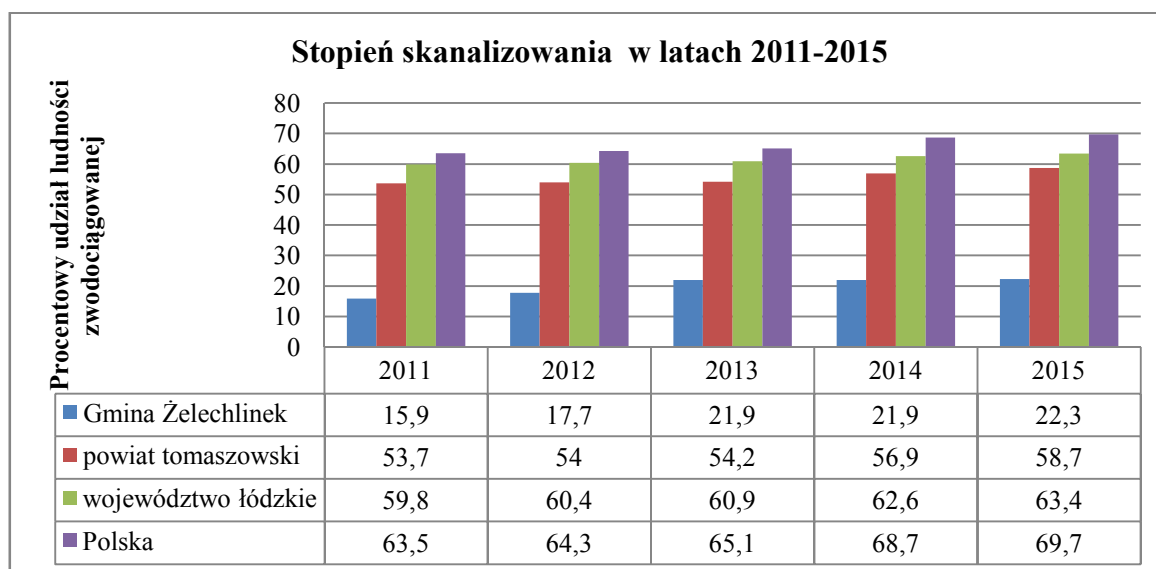
	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
<b>Długość czynnej sieci rozdzielczej w km.</b>	10,1	12,0	17,9	17,9	18,3
<b>Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania</b>	164	190	256	204	211
<b>Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej</b>	541	596	737	739	73

Źródło: Bank Danych Lokalnych

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Dostęp do sieci kanalizacyjnej na terenie Gminy nie jest tak powszechny, jak do sieci wodociągowej. Ze zbiorczej sieci wodociągowej korzystało na terenie Gminy 22,3% mieszkańców, co oznacza wzrost w stosunku do roku 2011 o 6,4%. Jest to jednak wskaźnik niższy niż powiatowy, który w roku 2015 wynosił 58,7% („na obszarach wiejskich 32,2%”) oraz wojewódzki wynoszący 63,4% (na obszarach wiejskich 24,0%) i krajowy 69,7% (na obszarach wiejskich 39,2%) Wskaźnik zwodociągowania dla Gminy Żelechlinek jest wyższy do wskaźnika ogólnopolskiego, wynoszącego 91,8%.

**Rysunek 17. Stopień skanalizowania Gminy Żelechlinek**



Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. w Gminie Żelechlinek 4 gospodarstwa posiada przydomowe oczyszczalnie ścieków. Część ścieków w gminie gromadzona jest w osadnikach przepływowych, z których ścieki odprowadzone są do dołów chłonnych lub rowów melioracyjnych i cieków wodnych, co powoduje dość znaczne zanieczyszczenie środowiska. Część ścieków z nieszczelnych szamb również przedostaje się do gruntu.

### Sieć energetyczna

Energia elektryczna doprowadzona jest do odbiorców na terenie gminy za pomocą terenowej sieci zasilającej i rozdzielczej średniego napięcia 15 kV wyprowadzanymi ze stacji 110/15 kV „Tomaszów 2” w Tomaszowie Mazowieckim oraz ze stacji 110/15 kV „Rawa” w Rawie Mazowieckiej, stacji transformatorowych 15/04/kV oraz sieci rozdzielczych 04/0,23 kV. Przez teren gminy przebiega linia WN 110 kV „Rawa Mazowiecka – Odlewnia ( Koluszki )”. Zakład Energetyczny przewiduje wykonanie modernizacji w/w linii, polegające na wymianie słupów i zwiększeniu przekroju przewodów. Dla linii WN 110 kV obowiązuje strefa ochronna 36 m, której zagospodarowanie następuje na podstawie przepisów odrębnych i Polskiej Normy

### Zasoby mieszkaniowe



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

W roku 201 na terenie Gminy Żelechlinek znajdowało się 1281 budynków mieszkalnych. Zasoby mieszkaniowe tworzyło 1307 mieszkań, o łącznej powierzchni 95187 m<sup>2</sup>. W stosunku do roku 2011 liczba mieszkań na terenie Gminy zwiększyła się o 1,6% (w roku 2011 na terenie Gminy znajdowało się 1286 mieszkań).

**Tabela 41. Sytuacja mieszkaniowa na terenie Gminy Żelechlinek na lata 2011-2015**

	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Budynki mieszkalne w szt.	1260	1267	1270	1275	1281
Mieszkania w m <sup>2</sup>	1286	1293	129	1301	1307
Izby w szt.					
Powierzchnia mieszkań w m <sup>2</sup>	92057	92798	93481	94449	9178

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Na 1000 mieszkańców w Gminie przypadało 387,4 mieszkania i jest to wskaźnik wyższy niż dla powiatu tomaszowskiego, który wynosi 383,1, i krajowy – 363,4 oraz niższy niż wojewódzki – 402,6. Dla porównania w roku 2011 na 1000 mieszkańców w Gminie przypadało 379,1 mieszkania. Sytuacja w zakresie mieszkalnictwa stopniowo się poprawia we wszystkich jednostkach, czego wyrazem są rosnące wskaźniki mieszkań przypadających na 1000 mieszkańców. Nadal jednak potrzeby mieszkaniowe na obszarach wiejskich są zaspokojone w mniejszym stopniu niż mieszkańców miast.

**Tabela 42. Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015**

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	352,6	356,1	359,9	363,4	367,3
Województwo łódzkie	387,1	391,2	394,9	398,4	402,6
Powiat tomaszowski	368,5	372,1	375,9	379,7	383,1
Gmina Żelechlinek	379,1	384,0	384,8	385,7	387,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na terenie Gminy jest większa niż w województwie łódzkim i powiecie tomaszowskim, w roku 2015 wynosiła 72,8 m<sup>2</sup>, podczas gdy w powiecie tomaszowskim 70,1 m<sup>2</sup>, w województwie łódzkim 68,7 m<sup>2</sup>. Jest to jednak wskaźnik nieco niższy niż krajowy, który wynosi 68,7m<sup>2</sup>.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Tabela 43. Przeciętna powierzchnia mieszkania w latach 2010-2014 (w m<sup>2</sup>)

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	72,6	72,8	73,1	73,4	73,6
Województwo łódzkie	67,6	67,8	68,1	68,4	68,7
Powiat tomaszowski	68,8	69,1	69,4	69,8	70,1
Gmina Żelechlinek	71,6	71,8	72,2	72,6	72,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych

Podobnie rokrocznie zwiększa się przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 osobę. Zjawisko to występuje we wszystkich jednostkach administracyjnych. W tym przypadku Gminy Żelechlinek na 1 osobę przypada więcej powierzchni niż ma to miejsce w pozostałych analizowanych jednostkach administracyjnych. Przeciętny mieszkaniec Gminy w 2015 roku miał do dyspozycji 28,2 m<sup>2</sup> powierzchni mieszkania, podczas gdy w powiecie było to 26,8 m<sup>2</sup>, w województwie łódzkim – 27,6 m<sup>2</sup>, a w całym kraju – 27,0 m<sup>2</sup>.

Tabela 44. Przeciętna powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę w latach 2011-2015 (w m<sup>2</sup>)

Jednostka terytorialna	Lata				
	2011	2012	2013	2014	2015
Polska	25,6	25,9	26,3	26,7	27,0
Województwo łódzkie	26,2	26,5	26,9	27,3	27,6
Powiat tomaszowski	25,4	25,7	26,1	26,5	26,8
Gmina Żelechlinek	27,1	27,6	27,8	28,0	28,2

Źródło: Bank Danych Lokalnych

## 3. Obszary zdegradowane i obszary do rewitalizacji

### 3.1. Obszary zdegradowane

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (Warszawa, 02.08.2016 r.) obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- 1) gospodarczych – w szczególności niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw lub

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- 2) środowiskowych – w szczególności przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska, lub
- 3) przestrzenno-funkcjonalnych – w szczególności niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej złego stanu technicznego, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych, lub
- 4) technicznych – w szczególności degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz niefunkcjonowaniu rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska.

### **Negatywne zjawiska społeczne na terenie Gminy Żelechlinek**

Wg danych GUS w roku 2014 teren gminy zamieszkiwało 3372 osoby w tym 1729 kobiet i 1643 mężczyzn. W roku 2015 liczba ludności wynosiła 3367 osób.

Około 30% ludności Gminy zamieszkuje w miejscowościach Żelechlinek około 16,3% mieszkańców Gminy oraz Żelechlin 11,5% mieszkańców Gminy. Wskaźnik feminizacji wynosi 104 kobiet na 100 mężczyzn.

Obszarami o najmniejszym udziale mieszkańców w ogólnej liczbie ludności Gminy są:

- Julianów,
- Lucjanów,
- Brenik,
- Żelechlinek – ulice: Sosnowa, Plac 1000- lecia, Modrzewiowa, Łódzka, Lipowa, Cmentarna, Akacyjowa, Zakątna

Obszary o największym udziale mieszkańców w ogólnej liczbie ludności Gminy:

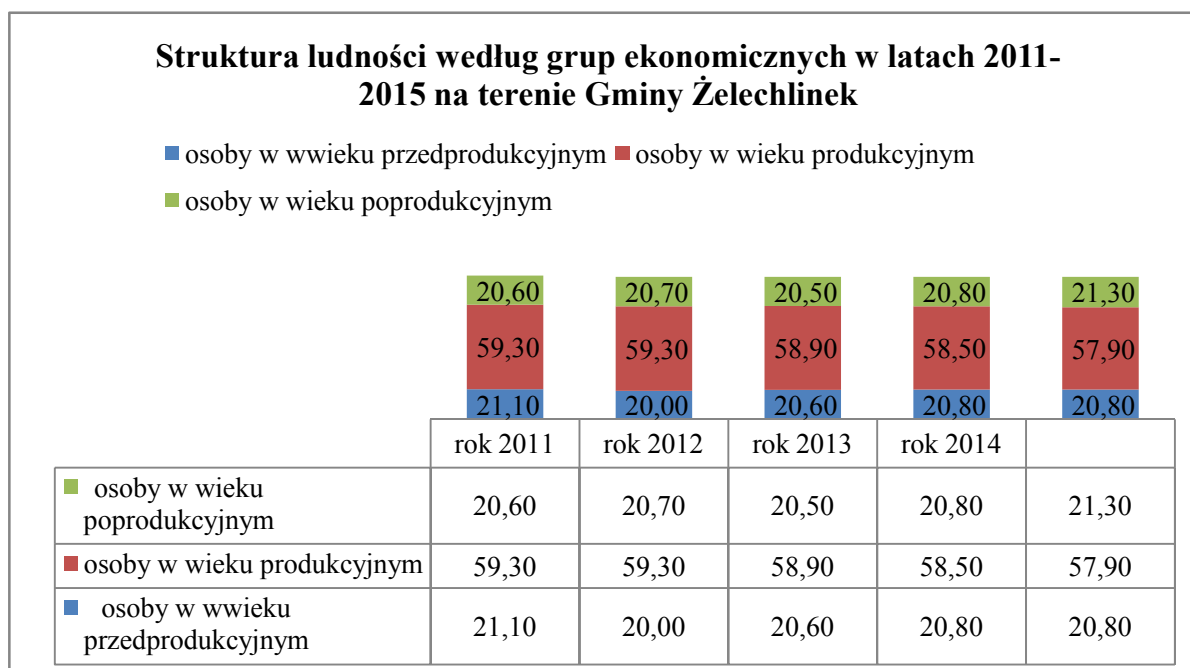
- Czerwonka,
- Karolinów,
- Radwanka,
- Stanisławów,
- Bukowiec,
- Lesisko

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Na przestrzeni lat 2011-2015 wystąpiły jednocześnie trzy procesy, warunkujące zmiany struktury społeczeństwa w gminie:

- wzrost odsetka ludności w wieku poprodukcyjnym – udział tej grupy w ogóle ludności Gminy zwiększył się o 0,9%, z 20,6 % do 21,3%,
- spadek odsetka ludności w wieku produkcyjnym – udział tej grupy w ogóle ludności Gminy zmniejszył się o 1,4 %, z 59,3% do 57,9%,
- spadek odsetka ludności w wieku przedprodukcyjnym – udział tej grupy w ogóle ludności Gminy zmniejszył się o 0,3%, z 21,1% do 20,8%.

**Rysunek 18. Struktura ludności wg aktywności zawodowej w latach 2011-2015**



Zgodnie ze stanem 31.12.2015 r. na terenie Gminy na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 72,8 osoby w wieku nieprodukcyjnym (poprodukcyjnym i przedprodukcyjnym). Niepokojącym jest fakt wzrostu tego wskaźnika, tj. z roku na rok przybywa na terenie Gminy osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. W roku 2011 wskaźnik wynosił 68,6, w latach następnych wykazywał tendencje wzrostowe, aż do roku 2015 kiedy wyniósł 72,8. Jest on zdecydowanie mniej korzystny niż krajowy (60,1), wojewódzki (62,9) i powiatowy (64,5).

Niekorzystnie przedstawia się wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym. Dla Gminy wg stanu na dzień 31.12.2015 r. wynosił on 36,9 i od roku 2011

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

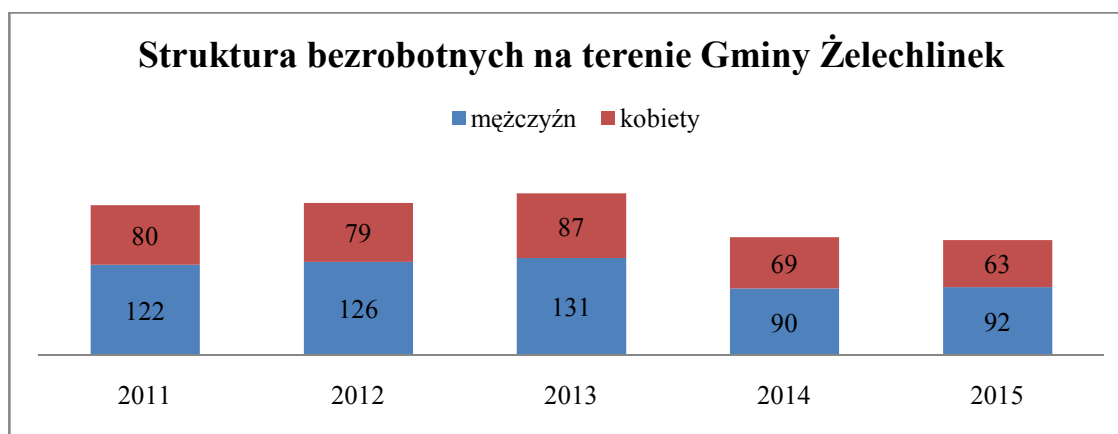
wykazywał również tendencję wzrostową. W roku 2011 na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 34,7 osoby w wieku poprodukcyjnym. Od tego momentu do roku 2015 nastąpił sukcesywny wzrost wskaźnika. Dla porównania na terenie powiatu tomaszowskiego na 100 osób w wieku produkcyjnym przypada 34,9 osoby w wieku poprodukcyjnym. Wskaźniki wojewódzki i krajowy przyjmują wartości odpowiednio - wojewódzki (35,6) i krajowy (31,4) według stanu na 31.12.2015.

### Bezrobocie

Bezrobocie jest to niemożność znalezienia pracy zarobkowej przez ludzi w wieku produkcyjnym, zdolnych i chętnych do pracy oraz aktywnie jej poszukujących.

Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. na terenie Gminy, zarejestrowanych było 154 bezrobotnych z czego 63 osoby (40,9%), to kobiety. Liczba osób bezrobotnych w omawianym roku jest najniższa od roku 2011, kiedy to w Powiatowym Urzędzie Pracy w Tomaszowie Mazowieckim, zarejestrowanych było 202 osoby. Najwyższy poziom bezrobocia na terenie Gminy odnotowano w roku 2013, kiedy, to zarejestrowanych było 218 osób.

### Rysunek 19. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Żelechlinek



W roku 2015 udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym wynosi 7,9 %.

Najwięcej osób bezrobotnych do ogółu mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze zamieszkuje w:

- Żelechlinku – ulice: Zakątna (14,3%), Brzozowa ( 12,5%), Jarzębinowa ( 11,1%), Gaj (10,5%) mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze;
- Nowinach – 12,7% mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze;
- Modrzewku 11,7 % mieszkańców zamieszkałych na danym obszarze;

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Na terenie Gminy znajdują się również miejscowości w których brak jest osób bezrobotnych. Są to miejscowości:

- Wolica,
- Świniokierz Dworski,
- Lucjanów,
- Gutkowice Nowiny,
- Feliksów,
- Budki Łochowskie,
- Brenik,
- Żelechlinek – ulice: Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Łódzka, Modrzewiowa, Plac 1000 lecia, Rolnicza, Słoneczna, Sosnowa, Świerkowa, Witosa, Wojska Polskiego.

Wg stanu na dzień 31.12.2015 r. wśród osób bezrobotnych 68 osób to osoby długotrwale bezrobotne (44,15% ogółu zarejestrowanych).

Wskaźnik osób długotrwale bezrobotnych w liczbie osób bezrobotnych dla Gminy, wynosi 44,15%. Wskaźnik ten przyjmuje bardzo zróżnicowane wartości od 100 % do 0%. Najwięcej osób długotrwale bezrobotnych zamieszkuje na terenie miejscowości:

- Józefin, Łochów Nowy, Sabinów, Teklin, Władysławów – 100 % udział osób bezrobotnych wśród ogólnej liczby bezrobotnych,
- Żelechlinek – ulice: Jana Susika, Jarzębinowa, Zakątna, Targowa - 100 % udział osób bezrobotnych wśród ogólnej liczby bezrobotnych,
- Nowe Byliny, Radwanka – 66,7% udziału długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych,
- Czechowice – 77,8% udziału długotrwale bezrobotnych w stosunku do ogólnej liczby bezrobotnych,

Na terenie miejscowości: Brenik, Budki Łochowskie, Feliksów, Gawerków, Gutowice Nowiny, Karolinów, Kopiec, Lucjanów, Łochów, Petrynow, Sokołówka, Świniokierz Dworski, Wola Naropińska, Wolica oraz Żelechlinek – ulice: Brzozowa, Jałowcowa, Witolda Skalskiego, Kruczkowskiego, Łąkowa, Rawska, Wyzwolenia, Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Łódzka, Modrzewiowa, Plac 1000 lecia, Rolnicza, Słoneczna, Sosnowa, Świerkowa, Witosa, Wojska Polskiego brak jest osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Wśród osób bezrobotnych najbardziej narażone na wykluczenie społeczne są osoby powyżej 50 roku życia i osoby z wykształceniem podstawowym i niższym. Na terenie Gminy zarejestrowanych jest 40 osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia (25,97% ogółu bezrobotnych).

Najwyższym wskaźnikiem, bo 100% wskaźnikiem udziału bezrobotnych powyżej 50 roku życia w stosunku do ogółu bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze charakteryzują się następujące miejscowości:

- Łochów Nowy, Sabinów, Sokołówka, Teklin, Żelechlinek – ulice: Targowa i Brzozowa.

Również bardzo wysokim wskaźnikiem charakteryzują się następujące obszary:

- Dzielnica, Petrynow, Staropole, Żelechlinek ulica Rawska – 50% udział bezrobotnych powyżej 50 roku życia w stosunku do ogółu bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze.

Na terenie Gminy są również obszary na których brak jest osób powyżej 50 roku w grupie osób bezrobotnych. Są to:

- Brenik, Budki Łochowskie, Chociszew, Feliksów, Gawerków, Gutowice Nowiny, Ignatów, Janów, Karolinów, Kopiec, Lucjanów, Stanisławów, Świniokierz Dworski, Wola Naropińska, Wolica, Władysławów oraz Żelechlinek – ulice: Jałowcowa, Witolda Skalskiego, Kruczkowskiego, Łąkowa, Wyzwolenia, Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Łódzka, Modrzewiowa, Plac 1000 lecia, Rolnicza, Słoneczna, Sosnowa, Świerkowa, Witosa, Wojska Polskiego.

Znaczną grupę wśród osób bezrobotnych stanowiły osoby w wykształceniu gimnazjalnym i poniżej 59 osób (38,3% ogółu bezrobotnych). Jedynie 16,2% bezrobotnych – 25 osób, stanowią ludzie młodzi do 25 roku życia.

### **Pomoc społeczna**

Na terenie Gminy Żelechlinek w roku 2015 z pomocy społecznej korzystało 145 osób, co stanowi 3,69% ogółu mieszkańców Gminy.

Powodami przyznawania pomocy społecznej były ubóstwo, bezdomność, potrzeba ochrony macierzyństwa, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczych, przemoc w rodzinie, alkoholizm, narkomania, opuszczenie zakładu karnego, zdarzenia losowe.

Zgodnie z definicją Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej, zasiłek okresowy przysługuje w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego:

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- 1) osobie samotnie gospodarującej, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;
- 2) rodzinie, której dochód jest niższy od kryterium dochodowego rodziny.

Średnia wskaźnika osób pobierających zasiłki okresowe w stosunku do osób zamieszkujących na danym obszarze dla Gminy wynosi 1,66%.

Miejscowości o najwyższym wskaźniku osób pobierających zasiłki okresowe w stosunku do liczby osób zamieszkałych na danym obszarze:

- Budki Łochowskie 7,7%,
- Dzielnica- 15,8%,
- Żelechlinek – ulice: Zakątna, Plac 1000-lecia po 14,3 % mieszkańców zamieszkujących dany obszar, Gaj – 10,5%, Targowa – 6,7%, Rawska – 3,1%,
- Władysławów – 8,7%,
- Ignatów – 7,4%.

Obszary na terenie Gminy Żelechlinek wykazujące najmniej korzystną sytuację w zakresie pobierania zasiłków celowych: Żelechlinek – ulice: Zakątna, Plac 1000-lecia, Gaj, Dzielnica, Władysławów.

Zgodnie z definicją Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Socjalnej, zasiłek celowy jest to świadczenie fakultatywne przyznawane na zaspokojenie niezbędnej potrzeby bytowej, a w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu.

Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych może być przyznany zasiłek celowy na pokrycie części lub całości wydatków na świadczenia zdrowotne.

Wskaźnik osób pobierających zasiłek celowy w stosunku do liczby osób zamieszkałych na danym obszarze dla Gminy Żelechlinek wynosi 1,07%.

Najwyższy wskaźnik beneficjentów pobierających zasiłek celowy w stosunku do liczby osób zamieszkujących na danym obszarze zamieszkuje na terenie miejscowości:

- Brenik – 8,33%,



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- Dzielnica- 5,26%,
- Sabinów- 5,41%,
- Staropole – 7,69%
- Żelechlinek – ulice: Plac 1000 – lecia – 14,29%, Rawska- 6,25%, Jałowcowa – 6,67% ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze.

Obszary na terenie Gminy Żelechlinek wykazujące najmniej korzystną sytuację w zakresie pobierania zasiłków celowych: Żelechlinek – ulice: Plac 1000 – lecia, Rawska, Jałowcowa, Brenik.

Jak wynika z informacji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Żelechlinku, w roku 2015 z zasiłku na dożywianie skorzystało na terenie Gminy 53 osoby. Wskaźnik osób pobierających zasiłek na dożywianie do ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze dla Gminy wynosi 1,57%.

Największym wskaźnikiem osób pobierających zasiłek na dożywianie w stosunku do ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze zamieszkuje na terenie:

- Dzielniczy – 10,53%,
- Żelechlinka – ulica Zakątna – 14,29%,
- Feliksowa, Gutkowic Nowin, Władysławowa – po 4,35%,
- Staropola – 7,69 %,
- Sabinowa- 5,41%,
- Ignatowa- 3,7%

ogółu ludności zamieszkującej na danym obszarze.

### Przestępczość

Zgodnie z prawem za przestępstwo uznaje się: czyn człowieka (zarówno działanie jak i zaniechanie), który jest:

- zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie popełnienia czynu;
- bezprawny, czyli wyczerpujący przesłanki określone w przepisach karnych;
- zawiniony, to znaczy, że sprawca działał umyślnie, a więc z zamiarem jego popełnienia, inaczej mówiąc, chciał go popełnić (zamiar bezpośredni) lub dopuszczał możliwość jego popełnienia (zamiar ewentualny) bądź też nieumyślnie, to znaczy kiedy popełnił czyn na skutek niezachowania ostrożności wymaganej w danych okolicznościach, mimo że popełnienie czynu przewidywał lub mógł przewidzieć;

str. 73

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- społecznie szkodliwy w stopniu większym niż znikomy.

Przestępstwa dzielą się na zbrodnie i występki. Zbrodnią jest czyn zagrożony karą co najmniej 3 lat pozbawienia wolności. Występkiem jest natomiast czyn zagrożony karą pozbawienia wolności przekraczającą miesiąc, karą ograniczenia wolności lub karą grzywny powyżej 30 stawek dziennych, to jest kwotą którą ustala sąd, biorąc pod uwagę dochody sprawcy, jego warunki osobiste, rodzinne, stosunki majątkowe i możliwości zarobkowe.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Komisariacie Policji w Czerniewicach w roku 2015 na terenie Gminy Żelechlinek popełniono 23 przestępstwa. Gminny wskaźnik przestępczości na 1000 mieszkańców wynosi 6,8 przestępstwa na 1000 mieszkańców.

Jak wynika z powyższego zestawienia obszarami o najwyższym wskaźniku przestępczości na 1000 mieszkańców są:

- Żelechlinek – ulica Plac 1000-lecia - 142,86;
- Petrynów – 54,55;
- Józefów- 54,05;
- Łochów- 42,55;
- Janów- 37,04

przestępstwa na 1000 mieszkańców

### Wykroczenia

Zgodnie z definicją wykroczenie to czyn szkodliwy społecznie, nie będący przestępstwem, zagrożony karą aresztu, ograniczenia wolności do jednego miesiąca, grzywną lub naganą.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Komisariacie Policji w Czerniewicach w roku 2015 na terenie Gminy Żelechlinek popełniono 16 wykroczeń. Gminny wskaźnik wykroczeń na 1000 mieszkańców wynosi 4,75 wykroczenia na 1000 mieszkańców.

Jak wynika z powyższego zestawienia obszarami o najwyższym wskaźniku wykroczeń na 1000 mieszkańców są:

- Żelechlinek – ulice: Rawska – 125, Kruczkowskiego – 19,23, Witosa- 16,67;
- Świniokierz Włociański – 14,49;
- Radwanka – 11,83;

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

wykroczenia na 1000 mieszkańców

## Negatywne zjawiska – sfera gospodarcza

Według danych Urzędu Gminy w Żelechlinku na terenie Gminy w roku 2014 zarejestrowanych było 122 osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, z czego 32,78 % ogółu podmiotów (40 wpisy do ewidencji) zarejestrowanych było w miejscowości gminnej Żelechlinek. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców dla gminy wynosi 36,1 i jest to wskaźnik niższy niż w roku 2011, który wynosił 37,7. Najniższy wskaźnik udziału podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców zanotowano w następujących miejscowościach:

- Gutkowice, Nowy Łochów po 17 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Karolinów - 15 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Radwanka – 6 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Sokołówka - 18 podmiotów na 1000 mieszkańców,
- Świniokierz Włociański- 14 podmiotów na 1000 mieszkańców,

Ponadto na terenie miejscowości gminnej Żelechlinek na ulicach: Świerkowa, Sosnowa, Rolnicza, Akacyjowa, Cmentarna, Lipowa, Wyzwolenia, Jarzębinowa, Skalskiego, Jałowcowa oraz w miejscowościach: Brenik, Budki Łochowskie, Feliksów, Gawerków, Gutowice Nowiny, Ignatów, Julianów, Lucjanów, Modrzewek, Petrynow, Władysławów, brak jest wpisów do rejestru działalności gospodarczej.

W latach 2011-2014 liczba osób prowadzących działalność gospodarczą sukcesywnie spada.

W roku 2011 na terenie Gminy Żelechlinek, wskaźnik liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców wynosił 37,4 i sukcesywnie spada aż do poziomu 36,1 w roku 2014.

Na terenie Gminy obserwuje się niższy poziom przedsiębiorczości, niż w pozostałych jednostkach administracyjnych. W roku 2014 na terenie Gminy zarejestrowane było 43,2 podmiotu gospodarczego na 1000 mieszkańców. Wielkość ulegała spadkowi od 44,5 podmiotu na 1000 mieszkańców w roku 2011.

Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych na przełomie lat 2011-2014 ulegała wahaniom. W roku 2011 zarejestrowano 12 podmiotów, w roku 2012 nastąpił wyraźny wzrost podmiotów wpisanych do rejestru REGON (o około 16%). Następnie w roku 2013 nastąpił gwałtowny spadek liczby podmiotów do 10 (spadek w stosunku do roku 2011 o około 32%), by w roku 2014 przybrać poziom z roku 2011 – czyli 12 nowo zarejestrowanych podmiotów.

W roku 2011 wskaźnik liczby podmiotów nowo zarejestrowanych w ewidencji REGON na 1000 mieszkańców wynosiła 3,5, w roku 2012 wzrosła do 4,1, w roku 2013 spadła do poziomu 3 nowo

str. 75

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

zarejestrowanych podmiotów na 1000 mieszkańców, by w roku 2014 osiągnąć poziom 3,6 nowo zarejestrowanego podmiotu na 1000 mieszkańców.

O złej kondycji gospodarczej świadczy liczba podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON. Oznacza to, iż dalsze prowadzenie działalności jest nieopłacalne, a właściciel częstokroć staje się osobą bezrobotną pobierającą zasiłek.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy w Żelechlinku w roku 2015 z rejestru REGON wykreślonych zostało 5 podmiotów gospodarczych. Wskaźnik podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON na 1000 mieszkańców dla Gminy wynosi 1,5.

Obszarem o najwyższym wskaźniku podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON jest Żelechlinek ulica:

- Plac 1000 lecia – 142,9;
- Jana Susika – 18,2;

oraz miejscowość Nowiny – 14,1 podmiotu wykreślonego z rejestru REGON na 1000 mieszkańców.

Gminny wskaźnik podmiotów wyrejestrowanych z rejestru REGON na 1000 mieszkańców w roku 2011 wynosił 2,4. Po wzroście w latach 2012 i 2013 do poziomu odpowiednio 4,4 i 3,6 w roku 2014 przybrał wartość 2,4 podmiotu wyrejestrowanego na 1000 mieszkańców.

### **Podmioty zawieszające działalność**

Przepisy ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej dają prawo przedsiębiorcy nie zatrudniającemu pracowników (osoby zatrudnione na umowę o pracę) na zawieszenie działalności. Okres zawieszenia wynosi od 30 dni do 24 miesięcy.

Dodatkowo ustawa określa czynności jakie ma prawo wykonywać dany podmiot w okresie zawieszenia:

- ma prawo wykonywać wszelkie czynności niezbędne do zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów,
- ma prawo przyjmować należności, ma też obowiązek regulować zobowiązania powstałe przed datą zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej,
- ma prawo zbywać własne środki trwałe i wyposażenie,

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- ma prawo albo obowiązek uczestniczyć w postępowaniach sądowych, postępowaniach podatkowych i administracyjnych związanych z działalnością gospodarczą wykonywaną przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej,
- wykonuje wszelkie obowiązki nakazane przepisami prawa,
- ma prawo osiągać przychody finansowe – także z działalności prowadzonej przed zawieszeniem wykonywania działalności gospodarczej,
- może zostać poddana kontroli na zasadach przewidzianych dla przedsiębiorców wykonujących działalność gospodarczą.

Zawieszenie działalności ma więc na celu „przeczekanie” złej koniunktury i wznowienie działalności w przypadku poprawy warunków jej prowadzenia.

Jak wynika z informacji uzyskanych w Urzędzie Gminy w Żelechlinku w roku 2015 działalność zawiesiło 11 podmiotów gospodarczych. Wskaźnik podmiotów zawieszających działalność na 1000 mieszkańców dla Gminy wynosi 3,2.

Obszarami, na którym wskaźnik podmiotów gospodarczych zawieszających działalność na 1000 mieszkańców jest najwyższy są:

- Dzielnica- 52,6;
- Nowiny- 28,2;
- Żelechlinek- ulice: Brzozowa – 62,5, Kruczkowskiego 19,2;
- Sabinów- 27,0

podmiotów zawieszających działalność na 1000 mieszkańców.

Kolejnym niekorzystnym dla Gminy wskaźnikiem jest wskaźnik udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON. W roku 2014 wynosił on 5,5% i w stosunku do roku 2011 wzrósł o 4%. W latach 2012-2013 wskaźnik ten wykazywał jeszcze mniej korzystne wartości. W roku 2012 wynosił 10,1% a w roku 2013 – 8,2% udziału podmiotów wyrejestrowanych w ogólnej liczbie podmiotów wpisanych do rejestru REGON.

### Negatywne zjawiska – sfera środowiskowa

Gmina Żelechlinek należy do najmniej zalesionych obszarów w dawnym województwie piotrkowskim, w którym średni stopień lesistości wynosił 27,8%. Występujące tu lasy nie tworzą większych,

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

zwartych kompleksów leśnych i są rozproszone na terenie całej gminy. Lasy północnej części gminy należące do Obszaru Chronionego Krajobrazu, posiadają status lasów ochronnych. Lasy i grunty leśne zajmują 1 080 ha, co stanowi zaledwie 11,7% ogólnej powierzchni gminy, 663 ha tj. 61,4% lasów i gruntów leśnych znajdują się w posiadaniu indywidualnych właścicieli. Lasy administracyjnie należą do:

- Nadleśnictwa Spała - 160,78 ha,
- Nadleśnictwa Brzeziny z/s w Kaletniku - 13,8 ha,
- Nadleśnictwa Skierniewice - 87,94 ha,
- Leśnego Zakładu Doświadczalnego SGGW z/s w Rogowie - 122,1 ha i zajmują razem powierzchnię 384,62 ha.

Najbardziej ograniczony dostęp do obszarów cennych przyrodniczo oraz lasów i terenów zielonych mają mieszkańcy centrum miejscowości gminnej Żelechlinek.

Są to ulice: Zakątna, Słoneczna, Łódzka, Cmentarna, 1000 lecia, Targowa, Rawska, Kruczkowskiego.

### **Negatywne zjawiska – sfera techniczna**

#### **Drogi**

. Drogi powiatowe w części nie spełniają wymaganych warunków technicznych m.in. co do szerokości pasów drogowych w liniach rozgraniczających, stanu technicznego nawierzchni, szerokości poboczy i odwodnień. Drogi gminne wymagają modernizacji, część z nich wymaga położenia nawierzchni bitumicznej, są to w chwili obecnej drogi o odcinkach tłuczniowych bądź gruntowych

#### **Infrastruktura wodno-kanalizacyjna**

Obecnie jedynie nieco ponad 22% gospodarstw domowych ma możliwość korzystania ze zbiorczej sieci kanalizacyjnej. Ścieki bytowo-gospodarcze gromadzone są w bezodpływowych zbiornikach na nieczystości ciekłe (szamba), okresowo opróżniane i wywożone przez samochody asenizacyjne do oczyszczalni ścieków.

Niepokojący jest jednak fakt dużej różnicy w stopniu zwodociągowania i skanalizowania Gminy. Wskaźnik różnicy między stopniem zwodociągowania i skanalizowania Gminy wynosi 77% i jest ponad dwukrotnie wyższy niż wskaźnik powiatowy, który wynosi 35,3%, w tym dla terenów wiejskich 65,1%.

Część ścieków w gminie gromadzona jest w osadnikach przepływowych, z których ścieki odprowadzone są do dołów chłonnych lub rowów melioracyjnych i cieków wodnych, co powoduje dość znaczne zanieczyszczenie środowiska. Część ścieków z nieszczelnych szamb również przedostaje się do gruntu.

#### **Koncentracja negatywnych zjawisk – obszar zdegradowany**

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Pierwszym etapem diagnozy społeczno- gospodarczej gminy był podział całego jej terytorium na 63 obszary tj:

- ✓ 39 miejscowości,
- ✓ 24 ulice miejscowości Żelechlinek,

W celu diagnozy społeczno- gospodarczej gminy Żelechlinek posłużono się wskaźnikami sfery społecznej, gospodarczej, technicznej, funkcjonalno- przestrzennej i środowiskowej. Oprócz wskaźników ilościowych, posłużono się wskaźnikami jakościowymi (np. dotyczącymi sfery ochrony środowiska).

Powstałe w wyniku obliczeń i opisu sytuacji wskaźniki podzielono na:

- bardzo korzystne – wartości wskaźników wskazujące na zdecydowanie pozytywną sytuację społeczno – gospodarczą danego obszaru,
- neutralne- wartości wskaźników wskazujące na neutralną sytuację społeczno – gospodarczą danego obszaru,
- niekorzystne - wartości wskaźników wskazujące na poniżej przeciętnej sytuację społeczno – gospodarczą danego obszaru,
- bardzo niekorzystne - wartości wskaźników wskazujące na zdecydowanie złą sytuację społeczno – gospodarczą danego obszaru.

Analizie poddano następujące wskaźniki ilościowe:

13. Wskaźnik procentowego udziału mieszkańców na poszczególnych obszarach w ogólnej liczby ludności,
14. Wskaźnik liczby bezrobotnych do ogólnej liczby mieszkańców zamieszkujących na danym obszarze,
15. Wskaźnik udziału długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych dla danego obszaru,
16. Wskaźnik udziału bezrobotnych powyżej 50 roku życia w ogólnej liczbie bezrobotnych zamieszkujących na danym obszarze,
17. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek okresowy do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru,
18. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek celowy do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru,
19. Wskaźnik liczby osób pobierających zasiłek na dożywianie do ogólnej liczby mieszkańców danego obszaru,
20. Przestępczość,
21. Wykroczenia,

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

22. Wskaźnik liczby podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców,
23. Wskaźnik podmiotów wykreślonych z rejestru działalności gospodarczej,
24. Wskaźnik podmiotów zawieszających działalność gospodarczą

Wskaźniki jakościowe:

2. Stan środowiska naturalnego (dostępność do terenów zielonych i obszarów chronionych)

**Podsumowanie analizy wskaźników użytych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w Gminie Żelechlinek w podziale na poszczególne sołectwa i ulice przedstawiono w Załączniku nr 1.**

Stan kryzysowy na terenie Gminy Żelechlinek wywołują następujące negatywne zjawiska społeczne:

- depopulacja społeczeństwa,
- bezrobocie ze szczególnym naciskiem na osoby szczególnie zagrożone bezrobociem,
- problemy społeczne i związane z tym pobieranie zasiłków z GOPS,
- wysoki poziom przestępczości i wykroczeń,

**Do negatywnych zjawisk w sferze gospodarczej należy:**

- niski poziom przedsiębiorczości na terenie Gminy.

**Do negatywnych zjawisk w sferze środowiskowej należy:**

- niski poziom dostępności do lasów i terenów zielonych,

**Do negatywnych zjawisk w sferze technicznej należą:**

- zły stan infrastruktury drogowej,
- brak kanalizacji sanitarnej.

Analiza społeczno-gospodarcza wykazała, iż koncentracja negatywnych zjawisk społecznych wystąpiła na terenie miejscowości Żelechlinek, Dzielnica i Sabinów, przy jednoczesnym współistnieniu negatywnych zjawisk gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych.

**Miejscowość Żelechlinek:**

W skład obszaru zdegradowanego wchodzi ulice: Zakątna, Rawska, 1000-lecia. Obszar ten położony jest więc w samym centrum miejscowości gminnej.

Ulica Zakątna- kumulacja 5 wskaźników społecznych świadczących o degradacji ulicy, tj.

- niski procentowy udział ludności,
- wysoki poziom bezrobocia,



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

---

- wysoki poziom bezrobocia długotrwałego,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek okresowy,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek na dożywianie,

przy jednocześnie występującym 1 wskaźniku ze sfery środowiskowej.

Ulica Rawska- kumulacja 4 wskaźników społecznych świadczących o degradacji ulicy, tj:

- wysoki poziom bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek okresowy,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek celowy,
- wysoki poziom popełniania wykroczeń.

przy jednocześnie występującym 1 wskaźniku ze sfery środowiskowej

Plac 1000- lecia - kumulacja 4 wskaźników społecznych świadczących o degradacji ulicy, tj

- niski procentowy udział ludności,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek okresowy,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek celowy,
- wysoki poziom przestępczości.

przy jednocześnie występującym 1 wskaźniku ze sfery środowiskowej i 1 wskaźniku ze sfery gospodarczej.

### **Miejscowość Dzielnica**

W miejscowości Dzielnica koncentracja negatywnych zjawisk społecznych:

- wysoki poziom bezrobocia ogółem,
- wysoki poziom bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek okresowy,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek celowy,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek na dożywianie,

przy jednocześnie występującym 1 wskaźniku ze sfery gospodarczej.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Miejscowość Sabinów

W miejscowości Sabinów wystąpiła koncentracja negatywnych zjawisk społecznych:

- wysoki poziom bezrobocia długotrwałego,
- wysoki poziom bezrobocia wśród osób powyżej 50 roku życia,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek celowy,
- wysoki odsetek pobierających zasiłek na dożywianie,

przy jednocześnie występującym 1 wskaźniku ze sfery gospodarczej.

Obszar zdegradowany zamieszkuje 100 osób ( 19 osób w miejscowości Dzielnica, 35 w miejscowości Sabinów i 46 osób w miejscowości Żelechlinek).

### **Obszary zdegradowane przedstawione zostały na Załączniku nr 2.**

### **3.2. Obszar rewitalizacji**

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” Ministerstwa Infrastruktury i Rozwoju (Warszawa, 02.08.2016 r.) obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację, wyznacza się jako obszar rewitalizacji. Obszar rewitalizacji nie może być większy niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkały przez więcej niż 30% liczby mieszkańców gminy.

Mając na uwadze przeprowadzone badania, prace rewitalizacyjne powinny zmierzać do:

- zahamowania depopulacji społeczeństwa,
- wsparcia potrzeb starzejącego się społeczeństwa,
- podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych, a w szczególności osób bezrobotnych długotrwale i osób po 50 roku życia,
- ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych będących powodem pobierania zasiłków z GOPS,
- minimalizację występowania przestępstw i wykroczeń,
- poprawy dostępności do terenów leśnych i zielonych,
- poprawy sytuacji gospodarczej Gminy.

**W skład obszaru do rewitalizacji wchodzi ulice: Zakątna, Rawska, Plac 1000-lecia w miejscowości Żelechlinek. Obszar obejmuje swym zasięgiem 0,17 km<sup>2</sup> i zamieszkuje go 46 osób.**

### **Opis obszaru:**

str. 82

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Ze względu na znaczenie dla rozwoju lokalnego najbardziej zasadnym jest objęcie rewitalizacją obszarów zdegradowanych w granicach administracyjnych miejscowości Żelechlinek. Wyznaczony obszar ma znaczenie strategiczne z punktu widzenia Gminy- jest centrum administracyjnym, gospodarczym, kulturalnym Gminy.

Obszar o szczególnym znaczeniu z punktu widzenia gminy. Skoncentrowane są tu niezbędne do funkcjonowania gminy podmioty i instytucje.

Obszar ten cechuje się kumulacją negatywnych zjawisk społecznych, w tym bezrobocia długotrwałego, z nagromadzeniem osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia, a więc takich, które są w sytuacji szczególnej z punktu widzenia osób poszukujących pracy. Obszar o dużym natężeniu negatywnych zjawisk społecznych uprawniających do korzystania z opieki Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej i wysokiego poziomu przestępczości, co w dalszej konsekwencji może powodować negatywne skutki społeczne. Jednocześnie zachodzą tu negatywne zjawiska środowiskowe, funkcjonalno-przestrzenne i z zakresu infrastruktury technicznej.

Działania rewitalizacyjne powinny być ukierunkowane na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, pozwalające zmniejszać problemy społeczne, co w konsekwencji umożliwi jednostce zapewnienie takich warunków, by mogła funkcjonować samodzielnie bez konieczności korzystania z pomocy GOPS. Konieczna jest również eliminacja negatywnych zjawisk społecznych w postaci przestępstw i wykroczeń. W sferze funkcjonalno-przestrzennej konieczne jest podjęcie działań zmierzających do poprawy stanu obiektów zabytkowych, zwiększenia dostępu do infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, edukacyjnej, zdrowotnej.

Nadrzędnym celem działań rewitalizacyjnych w tym obszarze powinna być poprawa estetyki, poprawa warunków edukacji, opieki zdrowotnej, dostępności do infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej, technicznej oraz włączenie społeczne. **Obszar przeznaczony do rewitalizacji przedstawiono w Załączniku nr 3.**

## 4. Wizja obszaru po przeprowadzeniu rewitalizacji

Wizja przemian na obszarze rewitalizacji (czyli wizja tego obszaru po przeprowadzeniu działań rewitalizacyjnych) MUSI BYĆ SPÓJNA z wizją rozwoju całego obszaru, w skład którego wchodzi obszar rewitalizacji.

**Żelechlinek, gminą o atrakcyjnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych dynamicznie budująca swoją przyszłość, poprzez aktywizację społeczności lokalnej, zapewnienie dobrych warunków życia, wdrożenie nowoczesnej oferty turystyczno-kulturalnej.**

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Wizja obszarów wskazanych do rewitalizacji musi nawiązywać do kierunków rozwoju i celów do osiągnięcia przez cały obszar gminy. Działania rewitalizacyjne powinny wpłynąć na:

- 1) Poprawę warunków i jakości życia w Zawoni,
- 2) Rozwój oferty turystyki rekreacyjnej i kulturalnej,
- 3) Tworzenie pozytywnego wizerunku Żelechlinka,
- 4) Poprawę bezpieczeństwa na terenie Gminy,
- 5) Poprawę klimatu gospodarczego Gminy.

Jednocześnie wizja powinna nawiązywać do negatywnych zjawisk występujących na obszarach zdegradowanych i sposobu ich wyprowadzenia ze stanu kryzysowego tj.:

- zahamowania depopulacji społeczeństwa,
- wsparcia potrzeb starzejącego się społeczeństwa,
- poprawy bezpieczeństwa na terenie Gminy,
- podnoszenia kwalifikacji osób bezrobotnych a w szczególności zagrożonych bezrobociem długotrwałym i osób po 50 roku życia,
- ograniczenia negatywnych zjawisk społecznych będących powodem opieki GOPS,
- poprawy dostępności do lasów i terenów zielonych,

Działania rewitalizacyjne ukierunkowane będą na wspieranie integracji społecznej oraz włączenie społeczne, zapewniające możliwość samodzielnego funkcjonowania bez konieczności pomocy ze strony opieki społecznej.

W sferze przestrzenno-funkcjonalnej oraz technicznej nastąpi poprawa stanu obiektów zabytkowych, infrastruktury drogowej, stanu środowiska, poprawy estetyki i ładu przestrzennego.

Nadrzędnym celem działań rewitalizacyjnych będzie realizacja działań zmierzających do poprawy estetyki i ładu przestrzennego, zachowania dziedzictwa kulturowego, aktywizacji społecznej, eliminacja wyłączenia społecznego.

## 5. Cele rewitalizacji i kierunki działań

W oparciu o przeprowadzone analizy sytuacji społeczno-gospodarczej, przestrzenno-funkcjonalnej, środowiskowej i technicznej Gminy Żelechlinek, które przedstawiono w poprzednich rozdziałach, a także przy uwzględnieniu zapisów dokumentów strategicznych sporządzonych na wyższych szczeblach (krajowym i wojewódzkim) sformułowane zostały cele rewitalizacji Gminy Żelechlinek. Cele zostały ukierunkowane zgodnie z wynikami analizy wskaźników.

### **Cel 1. Rozwój gospodarczy obszaru przeznaczanego do rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza społeczeństwa**

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

***Cel szczegółowy 1.1. Aktywizacja gospodarcza poprzez zachęty dla potencjalnych inwestorów i mieszkańców gminy***

**Działania:**

- 1.1.1. Wspieranie aktywizacji społeczeństwa do zwiększenia aktywności gospodarczej poprzez szkolenia z zakresu otwierania i prowadzenia działalności gospodarczej
- 1.1.2. Tworzenie zachęt do inwestowania na terenie gminy (np. preferencyjny system opodatkowania)
- 1.1.3. Promocja turystyczna gminy
- 1.1.4. Rozwój bazy turystyczno-noclegowej gminy.

***Cel szczegółowy 1.2. Wsparcie dla osób poszukujących pracy ze szczególnym naciskiem na osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy***

**Działania:**

- 1.2.1. Doksztalcanie mieszkańców z uwzględnieniem specyfiki rynku pracy
- 1.2.2. Organizacja warsztatów, szkoleń z zakresu efektywnego poszukiwania pracy
- 1.2.3. Organizacja staży i warsztatów dla osób bezrobotnych
- 1.2.4. Pomoc psychologiczna osobom bezrobotnym, a w szczególności osobom zagrożonym bezrobociem długotrwałym i powyżej 50 roku życia.

**Cel 2. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców gminy**

***Cel szczegółowy 2.1. Rozwój infrastruktury, która przyczyni się do włączenia społecznego poprzez dostęp do infrastruktury sportowej, kulturalnej, rekreacyjnej***

**Działania:**

- 2.1.1. Zagospodarowanie nieczynnych obiektów sportowo-rekreacyjnych na terenie gminy
- 2.1.2. Remonty, przebudowa i dostosowanie obiektów mogących spełniać rolę ośrodków kulturalnych.

**Cel 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania, estetyki przestrzeni i podniesienie jakości życia mieszkańców gminy**

***Cel szczegółowy 3.1. Poprawa estetyki przestrzennej gminy***

**Działania:**

- 3.1.1. Poprawa stanu technicznego i estetyki obiektów zdegradowanych
- 3.1.2. Rewitalizacja i zagospodarowanie obiektów zabytkowych i publicznych
- 3.1.3. Poprawa estetyki obiektów użyteczności publicznej i zagospodarowanie przestrzeni wokół nich.

***Cel szczegółowy 3.2. Modernizacja i rozwój infrastruktury gminy***

**Działania:**

- 3.2.1. Poprawa jakości infrastruktury komunikacyjnej
- 3.2.2. Rozbudowa infrastruktury kanalizacyjnej

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

3.2.3. Rozbudowa infrastruktury sportowo-rekreacyjnej.

3.2.4. Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej

## 6. Lista planowanych projektów rewitalizacyjnych

Listę planowanych, projektów rewitalizacyjnych przedstawiono w Załączniku nr 4.

**Tabela 45. Tabela zgodności projektów rewitalizacyjnych z celami PR oraz Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Żelechlinek na lata 2007-2021**

Lp.	Nazwa zadania	Zgodność z PR	Zgodność ze Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Żelechlinek na lata 2007-2021
1	Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku	C 3.1.3. C3.1.1.	Cel strategiczny 5. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego Gminy
2	Rewitalizacja centrum Żelechlinka	C 3.1.2.	Cel strategiczny 5. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego Gminy
3	Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku	C 3.1.1. C 3.2.4.	Cel strategiczny 5. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego Gminy Cel strategiczny IV Poprawa stanu środowiska naturalnego i ochrona zasobów przyrodniczych gminy
	Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku	C 3.1.2.	Cel strategiczny 5. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego Gminy
4	Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych	C.2.1.2.	Cel strategiczny 5. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego Gminy Cel strategiczny IV Poprawa stanu środowiska naturalnego i ochrona zasobów przyrodniczych gminy
5	„PARKING”	C 3.1.3. C3.1.1.	Cel strategiczny 5. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego Gminy
6	„TARGOWISKO”	C 3.1.3. C3.1.1.	Cel strategiczny 5. Poprawa estetyki i ładu przestrzennego

str. 86

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

			Gminy
7	Aktywizacja osób bezrobotnych	C 1.1.1. C 1.2.2. C 1.2.3.	Cel strategiczny II Rozwój i unowocześnienie infrastruktury społecznej, zapewnienie wszystkim mieszkańcom dostępu do Internetu, a także poprawa warunków nauczania i aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym

## 7. Mechanizmy zapewnienia komplementarności

Zgodnie z „Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020” wymogiem koniecznym dla wspierania projektów rewitalizacyjnych jest zapewnienie ich komplementarności w różnych wymiarach. W szczególności dotyczy to komplementarności: przestrzennej, problemowej, proceduralno-instytucjonalnej, międzyokresowej oraz źródeł finansowania.

### Komplementarność przestrzenna

Komplementarność przestrzenna oznacza konieczność wzięcia pod uwagę podczas tworzenia i realizacji programu rewitalizacji wzajemnych powiązań pomiędzy projektami/przedsięwzięciami rewitalizacyjnymi zarówno realizowanymi na obszarze rewitalizacji, jak i znajdujących się poza nim, ale oddziałujących na obszar rewitalizacji. Zapewnienie komplementarności przestrzennej projektów/przedsięwzięć rewitalizacyjnych ma służyć temu, by program rewitalizacji efektywnie oddziałował na cały dotknięty kryzysem obszar (a nie punktowo, w pojedynczych miejscach), poszczególne projekty rewitalizacyjne wzajemnie się dopełniały przestrzennie oraz by zachodził między nimi efekt synergii.

Celem zapewnienia komplementarności przestrzennej interwencji jest także to, by prowadzone działania nie skutkowały przenoszeniem problemów na inne obszary lub nie prowadziły do niepożądanych efektów społecznych takich jak segregacja społeczna i wykluczenie. Komplementarność przestrzenna skutkuje ciągłą analizą następstw decyzji przestrzennych w skali całej gminy i jej otoczenia (np. przeznaczanie nowych terenów pod zabudowę) dla skuteczności programu rewitalizacji.

### Komplementarność problemowa

Komplementarność problemowa oznacza konieczność realizacji projektów rewitalizacyjnych/przedsięwzięć, które będą się wzajemnie dopełniały tematycznie, sprawiając, że program rewitalizacji będzie oddziałował na obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach (społecznym, gospodarczym, przestrzenno-funkcyjnym, technicznym, środowiskowym). Zapewnienie komplementarności problemowej ma przeciwdziałać fragmentacji działań (np. tzw. „rewitalizacji

str. 87

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

technicznej”, „rewitalizacji społecznej” – określeń błędnie stosowanych, ponieważ rewitalizacja jest zawsze kompleksowa) koncentrując uwagę na całościowym spojrzeniu na przyczyny kryzysu danego obszaru. W komplementarności problemowej konieczne jest określenie pożądanego stanu, do jakiego mają doprowadzić dany obszar projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, oraz jego parametryzacja. Tak postawione zadanie ułatwi później wybór odpowiednich mierników/wskaźników osiągnięcia celów programu rewitalizacji.

Skuteczna komplementarność problemowa oznacza konieczność powiązania działań rewitalizacyjnych ze strategicznymi decyzjami gminy na innych polach, co skutkuje lepszą koordynacją tematyczną i organizacyjną działań administracji.

### **Komplementarność proceduralno-instytucjonalna**

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. W tym celu niezbędne jest osadzenie systemu zarządzania programem rewitalizacji w przyjętym przez daną gminę systemie zarządzania w ogóle.

### **Komplementarność międzyokresowa**

W celu zapewnienia komplementarności międzyokresowej IZ RPO opracowuje analizę i krytyczną ocenę oraz formułuje wnioski na temat dotychczasowego (w kontekście zaangażowania środków wspólnotowych, szczególnie w ramach polityki spójności 2007-2013) sposobu wspierania procesów rewitalizacji, jego skuteczności, osiągnięć i problemów wdrażania projektów i programów rewitalizacji w województwie. Na tej podstawie dokonywane jest zaplanowanie sposobu wspierania procesów rewitalizacji w ramach polityki spójności 2014-2020.

W oparciu o dokonaną analizę możliwe jest uzupełnianie przedsięwzięć już zrealizowanych w ramach polityki spójności 2007-2013 (np. o charakterze infrastrukturalnym) projektami komplementarnymi (np. o charakterze społecznym), realizowanymi w ramach polityki spójności 2014-2020.

Zachowanie ciągłości programowej (polegającej na kontynuacji lub rozwijaniu wsparcia z polityki spójności 2007-2013) ma w procesach rewitalizacji kluczowe znaczenie. Zmiany wprowadzane w programach rewitalizacji odpowiadają na te potrzeby zmian, które wynikają głównie z ich ewaluacji, opartej na systematycznym monitoringu.

### **Komplementarność źródeł finansowania**

Komplementarność źródeł finansowania, w kontekście polityki spójności 2014-2020, oznacza, że projekty/przedsięwzięcia rewitalizacyjne, wynikające z programu rewitalizacji opierają się na konieczności umiejętnego uzupełniania i łączenia wsparcia ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania.



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Silna koordynacja i synergia projektów rewitalizacyjnych finansowanych szczególnie w ramach EFS i EFRR jest konieczna dla uzyskania korzystnych efektów dla obszarów rewitalizacji. Koordynacja środków programów operacyjnych ze środkami polityk i instrumentów krajowych jest konieczna dla realizacji zasady dodatkowości środków UE.

Komplementarność finansowa oznacza także zdolność łączenia prywatnych i publicznych źródeł finansowania, przy założeniu, że stymulowanie endogenicznych zdolności inwestycyjnych ma kluczowe znaczenie dla dynamiki pożądanych zmian.

**Tabela 46: Komplementarność projektów rewitalizacyjnych**

Lp.	Nazwa projektu rewitalizacyjnego	Komplementarność	Obszar komplementarności
1	Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rewitalizacja centrum Żelechlinka</li> <li>2. Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku</li> <li>3. Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku</li> <li>4. Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych</li> </ol>	przestrzennie, problemowo, proceduralno- instytucjonalnie, finansowo międzyokresowa – Zagospodarowanie Centrum Żelechlinka PROW 2007-2013, Rozbudowa i przebudowa budynku na Dom Ludowy w Żelechlinku PROW 2007-2013
2	Rewitalizacja centrum Żelechlinka	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku</li> <li>2. Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku</li> <li>3. Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku</li> <li>4. Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych</li> </ol>	przestrzennie, problemowo, proceduralno- instytucjonalnie, finansowo międzyokresowa – projekt Zagospodarowanie Centrum Żelechlinka PROW 2007-2013, Rozbudowa i przebudowa budynku na Dom Ludowy w Żelechlinku PROW 2007-2013
3	Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku</li> <li>2. Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku</li> <li>3. Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych</li> </ol>	przestrzennie, problemowo, proceduralno- instytucjonalnie, finansowo międzyokresowa – projekt Termomodernizacja, przebudowa i rozbudowa budynku Urzędu Gminy w Żelechlinku PROW 2007-2013
4	Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Rewitalizacja centrum Żelechlinka</li> <li>2. Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku</li> <li>3. Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych</li> </ol>	przestrzennie, problemowo, proceduralno- instytucjonalnie, finansowo międzyokresowa – projekt Zagospodarowanie Centrum Żelechlinka PROW 2007-2013, Rozbudowa i przebudowa budynku na Dom Ludowy w Żelechlinku PROW 2007-2013

str. 89

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

5	Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych	1. Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku 2. Aktywizacja osób	przestrzennie, problemowo, proceduralno- instytucjonalnie, finansowo międzyokresowa – projekt Zagospodarowanie Centrum Żelechlinka PROW 2007-2013, Rozbudowa i przebudowa budynku na Dom Ludowy w Żelechlinku PROW 2007-2013
6	„PARKING”	1. 1. Rewitalizacja centrum Żelechlinka 2. Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku 3. Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku	przestrzennie, problemowo, proceduralno- instytucjonalnie, finansowo międzyokresowa – projekt Zagospodarowanie Centrum Żelechlinka PROW 2007-2013, Rozbudowa i przebudowa budynku na Dom Ludowy w Żelechlinku PROW 2007-2013
7	„TARGOWISKO”	1. Rewitalizacja centrum Żelechlinka 2. Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku 3. Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku	przestrzennie, problemowo, proceduralno- instytucjonalnie, finansowo międzyokresowa – projekt Zagospodarowanie Centrum Żelechlinka PROW 2007-2013, Rozbudowa i przebudowa budynku na Dom Ludowy w Żelechlinku PROW 2007-2013
9	Aktywizacja osób bezrobotnych	1. Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych	Lepszy Start POKL 2007-2013

### 8. Indykatoryne ramy finansowe

Zabezpieczenie finansowe działań związanych z realizacją Programu Rewitalizacji stanowią przede wszystkim środki budżetowe gminy. Jednakże środki własne gminy wspomagane będą środkami zewnętrznymi pochodzącymi m. in. ze środków Unii Europejskiej.

Podstawowe źródła pozabudżetowe wykorzystywane do realizacji strategii obejmują:

- środki Unii Europejskiej – m. in. fundusze strukturalne i inwestycyjne: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego, Europejski Fundusz Społeczny, Fundusz Spójności, Instrument Łącząc Europe, Europejski Fundusz na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- środki budżetu państwa – przewidziane na współfinansowanie projektów, jak i jako niezależne źródło finansowania,
- środki budżetów samorządów – wojewódzkich, powiatowych – na współfinansowanie projektów lub jako niezależne źródło finansowania,

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- inne środki publiczne – np. fundusze celowe,
- środki prywatne – np. środki organizacji pozarządowych,
- kredyty, pożyczki, obligacje komunalne i inne narzędzia i instrumenty finansowe kierowane do JST.

**Tabela 47. Zaplanowane działania i źródła ich finansowania**

Lp.	Nazwa zadania	Koszt zadania w zł	Źródła finansowania
1	Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku	800000	EFRR, budżet Gminy
2	Rewitalizacja centrum Żelechlinka	4000000	EFRR, budżet Gminy
3	Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku	1000000	EFRR, budżet Gminy
4	Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku	4000000	EFRR, budżet Gminy
5	Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych	500000	EFRR, budżet Gminy
6	„PARKING”	1000000	EFRR, budżet Gminy
7	„TARGOWISKO”	420000	EFRR, budżet Gminy
8	Aktywizacja osób bezrobotnych	b.d.	EFRR, budżet Gminy

### 9. Mechanizmy włączenia mieszkańców, przedsiębiorców i innych grup i podmiotów aktywnych w procesie rewitalizacji

Program rewitalizacji jest wypracowywany przez samorząd gminny i poddawany dyskusji w oparciu o diagnozę lokalnych problemów: społecznych, gospodarczych, przestrzenno-funkcjonalnych, technicznych i środowiskowych. Prace nad przygotowaniem programu, bądź jego aktualizacją, jak również wdrażanie (realizacja) programu oparte są na współpracy ze wszystkimi grupami interesariuszy, w tym szczególnie ze społecznością obszarów rewitalizacji, innymi ich użytkownikami, przedsiębiorcami i organizacjami pozarządowymi.

W programie rewitalizacji znajduje się opis procesu jego przygotowania dokumentujący udział w nim różnych grup interesariuszy w taki sposób, by możliwe było zweryfikowanie i ocena stopnia osiągniętego uspołecznienia, jak również określenie, w jaki sposób wybrana forma zarządzania programem rewitalizacji realizuje zasadę udziału w niej interesariuszy.

Partycypacja społeczna jest wpisana w proces rewitalizacji jako fundament działań na każdym etapie tego procesu (diagnozowanie, programowanie, wdrażanie, monitorowanie). Skonsolidowanie wysiłków różnych podmiotów na rzecz obszaru rewitalizacji jest ważnym warunkiem sukcesu.

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Na etapie opracowania Programu Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020 w celu włączenia lokalnej społeczności w proces realizacji programu przewidziano szerokie rozumiane konsultacje społeczne, których uczestnikami były następujące grupy:

- przedstawiciele organizacji pozarządowych,
- lokalni liderzy,
- przedsiębiorcy,
- administracja publiczna,
- mieszkańcy.

W celu informowania „na bieżąco” na temat prac nad programem utworzona została strona internetowa Rewitalizacja Gminy Żelechlinek. Zamieszczane tu zostały wszelkie informacje na temat projektu, warsztatów, spotkań z mieszkańcami, materiały do konsultacji społecznych, ankiety.

W ramach realizacji projektu przewidziano również dystrybucję materiałów informujących o projekcie i procesie rewitalizacji.

Ponadto na stronie znajdują się materiały dotyczące realizacji projektu tj. ankiety na poszczególnych etapach opracowania programu, fiszki projektowe w celu zgłaszania propozycji projektów przez poszczególne grupy interesariuszy – obie zbierane w formie papierowej i elektronicznej.

Ankiety i fiszki projektowe zostały również rozdane mieszkańcom Gminy podczas spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami.

W pierwszym spotkaniu rozpoczynającym projekt uczestniczyły 42 osoby (wg listy obecności). Na spotkaniu oferowano catering w postaci kanapek, kawy, herbaty, wody, ciasteczek deserowych. Zawiadomienie na stronie internetowej ukazało się w dniu 01 grudnia 2016r. Ponadto zaproszenie (w postaci plakatu) wywieszono na tablicy ogłoszeń przed Urzędem Gminy w Żelechlinku oraz dostarczono do wszystkich sołectw (wywieszenie na tablicach ogłoszeń oraz rozpropagowanie kurendą). Zaproszenie skierowano także do lokalnych instytucji i stowarzyszeń m.in OSP w Żelechlinku, Stowarzyszenie Aktywni dla Gminy Żelechlinek, Kół Gospodyń Wiejskich.

W dniu 27 stycznia 2017r. na stronie internetowej opublikowano diagnozę społeczno-gospodrczą dla programu rewitalizacji wraz ze wskazaniem obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji opublikowano także fiszkę projektową celem zgłaszania propozycji przedsięwzięć dla danego obszaru.

Diagnozę omówiono na spotkaniu konsultacyjnym w dniu 01.02.2017r. Podczas tego spotkania omówiono również sposób wypełnienia fiszki projektowej.

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Do Urzędu Gminy w Żelechlinku wpłynęło 20 fiszek projektowych. Wiele spośród fiszek projektowych dotyczyło tych samych projektów.

**Tabela 48. Konsultacje społeczne związane z realizacją projektu opracowania Programu Rewitalizacji**

<b>Konferencja</b>	Zaprezentowano ogólne informacje dotyczące procesu opracowania programu rewitalizacji, samej rewitalizacji, nakreślono uczestnikom zakres podstawowych pojęć oraz zalety opracowania dokumentu, dystrybucja materiałów promocyjnych, poczęstunek.
<b>Warsztaty</b>	01.02.2017r. opracowanie diagnozy oraz obszarów kryzysowych, swobodna dyskusja na temat diagnozy i wyznaczenia obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji, zbieranie uwag, wypełnianie fiszki projektowej
<b>Ankietyzacja</b>	Na etapie każdego warsztatu, możliwość składania ankiet w wersji papierowej i elektronicznej na etapie każdej konsultacji społecznych.

W ramach konsultacji społecznych poszczególne grupy interesariuszy będą miały możliwość zapoznania się z projektem Programu Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020 i zgłaszania do niego uwag.

Każdy proces konsultacji społecznych poprzedzany będzie konsultacjami społecznymi, o których zawiadamiani będą wszyscy mieszkańcy Gminy.

## 10. System realizacji programu rewitalizacji

Proces tworzenia oraz realizacji programu rewitalizacji można podzielić na kilka istotnych etapów:

1. Wyznaczenie obszaru zdegradowanego i do rewitalizacji,
2. Sporządzenie projektu programu rewitalizacji,
3. Konsultacje społeczne programu rewitalizacji,
4. Opiniowanie projektu programu rewitalizacji,
5. Wprowadzenie uwag wynikłych na etapie przeprowadzenia konsultacji społecznych i opiniowania projektu,
6. Realizacja programu rewitalizacji.

Podmioty uczestniczące w procesie rewitalizacji

- Wójt Gminy Żelechlinek wraz z pracownikami Urzędu Gminy – odpowiedzialny będzie za realizację programu rewitalizacji oraz za pozyskanie dofinansowania na inwestycje gminne zapisane w PR,
- Instytucje biorące udział w opiniowaniu PR,
- Interesariusze programu.

Skuteczność realizacji programu rewitalizacji i jego celów zapewnić będzie sprawny system oceny skuteczności wdrażania obejmujący:

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

- monitoring, czyli podsystem zbierania i selekcjonowania informacji,
- ewaluację, czyli podsystem oceny i interpretacji zgromadzonego materiału.

Prace nad realizacją działań rewitalizacyjnych powinny rozpocząć się natychmiast po przyjęciu programu rewitalizacji. Skuteczne, terminowe i efektywne wdrażanie programu rewitalizacji wymagać będzie szeregu działań: koordynacyjnych, organizacyjnych, koncepcyjnych, kontrolnych i informacyjnych.

## 11. Monitoring

Program Rewitalizacji będzie podlegał ocenie aktualności i stopnia realizacji, dokonywanej przez Wójta, co najmniej raz na 3 lata, zgodnie z systemem monitorowania i oceny określonym w programie.

Głównymi obszarami monitorowania i ewaluacji programu rewitalizacji są:

- cele główne i szczegółowe wytyczone w programie,
- kierunki działań i poszczególne przedsięwzięcia oraz projekty rewitalizacyjne.

Proces monitorowania polegał będzie na systematycznym obserwowaniu zmian zachodzących w ramach poszczególnych celów wytyczonych w programie.

Monitorowanie odbywać się będzie metodami jakościowymi i ilościowymi. Przewiduje się prowadzenie wśród mieszkańców Żelechlinka dorocznych sondaży: internetowych, których celem będzie uzyskanie wiedzy na temat szerokiego odbioru społecznego i ogólnej oceny osiągnięć PR. Do badań tego rodzaju stosowane będą elektroniczne kwestionariusze, udostępnianie na stronie internetowej.

**Cel 1. Rozwój gospodarczy obszaru przeznaczanego do rewitalizacji oraz aktywizacja gospodarcza społeczeństwa**

Tabela 48. Wskaźniki dla celu 1

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwana zmiana w 2026 roku
<b>Wskaźniki produktu</b>				
Liczba podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON	Sztuki	BDL	1 raz na rok	wzrost
Liczba podmiotów gospodarczych z zakresu turystyki	Sztuki	BDL	1 raz na rok	wzrost
Ilość imprez promujących Gminę	Sztuki	Urząd Gminy	1 raz na rok	wzrost
Ilość zorganizowanych warsztatów, szkoleń, staży	Sztuki	GOPS/ Urząd Gminy	1 raz na rok	wzrost
<b>Wskaźniki rezultatu</b>				
Liczba osób bezrobotnych	Osoby	PUP	1 raz na rok	spadek

str. 94

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Liczba osób bezrobotnych długotrwale	Osoby	PUP	1 raz na rok	spadek
Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	Osoby	PUP	1 raz na rok	spadek
Liczba osób uczestniczących w szkoleniach, stażach	Osoby	Dane UG	1 raz na rok	wzrost
Liczba osób uczestniczących w imprezach promujących Gminę	Osoby	Dane UG	1 raz na rok	wzrost

### Cel 2. Podniesienie aktywności społecznej mieszkańców gminy

Tabela 49. Wskaźniki dla celu 2

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwana zmiana w 2020 roku
<b>Wskaźniki produktu</b>				
Pość zorganizowanych imprez kulturalnych	Sztuki	GOPS/ Urząd Gminy	1 raz na rok	wzrost
<b>Wskaźniki rezultatu</b>				
Liczba osób bezrobotnych	Osoby	PUP	1 raz na rok	spadek
Liczba osób bezrobotnych długotrwale	Osoby	PUP	1 raz na rok	spadek
Liczba osób bezrobotnych powyżej 50 roku życia	Osoby	PUP	1 raz na rok	spadek
Liczba osób korzystających z pomocy społecznej	Osoby	GOPS	1 raz na rok	spadek

### Cel 3. Poprawa infrastruktury, zagospodarowania, estetyki przestrzeni i podniesienie jakości życia mieszkańców gminy

Tabela 50. Wskaźniki dla celu 3

Wskaźnik	Jednostka	Źródło pozyskania informacji	Częstotliwość pomiaru	Oczekiwana zmiana w 2020 roku
Informacje dotyczące stanu środowiska naturalnego	Natężenie hałasu, emisja	WIOŚ	1 raz na rok	Poprawa stanu środowiska

## 12. Strategiczna ocena oddziaływania na środowisko

Projektowany dokument został poddany procedurze zapytania o konieczność i zakres opracowywania prognozy oddziaływania na środowisko, jako że opracowywany dokument, nie przewiduje realizacji zadań znacząco oddziałujących na środowisko, a swym zasięgiem obejmuje obszar 1 gminy.

Mając powyższe na uwadze wystąpiono do Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska (RDOŚ) w Łodzi z wnioskiem o stwierdzenie, na podstawie art. 47 Ustawy OOS, czy dla dokumentu, istnieje konieczność przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.



# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Spis rysunków:

Rysunek 1. Położenie Gminy Żelechlinek .....	13
Rysunek 2. Liczba ludności na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2012-2016.....	16
Rysunek 3. Struktura ludności według grup ekonomicznych w latach 2011-2015 na terenie Gminy Żelechlinek	19
Rysunek 4. Struktura płci osób bezrobotnych na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015 .....	23
Rysunek 5. Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 mieszkańców w latach 2011-2014	35
Rysunek 6. Podmioty gospodarcze na terenie Gminy Żelechlinek zgodnie z podziałem PKD 2007 w latach 2011-2014	37
Rysunek 7. Liczba podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w latach 2011-2014 .....	38
Rysunek 8. Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w latach 2011-2014 .....	39
Rysunek 9. Liczba podmiotów gospodarczych wykreślonych z rejestru REGON w latach 2011-2014.....	41
Rysunek 10. Liczba podmiotów gospodarczych wyrejestrowanych w stosunku do ogólnej liczby podmiotów wpisanych do rejestru REGON .....	43
Rysunek 11. Lesistość w latach 2011-2015 .....	<b>Błąd! Nie zdefiniowano zakładki.</b>
Rysunek 12. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015	54
Rysunek 13. Liczba uczniów przypadających na 1 oddział w szkole w latach 2011-2015 .....	54
Rysunek 14. Liczba uczniów i absolwentów gimnazjów na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015	55
Rysunek 15. Liczba osób przypadająca na 1 oddział w gimnazjum w latach 2011-2015.....	56
Rysunek 16. Liczba czytelników biblioteki i liczba wypożyczeń wolumenów na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015 .....	57
Rysunek 17. Stopień zwodociągowania w latach 2011-2015 .....	63
Rysunek 18. Stopień skanalizowania Gminy Żelechlinek .....	64
Rysunek 19. Struktura ludności wg aktywności zawodowej w latach 2011-2015.....	68
Rysunek 20. Struktura bezrobocia na terenie Gminy Żelechlinek .....	69

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Spis tabel:

Tabela 1. Gęstość zaludnienia .....	13
Tabela 2. Ludność na 1 km <sup>2</sup> w latach 2011-2015.....	16
Tabela 3. Odsetek kobiet w ogólnej liczbie ludności w latach 2011-2015 .....	17
Tabela 4. Wskaźnik feminizacji w latach 2011-2015 .....	17
Tabela 5. Odsetek ludności w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2011-2015.....	17
Tabela 6. Odsetek ludności w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2011-2015.....	18
Tabela 7. Procentowy udział ludności w wieku produkcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2011-2015 .....	18
Tabela 8. Wskaźniki obciążenia demograficznego w roku 2015 .....	20
Tabela 9. Wskaźnik urodzeń żywych na 1000 mieszkańców .....	21
<b>Tabela 10. Zgony na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015 .....</b>	<b>21</b>
Tabela 11. Przyrost naturalny na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015.....	22
Tabela 12. Wskaźnik zawierania małżeństw na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015.....	22
Tabela 13. Wskaźnik bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym w latach 2011-2015 .....	24
Tabela 14. Udział osób długotrwale bezrobotnych w ogólnej liczbie bezrobotnych.....	24
Tabela 15. Wyniki egzaminu szóstoklasisty na terenie Gminy Żelechlinek w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016 .....	28
Tabela 16. Wyniki egzaminu gimnazjalnego na terenie Gminy Żelechlinek w roku szkolnym 2014/2015 i 2015/2016 .....	28
Tabela 17. Miejscowości w których dokonano przestępstw w roku 2015 .....	30
Tabela 18. Obszary na których miały miejsce wykroczenia .....	31
Tabela 19. Okręgi wyborcze na terenie Gminy Żelechlinek w roku 2015 .....	32
Tabela 20. Okręgi wyborcze na terenie Gminy Żelechlinek w roku 2011 .....	33
Tabela 21. Porównanie wyników frekwencji wyborczej w wyborach do Sejmu i Senatu w latach 2011 i 2015 .....	33
Tabela 22. Liczba podmiotów gospodarczych na terenie Gminy Żelechlinek wg sektorów własnościowych w latach 2011-2014 .....	36
<b>Tabela 23. Podmioty nowo zarejestrowane wg sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2014 .....</b>	<b>38</b>
Tabela 24. Podmioty wyrejestrowane wg sekcji PKD 2007 na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2011-2014 .....	40
<b>Tabela 25. Stacje telefonii komórkowej zlokalizowanych na terenie Gminy Żelechlinek .....</b>	<b>47</b>

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Tabela 26. Grunty zurbanizowane i zabudowane na terenie Gminy Żelechlinek w latach 2012-2014 (w %).	50
Tabela 27. Procentowy udział terenów mieszkaniowych w terenach zabudowanych i zurbanizowanych w latach 2012-2014	51
Tabela 28. Procentowy udział terenów rekreacyjno-wypoczynkowych w ogólnej liczbie terenów zabudowanych i zurbanizowanych w latach 2012-2014	51
Tabela 29. Liczba przychodni przypadająca na 10 tys. mieszkańców w latach 2011-2015	52
Tabela 30. Liczba osób przypadających na 1 aptekę w latach 2011-2015	53
Tabela 31. Wskaźnik dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 mieszkańców w wieku 3-5 lat	53
Tabela 32. Liczba czytelników przypadająca na 1 bibliotekę w latach 2011-2015	57
Tabela 33. Liczba wolumenów przypadająca na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015	58
Tabela 34. Liczba czytelników bibliotek przypadająca na 1000 mieszkańców	58
Tabela 35. Liczba wypożyczeń wolumenów przypadająca na 1 czytelnika w latach 2011-2015	59
Tabela 36. Zasoby w ewidencji konserwatorskiej ( ewidencji gminnej)	60
Tabela 37. Wykaz dróg powiatowych	60
Tabela 38. Wykaz dróg gminnych	60
Tabela 39. Stan zwodociągowania Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015	62
Tabela 40. Stan skanalizowania Gminy Żelechlinek w latach 2011-2015	63
Tabela 41. Sytuacja mieszkaniowa na terenie Gminy Żelechlinek na lata 2011-2015	65
Tabela 42. Liczba mieszkań przypadająca na 1000 mieszkańców w latach 2011-2015	65
Tabela 43. Przeciętna powierzchnia mieszkania w latach 2010-2014 (w m <sup>2</sup> )	66
Tabela 44. Przeciętna powierzchnia mieszkania przypadająca na 1 osobę w latach 2011-2015 (w m <sup>2</sup> )	66
Tabela 45. Tabela zgodności projektów rewitalizacyjnych z celami PR oraz Planem Rozwoju Lokalnego Gminy Żelechlinek na lata 2007-2021	86
Tabela 46: Komplementarność projektów rewitalizacyjnych	89
Tabela 47. Zaplanowane działania i źródła ich finansowania	91
Tabela 48. Konsultacje społeczne związane z realizacją projektu opracowania Programu Rewitalizacji	93
Tabela 49. Wskaźniki dla celu 2	95
Tabela 50. Wskaźniki dla celu 3	95

# Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

## Załączniki

Załącznik nr 1: Podsumowanie analizy wskaźników użytych do oceny koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzenno-funkcjonalnych oraz technicznych w Gminie Żelechlinek – w podziale na poszczególne sołectwa i ulice

	Procentowy udział ludności	Bezrobotni ogółem	Długotrwałe bezrobotni	Bezrobotni powyżej 50 r.ż	Pobierający zasiłek okresowy	Pobierający zasiłek celowy	Pobierający zasiłek dożywianie	Przestępczość	Wykroczenia	Przedsiębiorczość na 1000 mieszkańców	Działalność wykreślona na 1000 mieszkańców	Działalność zawieszona na 1000 mieszkańców	Dostępność do terenów zielonych
<b>Brenik</b>	bardzo niekorzystne					bardzo niekorzystne				bardzo niekorzystne			
<b>Budki Łochowskie</b>					bardzo niekorzystne					bardzo niekorzystne			
<b>Bukowiec</b>													
<b>Chociszew</b>													
<b>Czechowice</b>			bardzo niekorzystne										
<b>Czerwonka</b>													
<b>Dzielnica</b>		bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne					bardzo niekorzystne	
<b>Feliksów</b>							bardzo niekorzystne			bardzo niekorzystne			
<b>Gawerków</b>										bardzo niekorzystne			
<b>Gutkowiec</b>													
<b>Gutkowiec Nowiny</b>							bardzo niekorzystne						
<b>Ignatów</b>							bardzo niekorzystne						
<b>Janów</b>					bardzo niekorzystne			bardzo niekorzystne					
<b>Julianów</b>	bardzo niekorzystne									bardzo niekorzystne			
<b>Józefin</b>			bardzo niekorzystne					bardzo niekorzystne					

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Karolinów											bardzo niekorzystne		
kopiec													
Lesisków													
Lucjanów	bardzo niekorzystne										bardzo niekorzystne		
Lochów													
Lochów Nowy			bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne									
Modrzewek		bardzo niekorzystne									bardzo niekorzystne		
Naropna													
Nowe Byliny			bardzo niekorzystne										
Nowiny		bardzo niekorzystne									bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne	
Petryna				bardzo niekorzystne				bardzo niekorzystne			bardzo niekorzystne		
Radwanka			bardzo niekorzystne						bardzo niekorzystne				
Sabinów			bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne					bardzo niekorzystne	
Sokolówka				bardzo niekorzystne									
Stanisławów													
Staropole				bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne						
Świniokierz Dworski													
Świniokierz Włościański						bardzo niekorzystne				bardzo niekorzystne			
Teklin			bardzo niekorzystne										
Władysławów			bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne				bardzo niekorzystne		
Wola Naropińska													

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

Wolica													
Żelechlin											bardzo niekorzystne		
Żelechlinek													
Brzozowa		bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne								bardzo niekorzystne	
Gaj		bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne								
Jałowcowa						bardzo niekorzystne					bardzo niekorzystne		
Jana Susika			bardzo niekorzystne								bardzo niekorzystne		
Jarzębinowa	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne								bardzo niekorzystne		
Witolda Skalskiego											bardzo niekorzystne		
Kruczkowskiego									bardzo niekorzystne			bardzo niekorzystne	
Łąkowa													
Rawska				bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne			bardzo niekorzystne				bardzo niekorzystne
Targowa			bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne								bardzo niekorzystne
Wyzwolenia											bardzo niekorzystne		
Zakątna	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne	bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne						bardzo niekorzystne
Zielona													
Akacyjowa	bardzo niekorzystne										bardzo niekorzystne		
Cmentarna	bardzo niekorzystne										bardzo niekorzystne		bardzo niekorzystne
Lipowa	bardzo niekorzystne										bardzo niekorzystne		
Łódzka	bardzo niekorzystne												bardzo niekorzystne
Modrzewiowa	bardzo												

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

	niekorzystne												
<b>Plac 1000 lecia</b>	<b>bardzo niekorzystne</b>				<b>bardzo niekorzystne</b>	<b>bardzo niekorzystne</b>		<b>bardzo niekorzystne</b>			<b>bardzo niekorzystne</b>		<b>bardzo niekorzystne</b>
Rolnicza													
Słoneczna										bardzo niekorzystne			bardzo niekorzystne
Sosnowa	<b>bardzo niekorzystne</b>									bardzo niekorzystne			
Świerkowa										bardzo niekorzystne			
Witosa									bardzo niekorzystne				

### Załącznik nr 3: Lista planowanych projektów rewitalizacyjnych (Lista A)

Lp.	Podmiot zgłaszający	Tytuł projektu	Cele	Przedmiot projektu	Lokalizacja	Termin realizacji	Planowany efekt rewitalizacji	Typ projektu
-----	---------------------	----------------	------	--------------------	-------------	-------------------	-------------------------------	--------------

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

1	Gmina Żelechlinek, Plac 1000-lecia 1	Zagospodarowanie terenu przy scenie letniej w Żelechlinku	C 3.1. 3. C3.1 .1.	Plac wraz z sceną letnią położony jest przy ulicy Rawskiej. Scena letnia jest obiektem powstałym w 2010 roku. W bezpośrednim sąsiedztwie są tereny, które wykorzystywane są w czasie imprez kulturalnych odbywających się na obiekcie. Tereny te przygotowywane są jednorazowo na każdą imprezę. Na co dzień teren ten jest niewykorzystany, nieogrodzony i niezagospodarowany	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Zmodernizowana przestrzeń publiczna	inwestycyjny
2	Gmina Żelechlinek, Plac 1000-lecia 1	Rewitalizacja centrum Żelechlinka	C 3.1. 2.	Plac wraz z budynkiem położony jest w centrum Żelechlinka przy Placu Tysiąclecia 10. Teren ten był tętniący życiem. Stanowił własność prywatnego gospodarza, a teren za budynkami stanowił miejsce spotkań mieszkańców gminy podczas uroczystości kościelnych. Obecnie teren jest nieużytkowany i zaniedbany..	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Rewitalizacja przestrzeni publicznej - centrum Żelechlinka.	inwestycyjny
3	Ochotnicza Straż Pożarna w Żelechlinku/ Gmina Żelechlinek	Przebudowa i remont budynku OSP w Żelechlinku	C 3.1. 1. C 3.2. 4.	przewiduje się: - przebudowę budynku celem lepszego wykorzystania przestrzeni remont części istniejącego budynku	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców, zwiększenie oferty kulturalnej i rozrywkowej a także możliwości rozwoju	inwestycyjny



## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

							twórczego mieszkańców Gminy Żelechlinek	
	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku, Plac 1000-lecia 12, 97-226 Żelechlinek	Rewitalizacja zabytkowego kościoła p.w. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku	C 3.1. 2.	kościelne wraz z budynkiem kościoła wymaga remontu. Mury oporowe wzdłuż kościelnego są po częściowej naprawie w 2009r. (strona północna). Pozostałe części wymagają remontu — grożą w przyszłości zawaleniem. Kościół jest do remontu ze względu na odpadające części cegieł za wyjątkiem elewacji północnej która została wyremontowana w 2014r. Do remontu kwalifikuje się więźba dachowa i pokrycie dachowe. Nieszczelności powodują występowanie zacieków na ścianach i wilgoć co wpływa niekorzystnie na zabytki ruchome wewnątrz kościoła	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Wyremontowany budynek zabytkowego kościoła Zmodernizowana przestrzeń publiczna	inwestycyjny
	Parafia Rzymsko-Katolicka pw. Sw. Bartłomieja Apostoła w Żelechlinku, Plac 1000-lecia 12, 97-	Remont i przebudowa domu parafialnego w tym: remont kancelarii i sal katechetycznych celem przywrócenia im funkcji kulturalno - oświatowych	C.2. 1.2.	Przez szereg lat po wybudowaniu budynku pełnił on funkcje dydaktyczno - kulturalną. W niej odbywały się zajęcia religii prowadzone przez parafię, nauki przedmałżeńskie i inne uroczystości i imprezy o charakterze kulturalno -	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców, zwiększenie oferty kulturalnej i dydaktyczno-umoralniającej dla	inwestycyjny

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

	226 Żelechlinek			rozrywkowym. Budynek ze względu na brak remontów, stanowi obecnie zagrożenie dla przebywającym w nim osób. W obecnym stanie nie może być wykorzystywany do funkcji jakich został wybudowany			mieszkańców parafii Żelechlinek	
	Mieszkańcy Gminy	„PARKING”	C 3.1. 3. C3.1 .1.	W obecnym stanie istnieje wolny nieuporządkowany i nieutwardzony plac.	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Poprawa warunków egzystencjalnych społeczeństwa. Zaspokojenie potrzeb (miejsca parkingowe) w okresie świąt, lokalnych imprez, itp	inwestycyjny
	Mieszkańcy Gminy	„TARGOWISKO”	C 3.1. 3. C3.1 .1.	Obecnie istnieje plac, na którym odbywa się sprzedaż pod gołym niebem	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Doskonałe miejsce sprzedaży lokalnych produktów rolnych. Społeczeństwo będzie dysponować własnym placem targowym, na którym będzie można sprzedać lub zakupić właściwe produkty.	inwestycyjny
	Mieszkańcy Gminy	Aktywizacja osób bezrobotnych	C 1.1. 1. C 1.2.	Objęcie osób bezrobotnych efektywnymi formami poszukiwania pracy ( pomoc w zakładaniu działalności gospodarczej, szkolenia, staże	Gmina Żelechlinek	2017-2020	Zmniejszenie ilości osób bezrobotnych	nieinwestycyjny

## Program Rewitalizacji Gminy Żelechlinek na lata 2017-2020

---

			2. C 1.2. 3.					
--	--	--	-----------------------	--	--	--	--	--